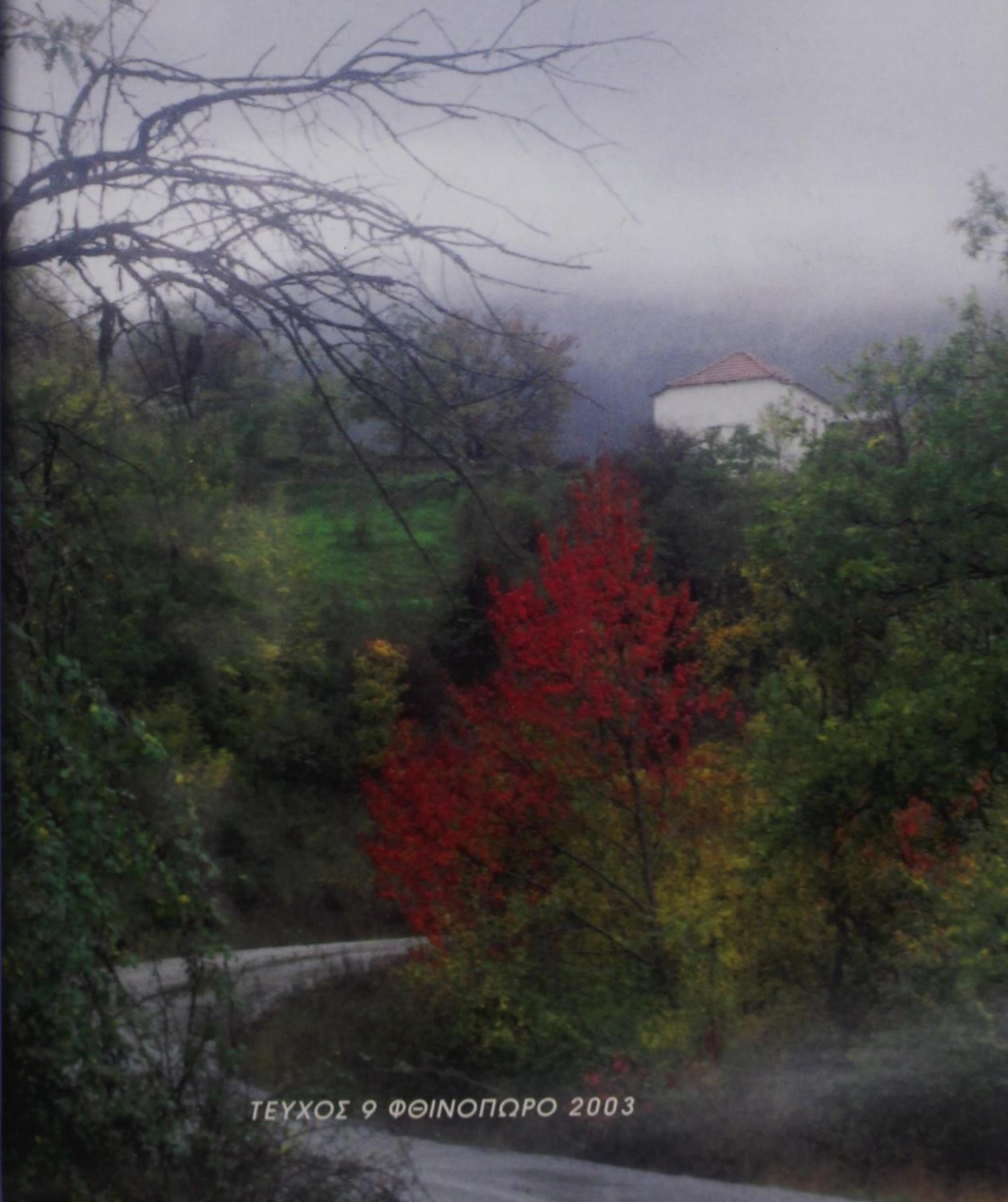

τα Λογικά χωρίτικα

Περιοδική Έκδοση του Συλλόγου Ασημοχωριτών Αθηνών "Η ΠΡΟΟΔΟΣ"
Βουλγαροκτόνου 40, 114 72 Αθηνα

ΤΕΥΧΟΣ 9 ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2003

ΤΝΩΜΗ

Η ερήμωση του χωριού και το χρέος μας

Ο εφιάλτης της ερήμωσης του χωριού κατά τους χειμερινούς μήνες, πού αιωρούνταν απειλητικά τα τελευταία χρόνια στον ουρανό του Ασημοχωρίου, είναι πλέον πραγματικότητα. Οι δύο γερόντισσες που έφυγαν πρόσφατα, η Λαμπρινή Οικονόμου και η Γεωργούλα Τάτση, πού έμεναν μόνιμα στο χωριό και αποτελούσαν δύο από τα τελευταία στηρίγματά του, άφησαν πίσω τους ορατό και απειλητικό αυτό το φοβερό εφιάλτη.

Ζήτημα να μείνουν φέτος δύο άτομα, δύο γέροντες ανήμποροι και οι δυο-τρεις μόνιμοι ως τώρα Αλβανοί, οι οποίοι προφανώς θα φύγουν κι αυτοί, αφού δε θα υπάρχουν δουλειές, για να εργαστούν. Οι κίνδυνοι, όπως είναι γνωστό, είναι πολλοί και από τη γειτονική χώρα, αλλά και από άλλες φυσικές αιτίες: μια πλημμύρα, ένας σεισμός και τόσα άλλα...

Γ' αυτό, πολύ σωστά, ο Σύλλογός μας, με δαπάνες του Κληροδοτήματος Βασ. Χρήστου, όρισε φύλακα του χωριού για τους κρίσιμους χειμερινούς μήνες. Ο φύλακας αυτός είναι ο προ πολλών ετών μόνιμος κάτοικος του Ασημοχωρίου, Αλβανός, Νίκος Θάκας.

Ο άνθρωπος αυτός, παρά τις αντιρρήσεις κάποιων χωριανών, είναι ο πλέον κατάλληλος για την ανάληψη τέτοιων καθηκόντων, καθότι είναι νέος, ικανός και έμπιστος. Και τα καθήκοντα αυτά είναι να παρακολουθεί, να ελέγχει και να ειδοποιεί τους ενδιαφερόμενους ή τις τοπικές αρχές σε περίπτωση κινδύνου ή ανάγκης.

Πέραν αυτού, εμείς έχουμε να προτείνουμε και κάτι άλλο πιο πρακτικό, όσον αφορά τον κίνδυνο των διαρρήξεων. Καλό είναι το κάθε σπίτι να έχει ένα είδος συναγερμού, ούτως ώστε, σε περίπτωση που κάποιος επιχειρήσει να παραβιάσει κάποιο σπίτι, να σπεύσει ο φύλακας να επέμβει προς εκφοβισμό, έστω, ή να ειδοποιήσει την αστυνομία. Υπάρχουν απλά και προσιτά συστήματα συναγερμών.

Τέλος, καλό είναι να αποφασίσουμε να επισκεπτόμαστε πιο συχνά το χωριό μας, ακόμα και αυτή τη δύσκολη χειμερινή περίοδο· να μην υπάρχει η εικόνα και η αίσθηση της εγκατάλειψης και προπαντός, να νοιαζόμαστε και να ενδιαφερόμαστε έμπρακτα γι' αυτό όλοι. Είναι χρέος μας.

“ΤΑ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΑ”

Οι τέσσερις Ασημοχωρίτισσες γερόντισσες που έφυγαν

Mέσα σε λίγο χρονικό διάστημα έφυγαν τέσσερις Ασημοχωρίτισσες γερόντισσες. Τέσσερις λεβέντισσες Ασημοχωρίτισσες, από τις τελευταίες που είχαν απομείνει, για να στηρίζουν και να στολίζουν το Ασημοχώρι. Η Μερόπη Τσεπέλη, η Λαμπρινή Οικονόμου, η πρεσβυτέρα Γεωργούλα Τάτση και η Ελένη Χολέβα.

Και οι τέσσερις ήταν βράχοι ακλόνητοι του χωριού, αφού σχεδόν ολόκληρη την πολύχρονη ζωή τους ανάλωσαν στα χώματά του και στολίδια του πραγματικά και σεμνώματά του, αφού ήταν προικισμένες με όλες εκείνες τις αρετές και τα γνωρίσματα που η παράδοση θέλει να κοσμούν την Ηπειρώτισσα γυναίκα.

Ταπεινές, εργατικές, αλύγιστες στους κόπους και τα βάσανα της ζωής, μάνες υποδειγματικές, καλές πατριώτισσες γεμάτες αγάπη για τον τόπο τους, για

Μερόπη Τσεπέλη

Λαμπρινή Οικονόμου

Πρεσβ. Γεωργούλα Τάτση

Ελένη Χολέβα

τους ανθρώπους και το Θεό, καλυμμένες πάντα με το παραδοσιακό μαύρο μαντήλι τους, ζωσμένες μόνιμα με την ποδιά της δουλειάς, ακούραστα χωμένες στα χωράφια και τους κήπους τους, το νοικοκυρίο τους και τις Κυριακές, χαράματα, με τις λειτουργίες τους τυλιγμένες στις λευκές μαντίλες να σπεύδουν κάθε φορά με ευλάβεια στην εκκλησία, ενώ τα δειλινά να ανταμώνουν στους οβορούς τους για κουβεντολόι καρδιάς...

Χαμογελαστές πάντα, καλόκαρδες, φιλόξενες, καταδεκτικές.

Η Μερόπη, η Λαμπρινή, η Γεωργούλα και η Ελένη δεν υπάρχουν πια ανάμεσά μας. Αχώριστες φιλενάδες και οι τέσσερις έφυγαν κοντά-κοντά, για να ανταμώνουν στο μεγάλο «οβορό» του Αϊ-Νικόλα για το αιώνιο κουβεντολό...

Τώρα το Ασημοχώρι ερήμωσε. Ωστόσο δεν πέθανε. Με τη βιοτή των γεροντισσών αυτών για παράδειγμα μπορούμε να σώσουμε το χωριό μας. Και όχι μόνο το χωριό μας, αλλά και τις ίδιες τις ψυχές μας. Γιατί οι παλαιότεροι κατείχαν καλά το νόημα της ζωής που, δυστυχώς, εμείς οι νεότεροι αγνοούμε ή παραβλέπουμε.

Δημ. Γ. Γεωργάκης

ΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΤΟΥ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΟΥ

Από το βιβλίο του πρωτ. Διονυσίου Δημ. Τάτση:
«ΤΟ ΛΙΣΚΑΤΣΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ (Ασημοχώρι)»
Φωτογραφίες Δημ. Γ. Γεωργάκη

Rρίσκεται στα ΒΔ του χωριού σε απόσταση 15'. Μέσα σε ψηλούς θάμνους και δέντρα (δρύς), σχεδόν αθέατος από μακριά. Όπως μας είχε πληροφορήσει ο μακαρίτης Ευάγγελος Γιώτης, το οικόπεδο, στο οποίο χτίστηκε η εκκλησία, είναι δωρεά της μητέρας του Μαρίας Λουκά Γιώτη.

Ο Άγιος Σπυρίδωνας είναι το νεότερο εξωκκλήσι του χωριού. Το έχτισε ο Σπυρίδων Ιωάννου Στεργίου το 1933. Στην καμπάνα, που είναι κρεμασμένη σε δέντρο, σημειώνεται: «ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓ. ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΧΩΡΙΟΝ ΑΣΗΜΟΧΩΡΗ ΑΝΕΓΕΡΘΗ ΔΑΠΑΝΗΣ ΣΠΙΡΥΔΟΝΟΣ Ι. ΣΤΕΡΓΙΟΥ 1933».

Το ίδιο κείμενο διαβάζουμε και στις βάσεις των δύο μανουαλίων. Το απλό τέμπλο είναι φτιαγμένο από τον Κωνσταντίνο Χριστοδούλου Πανταζή, γνωστό σαν «Κωσταρέλη». Οι εικόνες του τέμπλου είναι έργα του Χιονιαδίτη αγιογράφου Σωκράτη Μαθαίου. Στον Παντοκράτορα γράφει: «Δια χειρός Σωκράτους Μαθαίου 1934».

Όλες οι εικόνες έχουν ομοιότητα μεταξύ τους στα χρώματα και τις μορφές. Είναι με προσοχή ιστορημένες, χωρίς όμως βυζαντινά στοιχεία. Κυριαρχεί το πράσινο και το πορτοκαλί. Τα πρόσωπα είναι σαρκώδη και

Το τέμπλο του Αγ. Σπυρίδωνα

Ο Άγιος Σπυρίδωνας

των Αγίων Αποστόλων. Η τελευταία είναι «Δια χειρός Νικολάου Ι. Παπακώστα 1934». Πάνω από αυτές υπάρχει μια σειρά με τους Αποστόλους, ζωγραφισμένους σε τσίγκο. Έξω από το τέμπλο είναι μια εικόνα της Αγίας Βαρβάρας και μία των Αγίων Πάντων. Στην Προσκομιδή είναι τοιχογραφία με την Αποκαθήλωση, ενώ στην κόγχη της Αγίας Τραπέζης παριστάνεται η Πλατυτέρα με τους Ιεράρχες. Είναι έργα του Νικολάου Παπακώστα.

Ο Άγιος Σπυρίδωνας είναι κατανυκτικό εξωκκλήσι, που αλλοιώνει ιερώς τον προσκυνητή του.

Ο Άγιος Δημήτριος. Δεξιά: Το τέμπλο του

Ο ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

OΆγιος Δημήτριος είναι χτισμένος στην «ποδιά» της Όρλας. Δεν σώζεται καμία μαρτυρία σχετική με την ιστορία της εκκλησίας. Το μεγάλο αιωνόβιο δέντρο που υψωνόταν εδώ, μέχρι τα τελευταία χρόνια, ενισχύει την παράδοση ότι υπήρχε συνοικισμός και φυσικά εκκλησία από το 1800 περίπου. Η σημερινή εκκλησία δεν παρουσιάζει κάτι το ιδιαίτερο. Απ' τη θέση του Άγιου Δημήτρη φαίνεται ωραία το χωριό και η απότομη και βαθιά κοίτη του Μεγαλάκου.

Το επιστημονικό, εθνικό και φιλολογικό έργο του ιατρού Βασιλείου Κ. Χρήστου

Ακτινολόγου - Ραδιολόγου

Υπό: Πασχάλη Δημ. Μανώλη

Πάντα δίκαια να μιλείς.
Μ' έργα δίκαια να επικρατείς
και μην καταχραστείς.
Σώμα και ψυχή να συγκρατείς.
Βασ. Κ. Χρήστου

Συνέχεια από το προηγούμενο

33. «Ξεπροβόδισμα - Στ' αγνάντεμα»: Περιγραφικό ποίημα - ανέκδοτο - γραμμένο το 1943.
34. «Παλιά γλέντια στ' αργαστήρια της Βούρμπιανης. Στο Τσαγκαριό - Στον πλάτανο χορεύουν - Στους δρόμους χωρατεύουν»: Χαρακτηρο - βιογραφική ποιητική σύνθεση - ανέκδοτη - γραμμένη το 1943.
35. «Στο δρόμο της Βούρμπιανης»: Εργασία γραμμένη το 1943, ανέκδοτη.
36. «Πάει κι ο γλεντζές με τα παλιά τα γλέντια»: Ποίημα - ανέκδοτο - γραμμένο το 1943.
37. «Αεροπλάνο για την Αγιά-Ελένη»: Ποίημα - ανέκδοτο - γραμμένο το 1943.
38. «Το Ριζικό στ' Αρχοντικό. Η γενιά Βασ. Χρήστου»: Έμμετρη φιλοσοφικοβιολογική μελέτη, εκ του πραγματικού, γραμμένη το 1943-44. Αφιερωμένη, στην ιερή μνήμη δύο γενιών, του Γιώργη Κωνσταντή (κοσμηματογράφου Λισκατσίου) και του Σωκράτη Ζωγράφου (Αγιογράφου Χιονιάδων), ανέκδοτη.
39. «Στο Λοχαγό Παπαθεμιστοκλή»: Εφημερίδα «Ηπειρος» Αθηνών, 22-6-1963, αριθ. φυλ. 54. Περιοδικό, Εγκυκλοπαιδικόν Ημερολόγιον «Πελασγός» Αθηνών, 1947. Εφημερίδα «Ηπειρωτικόν Μέλλον» Αθηνών, 28-10-1945.
40. «Ραδιοσανατόριο και Radiopreventorium, Πρότυπο για την Ελλάδα στον Αμάραντο Κονίτσης»: Περιοδικό «Ηπειρωτική ζωή» Αθηνών, τεύχος 1ον, Ιανουάριος 1946.
41. «Κοπρόλιθος, μεγέθους ωού όρνιθος, επί χειρουργηθέντος ειλεού οξέος, μεγασιγμοειδούς»: (Μετ' επιδείξεως ακτινογραφιών). Τόμος Πρακτικών του 5ου Πανελλήνιου συνεδρίου της Ι.Χ.Ε. Αθηνών. Αθήνα, 19-22 Δεκεμβρίου 1948. Συνεδρία 3ης Νοεμβρίου 1948.
42. «Λαβίς Kocher εντός της κοιλίας γυναικός, αφαιρεθείσα διά νέας - τρίτης - λαπαροτομίας και κατόπιν εντερικής διατρήσεως»: (Μετ' επιδείξεως ακτινογραφιών). Τόμος Πρακτικών του 6ου Πανελλήνιου συνεδρίου της Ι.Χ.Ε. Αθηνών. Αθήνα, 27-30 Νοεμβρίου 1949. Συνεδρία 19ης Ιανουαρίου 1949, εις το αμφιθέατρον του Πανεπιστημίου Αθηνών.
43. «Εντυπώσεις από τα ακτινολογικά Κέντρα του Λονδίνου. (Των νοσοκομείων Guy's, Middlesex, St. Bartholomew's and National Hospital)»: Ομιλία από τον Ραδιοφωνικό Σταθμόν του Λονδίνου, B.B.C., στην επιστημονική ώρα της 14ης Νοεμβρίου 1949. Ομιλία δοθείσα εις το κεντρικόν αμφιθέατρον του Πανεπιστημίου Αθηνών, συνεδρία της Ιατροχειρουγικής Εταιρείας, 22ας Φεβρουαρίου 1950.
44. «Επαγγελματικά τινες ψευδοφυματιώσεις, επί οικοδόμων, αρτεργατών και κασιτερωτών. (Μετ' επιδείξεως ακτινογραφιών)»: Πρακτικά της Ι.Χ.Ε. Αθηνών. Συνεδρία 30ης Μαρτίου 1949.
45. «Το Οικοτροφείο της Βούρμπιανης»: Μελέτη - ανέκδοτη - γραμμένη το 1949.

46. «Το παλιό Σχολείο της Βούρμπιανης»: Ποίημα ανέκδοτο, γραμμένο το 1949.
47. «Το Σχολείο και η σχολική μας ζωή στη Βούρμπιανη». Μελέτη - ανέκδοτη - γραμμένη το 1949.
48. «Παχυπλευριτική - δίκην σταλακτίτου - σκλήρυνσις, κατά την διαδρομήν σφαίρας, πυροβόλου όπλου, προ 40ετίας, επί αμμοκονιαστού. (Μετ' επιδείξεως ακτινογραφιών)»: Πρακτικά της Ι.Χ.Ε. Αθηνών. Συνεδρία 28ης Μαΐου 1952.
49. «Παρατηρήσεις, σκέψεις και συμπεράσματα επί πνευμονοκονιάσεων, εξ ημετέρων περιπτώσεων, εκ τριών επαγγελμάτων Ελλήνων εργατών. (Μετ' επιδείξεως ακτινογραφιών)»: Πρακτικά του 1952 και 10ου Πανελλήνιου συνεδρίου της Ι.Χ.Ε. Αθηνών. Ιωάννινα, 28 Απριλίου - 1 Μαΐου 1954.
50. «Κοπρόλιθος μεγέθους ωού όρνιθος, αφαιρεθείς και αναπαραγόμενος. (Μετ' επιδείξεως ακτινογραφιών)»: Πρακτικά Ακτινολογικής Εταιρείας. Συνεδρία 15ης Μαΐου 1952, Αθήναι.
51. «Το επιστημονικόν, εθνικόν και φιλολογικόν έργον του ιατρού Βασιλείου Τζαλοπούλου»: Συνεδρία Ι.Χ.Ε. Αθηνών, 28ης Ιανουαρίου 1953. Εφημερίδα «Ηπειρωτικόν Μέλλον» Αθηνών, 1953.
52. «Σφαίρα περιστρόφου εις τον εγκέφαλον από 13ετίας και πλέον, επί ζώντος ψυχοπαθούς. (Μετ' επιδείξεως ακτινογραφιών)»: Τόμος Πρακτικών 10ου Πανελλήνιου συνεδρίου της Ι.Χ.Ε. Αθηνών. Ιωάννινα, 28 Απριλίου - 1 Μαΐου 1954. Συνεδρία 12ης Μαΐου 1954, εις την Ι.Χ.Ε. Αθηνών.
53. «Χρόνιαι σπονδυλοαρθρίτιδες. (Μετ' επιδείξεως σειράς ακτινογραφιών, εξ ημετέρων περιπτώσεων, προ και μετά την ακτινοθεραπείαν)»: Τόμος Πρακτικών 11ου Πανελλήνιου συνεδρίου της Ι.Χ.Ε. Αθηνών. Ρόδος - Κω, 18-22 Σεπτεμβρίου 1955.
54. «Ιπποκράτους "παραγγελίαι". Μετρική, ελευθέρα απόδοσις, (Εισαγωγή, αποσπάσματα)»: Τόμος Πρακτικών 11ου Πανελλήνιου συνεδρίου της Ι.Χ.Ε. Αθηνών. Ρόδος - Κω, 18-22 Σεπτεμβρίου 1955.
55. «Σύγκρισις επί ολικής αναστροφής των σπλάγχνων, άρρενος και θήλεος. (Μετ' επιδείξεως ακτινογραφιών)»: Πρακτικά 11ου Πανελλήνιου συνεδρίου της Ι.Χ.Ε. Αθηνών. Ρόδος - Κω, 18-22 Σεπτεμβρίου 1955.
56. «Η γεωλογικώς ενιαία και αδιαίρετος Βόρειος και Νότιος Ήπειρος»: Ραδιοφωνική ομιλία. Εφημερίδα «Ηπειρωτικόν Μέλλον» Αθηνών, 1956, αριθ. φύλλων 97/347 και 97/348.
57. «Δύο περιπτώσεις διπλής χοληδόχου κύστεως. (Μετ' επιδείξεως ακτινογραφιών)»: Πρακτικά 12ου Πανελλήνιου συνεδρίου της Ι.Χ.Ε. Αθηνών. Ρέθυμνον Κρήτης, 7-14 Μαΐου 1956.
58. «Αι ιαματικά πηγαί της Κονίτσης από επιστημονικής και εθνολογικής απόψεως»: Εφημερίδα «Ηπειρωτικόν Μέλλον» Αθηνών, αριθ. φυλ. 97/351, 30-10-1956.
59. «Ο Νικολάκης του Κωνσταντή Χρήστου. Μοιρολόι, τραγούδι επιτραπέζιο και για χορό»: Περιοδικό «Ηπειρωτική Εστία» Ιωαννίνων, τεύχος 51ον-53ον, 1956. Περιοδικό «Κόνιτσα», τεύχος 19-20 / 1963.
60. «Το μέγαρον της Ηπειρωτικής Εστίας Αθηνών και η εκμετάλλευσις των πλοουτοφόρων πηγών της Ηπείρου»: Ραδιοφωνική ομιλία. Εφημερίδα «Ηπειρωτικόν Μέλλον» Αθηνών, 1956.

Συνεχίζεται

Το τελετουργικό των αρραβώνων ήταν απλό και λιτό, όπως ακριβώς και η ζωή στη μικρή κοινωνία του χωριού παλιότερα. Ο αρραβώνας προετοίμαζε το ζευγάρι για την κοινή ζωή, βοηθούσε στην καλύτερη γνωριμία των δύο νέων, αλλά και των οικογενειών τους και αποτελούσε βασική προϋπόθεση του γάμου. «Μισοστέφανα» συνήθιζαν να λένε τα αρραβωνιάσματα οι παλιοί, τονίζοντας τη σημασία τους, αφού οι δύο νέοι από τη σημαντική αυτή στιγμή και στο εξής θα άφηναν πίσω τους την ανέμελη παιδική ζωή και θα προετοιμάζονταν για τις ευθύνες και τις υποχρεώσεις του γάμου.

Από το βιβλίο του Αριστομένη Γεωργάκη: «ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΣΤΟ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙ ΤΗΣ ΚΟΝΙΣΣΑΣ»

Τα αρραβωνιάσματα

ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Επιμέλεια Αθηνάς Δ. Στεργίου

Την ημέρα των αρραβώνων, που ήταν πάντα Κυριακή εκτός από τις Κυριακές της Σαρακοστής και των Νηστειών, πυρετός ετοιμασιών επικρατούσε στο σπίτι της νύφης, αφού εκεί σύμφωνα με το έθιμο, γίνονταν πάντα τα αρραβωνιάσματα. Όλα έπρεπε να είναι στην εντέλεια τη χαρούμενη αυτή ημέρα, για να δεχτούν το γαμπρό και τους συγγενείς του. Η τελετή, άλλοτε ήταν απλή με την παρουσία λίγων συγγενών, κι άλλοτε, όταν δεν υπήρχε κανένα κώλυμα, πλατιά και επίσημη. Στη δεύτερη περίπτωση όλο το χωριό γέμιζε από τις φωνές δύο ή τριών παιδιών που, κρατώντας μια κόφα κρασί στολισμένη με βασιλικό, προσκαλούσαν τους καλεσμένους τη συγκεκριμένη ώρα στο σπίτι του γαμπρού και της νύφης, ανάλογα από πού ήταν καλεσμένος ο καθένας. Ιδιαίτερη προσοχή δινόταν στους συμπεθέρους. Σύμφωνα με το έθιμο, ο αριθμός των ατόμων από το σύριγμα του γαμπρού θα έπρεπε να είναι μονός, διαφορετικά πίστευαν ότι θα χαλάσει ο αρραβώνας. Πριν ξεκινήσουν για το σπίτι της νύφης, ο γαμπρός προσκυνούσε με ευλάβεια το εικόνισμα του σπιτιού του και φιλούσε το χέρι των γονιών του παίρνοντας την ευχή τους. Όλοι μαζί ξεκινούσαν τη συγκεκριμένη ώρα για το σπίτι των συμπεθέρων, χωρίς τραγούδια, παίρνοντας μόνο μαζί τους την κανίστρα με τα δώρα της νύφης και τα δαχτυλίδια των αρραβώνων.

Η υποδοχή στο σπίτι της νύφης ήταν κάτι παραπάνω από τιμητική. Ο γαμπρός προπορευόταν και έμπαινε με το δεξί από την εξώθυρα, ενώ οι υπόλοιποι συγγενείς από το αριστερό μέρος της αυλής με πρώτο έναν στενό συγγενή της νύφης, πατέρα, νουνό ή θείο και μετά ακολουθούσαν οι υπόλοιποι καλεσμένοι, οι οποίοι κατευθύνονταν με τη σειρά, οι άντρες στον οντά του σπιτιού και οι γυναίκες στο άλλο δωμάτιο των γυναικών. Αντάλλασσαν τις απαραίτητες χαρούμενες ευχές και κάθονταν με καθορισμένη σειρά: ο παπάς πάντα στο δεξιό μέρος του τζακιού, δίπλα ο δάσκαλος, ο πατέρας του γαμπρού, ο γαμπρός

και οι υπόλοιποι καλεσμένοι. Η ίδια σειρά ακουλουθούνταν και από τις γυναίκες.

Ο πατέρας και η μητέρα της νύφης καλωσόριζαν τους συμπεθέρους και τους απηύθυναν θερμές ευχές. Οι αρραβώνες γίνονταν στο δωμάτιο της νύφης που ήταν και το εικόνισμα. Ο παπάς σταύρωνε τις βέρες στο Ευαγγέλιο και ο νονός με τη νονά τις άλλαζαν τρεις φορές. Ακολουθούσαν οι απαραίτητες ευχές στο ζευγάρι που έλαμψε από χαρά και ευτυχία. Η νύφη ήταν ντυμένη με το τσιπούνι και τη βαριά στολή που τη

ήταν πατούνες και νυχάκια. Την κανίστρα αυτή την έδιναν στην αδελφή του γαμπρού, η οποία τη μετέφερε στο κεφάλι, σύμφωνα με το έθιμο, ένα πραγματικό στολίδι στην πομπή των συμπεθέρων, καθώς συνόδευαν το γαμπρό κατά την επιστροφή στο σπίτι του. Αυτό σήμαινε και τη λήξη για το όμορφο, διακριτικό και πάνω απ' όλα σεμνό τελετουργικό του αρραβώνα. Οι νέοι, αφού δέχονταν την ευλογία του Θεού αλλά και τις ευχές των γονιών και των συγγενών τους, ξεκινούσαν με τους καλύ-

1938. Γλέντι στο Λιασκάτσι

φορούσε για πρώτη φορά στη ζωή της χωρίς μακιγιάζ και απόλυτα φυσική. Ήταν συνήθως πιο όμορφη από κάθε άλλη φορά, ένα ζωντανό, αγνό τριαντάφυλλο. Κερνούσε τους καλεσμένους γλυκό και μετά κρασί και τα υπέροχα σιροπιαστά κλωστά που ετοιμάζονταν ειδικά για τη λαμπρή αυτή ημέρα, την πιο σημαντική της ζωής της. Κι έπειτα άρχιζαν οι άντρες και οι γυναίκες με τις μελωδικές φωνές τους να τραγουδούν για τη χαρά του νέου ζευγαριού έως τις βραδινές ώρες.

Παράλληλα οι γυναίκες ετοίμαζαν την κανίστρα με το ρύζι, το βασιλικό, τα κουφέτα και τα δώρα για τους στενούς συγγενείς του γαμπρού, που συνήθως

τερους οιωνούς την καινούργια κοινή τους ζωή και τη νέα τους οικογένεια.

Μέχρι όμως να γίνει ο γάμος, η νύφη και ο γαμπρός, σύμφωνα με τα αυστηρά έθιμα του χωριού, δεν έπρεπε να συναντηθούν πουθενά, είτε μέσα είτε έξω από το σπίτι. Οι κινήσεις τους όφειλαν να είναι μετρημένες. Μόνο στην περίπτωση που ο γάμος θα αργούσε, το αγόρι μπορούσε να επισκεφθεί την κοπέλα στο σπίτι της για λίγο και πάντα παρουσία των γονιών ή συγγενών της. Η ίδια, σύμφωνα με τους ηθικούς κανόνες του χωριού, δεν επιτρεπόταν να επισκεφθεί το σπίτι του γαμπρού μέχρι το γάμο.

Συνεχίζεται

Το Ηπειρώτικο Δημοτικό

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ του ΤΡΑΠΕΖΙΟΥ

Της Αθηνάς
Δ. Στεργίου
Δημοσιογράφου

Τα τραγούδια του τόπου μας, όπως και όλα τα δημοτικά τραγούδια, αποτελούν ένα ζωντανό κομμάτι από τη ζωή των ανθρώπων που είναι μέλη μιας κοινότητας και δεν νοούνται ξεκομμένα από αυτή. Πηγάζουν από τα βιώματα των ανθρώπων και εκφράζονται μέσα από το τραγούδι και το χορό του ηπειρώτικου γλεντιού. Τα τραγούδια του γλεντιού διακρίνονται στα χορευτικά, τραγούδια για χορό σε γλέντια και σε πανηγύρια, και τα καθιστικά, τραγούδια για γλέντι στο τραπέζι σε μια ομαδική σύναξη με αφορμή συνήθως κάποιο ευχάριστο γεγονός. Τα τραγούδια του τραπεζιού ή της τάβλας, όπως λέγονται, είναι ιδιαίτερα δημοφιλή στο χωριό μας. Δεν υπάρχει γλέντι ακόμα και σήμερα χωρίς νουμπέτι ή τραγούδια χαράς που τραγουδούν όλοι μαζί πλάι στα όργανα, χωρίς να χορεύουν.

Παλιότερα τα τραγουδούσαν, όταν έτρωγαν στις τάβλες με ή χωρίς τη συνοδεία οργάνων. Και οι αφορμές δεν έλειπαν στη μικρή κοινωνία του χωριού· τη βραδιά του αρραβώνα, το βράδυ πριν το γάμο, όπου οι συγγενείς ήταν συγκεντρωμένοι στο σπίτι του γαμπρού ή της νύφης, σε γιορτές, βαφτίσια, στα τραπέζια προς τιμή των ξενιτεμένων, που επέστρεφαν μετά από πολύ καιρό στο χωριό· γενικότερα, όταν φιλικές παρέες συγκεντρώνονταν για φαγητό στο σπίτι ή σε κάθε άλλη περίπτωση χαράς σε μικρές ή μεγάλες συγκεντρώσεις στα σπίτια, για να δουν αγαπημένα πρόσωπα, για φαγητό και ένα ποτηράκι ντόπιο κρασί. Το τραγούδι ήταν ένας τρόπος να ξεχνούν τα προβλήματα, τους κόπους και τους πόνους και να παίρνουν κουράγιο, για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα της σκληρής τους ζωής.. Ήταν μία μορφή διασκέδασης τον καιρό που δεν υπήρχαν οι επιλογές που υπάρχουν σήμερα.

Η ομήγυρη μετά το φαγοπότι ξεκινούσε το τραγούδι και το γλέντι έφτανε μέχρι το πρωί. Συνήθως ξεκινούσε τραγουδώντας ο οικοδεσπότης και οι υπόλοιποι του ανταπαντούσαν μελωδικά:

Φίλοι μ' καλώς τον ήβρατε τούτο το νοικοκύρη με τα καλά του τα φαγιά, με τα καλά του λόγια.

Φίλοι μ' καλώς ορίσατε, φίλοι κι αγαπημένοι με την καλή σας συντροφιά, με τα καλά σας λόγια.

Φάτε και πιείτε βρε παιδιά, χαρείτε να χαρούμε τούτον το χρόνο τον καλό, τον άλλο ποιος τον ξέρει,

για ζούμε, για πεθαίνουμε,
για σ' άλλο κόσμο πάμε.
Να σας προκόψουν τα παιδιά
και σ' άλλα να χαρούμε.

Τα τραγούδια του τραπεζιού ήταν κι αυτά βγαλμένα μέσα από τη ζωή. Εξέφραζαν τη χαρά, τη λύπη, την αγάπη, τον έρωτα με μοναδικές μελωδίες και ρυθμούς, που κέρδιζαν τις καρδιές όλων και τότε αλλά και σήμερα όσων τα ακούνε. Ο ρυθμός τους είναι πιο αργός από τα χορευτικά, οι στίχοι όμως είναι δυνατοί με νόηματα που βγαίνουν από την ψυχή, εκφράζοντας τους πιο έντονους καημούς.

Η τάβλα

Σε τούτη την τάβλα που μαστε,
μωρέ παιδιά, σε τούτο το τραπέζι,
τρεις μαυρομάτες μάς κερνούν,
τρεις αρραβωνιασμένες.

Η μια κερνάει με γυαλί,
κι η άλλη με την κούπα
κι η τρίτη η καλύτερη
με μαστραπά γυαλένιο.

Κι απ' το πολύ το κέρασμα
κι απ' τα ψιλά τραγούδια
ελύγισε το χέρι μου
κι έπεσε το κρουστάλλι

κι ουδέ σε πέτρα έπεσε
κι ουδέ σ' άσπρο λιθάρι
μον' στης κυράς μας την ποδιά
έπεσε και 'ραγίσθη.

Η ασημόκουπα

Με τούτην ασημόκουπα
θέλω να πιω πέντ' έξι
κι αν δε μεθύσω κόρη μου,

Έμφαση στο Κονιτσιώτικο

κέρνα με όσο να φέξει.
Εγώ να πίνω το κρασί³
κι εσύ να λάμπεις μέσα.

Τήρα με κόρη μ' τήρα με
όσο να σκαπετήσω
και πάλι ξανατήρα με
μην το χει και γυρίσω.

Δεν το ξερα λεβέντη μου
το πώς πονάς για μένα
να γίνω γης να με πατείς,
γιοφύρι να περάσεις,
να γίνω κι ασημόκουπα
να σε κερνώ να πίνεις.

Είναι πολλά τα τραγούδια για την αγάπη. Οι αφορμές, για να συναντηθούν οι νέοι, δεν ήταν και πολλές, οπότε τα τραπεζώματα και τα γλέντια ήταν η καλύτερη ευκαιρία να ανταμώσουν και να εκφράσουν τα συναισθήματά τους.

Οι άντρες με τις βαριές μπάσες φωνές και οι γυναίκες με τις πιο λεπτές, όλοι μαζί δημιουργούν ένα ηχητικό απότελεσμα που ενθουσιάζει με το πάθος, την εκφραστικότητα και την ενέργεια που μεταδίδει.

Κρασί μ' σε πίνω για καλό

Τούτο κρασάκι το γλυκό
που ναι μες το ποτήρι
κορίτσια το πατούσανε
μέσα στο πατητήρι.

Αιντε κρασί μ' σε πίνω για καλό⁴
και συ με πας στον τοίχο,
τον τοίχο τοίχο πήγαινα
την πόρτα σου δε βρίσκω.

Ρίξε νερό στην πόρτα σου
να όρθω να ξεγλιστρήσω,
να βρω αφορμή της μάνας σου
να μπω να σε φιλήσω.

Τραγούδι

Η Αρχοντοπούλα

Αρχοντοπούλα έπλενε
στη βρύση στα πλατάνια,
άντε κόρη με μάρανες,
στη βρύση στα πλατάνια.

Άιντε κόρη με ζούρλανες,
στη βρύση στα πλατάνια,
είχε ασημένιο κόπανο,
μαλαματένια πλάκα.

Άιντε κόρη με μάρανες,
στη βρύση στα πλατάνια,
άντε κόρη με ζούρλανες
στη βρύση στα πλατάνια.

Κι απ' το πολύ το πλύσιμο
κι απ' τα ψιλά τραγούδια,
άντε κόρη με μάρανες,
στη βρύση στα πλατάνια.

Άιντε κόρη με ζούρλανες
στη βρύση στα πλατάνια,
τσακίστηκε ο κόπανος,
ραγίστηκεν η πλάκα.

Άιντε κόρη με μάρανες
στη βρύση στα πλατάνια,
άντε κόρη με ζούρλανες,
στη βρύση στα πλατάνια.

Η βλαχούλα

Πέρα σ' εκεί, μωρή βλάχα μου,
πέρα σ' εκείνο το βουνό
και στ' άλλο παραπέρα,
μικρή βλαχούλα μου,
τσελιγκοπούλα μου,

και στ' άλλο παραπέρα,
Σαρακατσιάνα μου,
πού χει αντάρα στην κορφή
και καταχνιά στον πάτο
μικρή βλαχούλα μου,
τσελιγκοπούλα μου,

στον πάτο βόσκουν πρόβατα
και στην κορφή τα γίδια,
μικρή βλαχούλα μου,
τσελιγκοπούλα μου.

Κι ανάμεσα στα δυο βουνά
δυο αδέλφια σκοτωμένα,
το να το λένε Κωσταντή

Δεκαετία του 1970. Γλέντι στο μεσοχώρι. Φωτ. Φρειδερίκης Νούτση-Ηλία

και τ' άλλο Νικολάκη.

Κι ανάμεσα στα μνήματα
κλίμα ήταν φυτρωμένο, το καημένο,
μικρή βλαχούλα μου,
τσελιγκοπούλα μου.

Κάνει σταφύλι ροζακί
και το κρασί μοσχάτο,
μικρή βλαχούλα μου,
τσελιγκοπούλα μου.

Κι όποιος το κόψει κόβεται
κι όποιος το φάει πεθαίνει,
μικρή βλαχούλα μου,
τσελιγκοπούλα μου,

Εγώ θα κόψω κι ας κοπώ,
θα φάω κι ας πεθάνω
μικρή βλαχούλα μου,
τσελιγκοπούλα μου.

Τα καθιστικά τραγούδια του γάμου
ήταν από τα πιο όμορφα τραγούδια του
χωριού. Τα τραγουδούσαν όλες τις ημέρες
που κρατούσε το έθιμο, το καθένα
σε συγκεκριμένη στιγμή. Το βράδυ του
Σαββάτου, πριν το γάμο, οι συγγενείς της
νύφης και του γαμπρού πήγαιναν να πάρουν
νερό στη βρύση και έπειτα συγκεντρώνονταν στο σπίτι της νύφης και του
γαμπρού, αντίστοιχα, και τραγουδούσαν.

(Από το γαμπρό)

Φέγγε μου φεγγαράκι μου

να πάνω στην αγάπη μου.

Φέγγε ψηλά και χαμηλά

γιατί είναι λάσπες και νερά,
φέγγε και χαμηλότερα

να πάνω γρηγορότερα

Ν' εγώ φέγγιγω ως το πρωί,
ποιος έχει αγάπη ας πάει να δει.

(Από τη νύφη)

Απάνω στην τριανταφυλλιά
που' χτισε η πέρδικα φωλιά
σύντας πετάει η πέρδικα,
τινάζει τα γαρίφαλα
τινάζει τα τριαντάφυλλα
κι όμορφες τα μαζεύουντες.

Κάτω στο δαφνοπόταμο
ν' εκεί είν' οι δάφνες οι πολλές,
οι δάφνες κι οι γαρουφαλιές
κι εκεί περνούν συμπέθεροι
νύφη να πα να πάρουντες.

Συμπέθεροι, συμπέθεροι πού πάνετε;
Νύφη θα πα να πάρουμε
κι αν δε μας τη δώσουνε,
κόρη μου τί θα κάνουμε;

Βιβλιογραφία

«Κονιτσιώτικα», Χ. Ρεμπέλης, εκδόσεις Η-
πειρωτική Εταιρεία Αθηνών
«Ηθη και έθιμα στο χωριό Ασημοχώρι Κό-
νιτσας», Αρ. Γεωργάκης, Ιωάννινα 1989.
Ευχαριστούμε την και Αλεξάνδρα Στεργίου
και τον κο Στέφανο Νούτση για την πολύτι-
μη βοήθειά τους.

Χάλκινα υδροφόρα και μαγειρικά σκεύη του παλιού καιρού

Του Πασχάλη Δ. Μανώλη

Tα χάλκινα «μπακίρια», σκεύη που κατασκεύαζαν οι χαλκουργοί ή μπακιρτζήδες ή χαλκωματάδες, είναι προϊόντα της κατασκευαστικής δραστηριότητας και επινόησης του ανθρώπου, για να εξυπηρετούν και να καλύπτουν πρακτικές ανάγκες για την επιβίωσή του. Ένα μπακιρένιο (χάλκινο) σκεύος δεν ήταν μόνο αντικείμενο που κάλυπτε μόνο τις καθημερινές ανάγκες του ανθρώπου, αλλά και περιουσιακό στοιχείο που μπορούσε να μεταφερθεί ή να αποκρυψεί σε περίπτωση κινδύνου και που περνούσε από τη μια γενιά στην άλλη.

Ακόμη και όταν με τον καιρό φθειρόταν, δεν το πετούσαν, αλλά το επιδιόρθωναν ή το πωλούσαν στο χαλκουργό, καλύπτοντας ένα μέρος της αγοράς καινούργιου. Η μακρόχρονη χρήση διαρκούσε πολλές φορές δυό και τρεις γενιές. Όλα τα χάλκινα σκεύη δεν έχουν τον ίδιο τρόπο κατασκευής. Το ταψί, το πιάτο, το σ'νί (σινί), το τηγάνι (ταγάν') ακόμη και η κατσαρόλα (τέντζερης) θέλουν ένα στρογγυλό φύλλο από μπακίρι, για την κατασκευή τους. Τα βαθιά σκεύη, όπως το κανάτι (κανάτ'- μαστραπάς), το γκαμπράτσι (θέλουν δυο φύλλα, ενώ τα βαθιά και κλειστά σκεύη θέλουν τρία φύλλα, όπως το γκιούμι (γκιούμ'), το τσιουμπλέκι (τσιουμπλέκ'), το τσουκάλι (τα'κάλ'), η τσουκάλα (τσ'κάλ'), η τσουκάλα (τσ'κάλα) κλπ.

Από τη στιγμή που ο πελάτης θα αγόραζε ένα σκεύος μεταφοράς τροφής ή μαγειρικής έπρεπε να το δώσει για γάνωμα (κασσιτέρωμα). Τα χάλκινα σκεύη που χρησιμοποιούνται για τροφή, έπρεπε να είναι γανωμένα, γιατί με τις τροφές ή το βρασμό οξειδώνονται και προκαλούν δηλητηριάσεις. Το οξείδιο του χαλκού είναι από τα πιο ισχυρά δηλητήρια.

Οι νοικοκυρές γάνωναν, σχεδόν όλα τα σκεύη, κυρίως τα βαθιά και κλειστά, απ' έξω, γκιούμι, μαστραπά ακόμη και την κατσαρόλα κλπ. Ο λόγος που το έκαναν αυτό ήταν για να κλείσουν και οι παραμικροί πόροι, για να μη διαρρέει το υγρό, αλλά και για την καθαριότητα, να μη μαυρίζει ο χαλκός και τρίβουν κάθε τόσο. Ένα γανωμένο σκεύος απ' έξω, καθαρίζει ευκολότερα από τις καπνιές.

Το γάνωμα γινόταν σε ειδικά μαγαζιά, που υπήρχαν στην Κόνιτσα και τα Γιάννινα, στα γανωτζίδικα (καλαϊτζίδικα ή κασσιτερωτήρια). Σήμερα υπάρχουν ελάχιστα μια τέχνη, ένα επάγγελμα που χάνεται, αν δεν έχει χαθεί. Πολλές φορές ερχότανε στα χωριά μας ο γανωτζής (γανωτής ή καλαϊτζής) και σε κάποιο κατώτερο έστηνε το γανωτζίδικό του (γανωτήριο ή κασσιτερωτήριο). Περνώντας απ' τα σοκάκια τής κάθε γειτονιάς και μ' ένα τσουβάλι, μαυρισμένο απ' την κάπνα των σκευών, στον ώμο, φώναζε με μακρόσυρτη φωνή: γανωτζής, χαλκώματα(ασα) γανώνω(ωωω), μάζευε ό, τι είχε κάθε νοικοκυρά για γάνωμα. Υπήρχε ακόμη και γανωτζής που είχε τα εργαλεία του στον ώμο και γυρνούσε από σπίτι σε σπίτι και γάνωνε τα μικροαντικείμενα, κουτάλια (χλιάρια ή κ'τάλια), πηρούνια επί τόπου, στην αυλή του σπιτιού.

Χωρισμένα σε κατηγορίες ανάλογα με τη χρήση μπορούν να διακριθούν.

1. Υδροφόρα. Σκεύη για τη χρήση νερού, για τη μεταφορά του από τη βρύση, για το βράσιμό του στη φωτιά, για αποθήκευση, για πόση.

2. Μαγειρικά. Σκεύη για ετοιμασία και παρασκευή ειδών διατροφής, για μαγείρεμα, για σερβίρισμα στο τραπέζι, για μεταφορά φαγητού, βράσιμο.

3. Φωτιστικά. Σκεύη και αντικείμενα για φωτισμό εσωτερικών χώρων.

Ανάλογα με τη χρηστικότητά τους μπορούμε να τα κατάταξουμε στις παρακάτω κατηγορίες.

Α) Σκεύη για μεταφορά, φύλαξη και πόση νερού. Γκιούμ(i), Κανάτ(i) ή μαστραπάς.

Β) Σκεύη για βράσιμο του νερού και άλλων υγρών. Τσ(ου)κάλα, τσ(ου)κάλ(i), μαυροτσούκαλο, τέντζερ(ης) ή κατσαρόλα, τζουβές ή μπρίκ(i) ή καφόμπρικο, γκαμπράτσ(i), καζάν(i), κακκάβ(i).

Γ) Σκεύη για παρασκευή φαγητών κλπ., Νταβάς, τέντζερ(ης) ή κατσαρόλα, τηγάν(i), σ(i)νί, ταψί, χειρομύλ(i) ή μύλος του καφέ.

Δ) Σκεύη για σερβίρισμα του φαγητού. Πιάτο, νταβάς, απλάδα, σ(i)νί, ταψί.

Ε) Σκεύη για μεταφορά του φαγητού και υγρών. Κακκαβούλ(i), σιν(i), ταψί.

Στ) Σκεύη για πλύση, λιγένι, καζάνι.

Ζ) Σκεύη για φωτισμό ή αντικείμενα, λαμπτήρα ή χειρόλαμπα

Τσ'κάλ' (το Τσουκάλι).

Χάλκινο σκεύος μικρότερο από την τσουκάλα. Ο λαιμός, οι ώμοι, η κοιλιά, η βάση, το χερούλι και το καπάκι είναι τα στοιχεία που δομούν το σχήμα του.

Το ένα τρίτο του όλου ύψους του σκεύους είναι ο λαιμός και οι ώμοι του, σχέση ένα προς τρία, ενώ η διάμετρος της βάσης του με το στόμιο είναι δύο προς τρία. Αυτά τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα δίνουν σχήμα συμπιεσμένου κόλουρου κώνου. Το στόμιο δεν έχει εκροή αλλά μικρό οριζόντιο χείλος, που ευκολύνει το άδειασμα του νερού ή του φαγητού.

Κατασκευαζόταν από δύο φύλλα χαλκού, ένα φύλλο για το σώμα του και ένα δεύτερο για τη βάση του και ξεχωριστό το καπάκι. Η ένωση της βάσης γίνεται δύο εκατοστά περίπου πάνω από την ακμή της βάσης του σώματός του περιμετρικά.

Τσουκάλι ή τσ'κάλ'.

Το χερούλι είναι χάλκινο σταθερά προσαρμοσμένο το επάνω άκρο στο τοίχωμα του στομίου, ενώ το κάτω άκρο του στο τοίχωμα της κοιλιάς του, τρία εκατοστά πάνω από τη βάση. Ανάμεσά τους υπάρχει ο μηχανισμός, στον οποίο είναι προσαρμοσμένο το κινητό καπάκι. Το καπάκι έχει σχήμα μανιταριού και στο κέντρο της κορυφής υπάρχει, (Σχ. 5.) «κουμπί», από το οποίο το ανασήκων, κάθε φορά που το

Τσουκάλι νεότερων χρόνων

χρησιμοποιούσαν. Η εσωτερική του επιφάνεια γανώνονταν (κασσιτερώνταν) πάντοτε, ενώ η εξωτερική του κατά βούληση, ο λαιμός και οι ώμοι, για να καθαρίζεται πιο εύκολα από την κάπνα.

Όπως η τσουκάλα, έτσι και το τσουκάλι προοριζόταν αποκλειστικά και μόνο για τη φωτιά, για ζεσταμα μικρής ποσότητας νερού και πολλές φορές, για να βράζουν μικρές ποσότητες όσπρια.

Τεχνικά χαρακτηριστικά, διαστάσεις: Ύψος (χωρίς το καπάκι) 16,4 εκ., Διάμ. βάσ. 15,2 εκ., Διάμ. στομ. 11,6 εκ., Ύψος λαιμ. 4,5 εκ., Ύψος ώμ. 1,2 εκ., (Ιδιωτική Συλλογή Π.Δ.Μ.).

Συνεχίζεται

Το ελληνικό κλαρίνο

Του Νίκου Φελιππίδη

Πριν από χρόνια ένας καλός φίλος, ο Γιάννης Γερογιάννης, τραγουδιστής, (στο ποιοτικό τραγούδι) έρχεται και μου λέει: "Νίκο θέλω να μάθω κλαρίνο. Το όργανο αυτό μου αρέσει πολύ, είναι τόσο άμεσο με τον άνθρωπο, γιατί χρειάζεται φύση μα, δηλαδή πνοή".

Του είπα πως είναι πολύ δύσκολο όργανο, αλλά δε μου άφησε περιθώρια, γιατί το είχε αποφασίσει. Έτσι αναγκάστηκα να του δώσω ένα κλαρίνο και να του κάνω μερικά μαθήματα.

Το χειμώνα εκείνης της χρονιάς, λοιπόν, ο Γιάννης πήγε στη Σουηδία για κανά δύο μήνες. Πήρε το κλαρίνο μαζί του και αρκετές κασέτες με ελληνική δημοτική μουσική. Ενθουσιώδης τύπος όπως ήταν, βρήκε πολλούς Σουηδούς κλαρινίστες, γίνανε φίλοι και συχνά ακούγανε μουσική τα βράδια.

Ένα βράδυ που ακούγανε ελληνική μουσική με κλαρίνο, οι Σουηδοί ενθουσιάστηκαν και τον ρώτησαν τι όργανο είναι αυτό. Και εκείνος, σαστισμένος, τους απαντάει: «Μα είναι κλαρίνο, δεν το γνωρίζετε;».

Και βέβαια δεν το γνώριζαν γιατί ήταν το ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΛΑΡΙΝΟ, παιγμένο από δεξιότεχνες μουσικούς.

Το όργανο αυτό λένε πως είναι ευρωπαϊκό και στην Ελλάδα ήρθε πριν από 150 χρόνια. Έχουμε πληροφορίες ότι και στην αρχαία Ελλάδα υπήρχε αυλός με κλειδιά και με το μονό καλάμι για την παραγωγή ήχου. Το αξιοσημείωτο όμως είναι ότι οι Έλληνες μουσικοί προσάρμοσαν τον ήχο και το ύφος με τα χρώματα των κλιμάκων, σε τέτοιο βαθμό, ώστε να είναι αγνώριστο.

Ο ήχος του κλαρίνου από περιοχή σε περιοχή αλλάζει, μιμούμενος το ζουρνά, τη φλογέρα, τη γκάιντα, τη λύρα και σε ορισμένες περιοχές (Ήπειρο) το ρεμπάπ. Η μεγάλη δυσκολία όμως στο παίξιμο του οργάνου είναι οι κλίμακες. Όσοι ξέρουν μουσική, μπορούν να καταλάβουν ότι η δυτική μουσική έχει μόνο τόνους και ημιτόνια, ενώ η ελληνική έχει μικρότερα διαστήματα.

Το κλαρίνο, ως ευρωπαϊκό όργανο, παίζει μόνο τόνους και ημιτόνια, οι Έλληνες μουσικοί όμως με την τεχνική των χειλιών τους κατάφεραν να πραγματοποιήσουν το ακατόρθωτο.

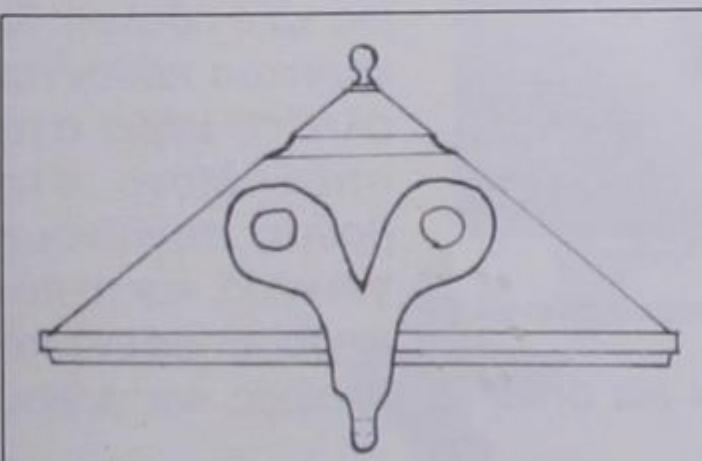
Ο γνωστός Αμερικανός κλαρινίστας **Μπένη Γκούτμαν** πήγε να ακούσει τον αείμνηστο **Β. Σαλέα** στη Ν. Υόρκη που έπαιζε. Δεν πίστευε στα αυτιά του. Ο Σαλέας έπαιξε τον Αϊτό με μια ανάσα (κυκλική αναπνοή) μέχρι τέλους. Αργότερα ο Γκούτμαν, όταν συνεργάστηκε με τον **Τάσο Χαλκιά**, απορούσε πως όλα τα σόλο τα έπαιζε χωρίς παρτιτούρα· απ'έξω.

Ο **Καρακώστας** επίσης, ο **Κίτσος Χαρισιάδης**, ο **Φίλ. Ρούντας**, ο **Κ. Γιαούζος**, ο **Β. Μπατζής**, ο **Καραγιάννης**, ο **Μαριέλης**, ο **Μ. Παπαγεωργίου**, ο **Ν. Τζάρας**, ο **Ρέλιας**, ο **Ανεστόπουλος**, ο **Σταμέλος**, ο **Σούκας**, ο **Μαλιάρας** και όλοι οι νεότεροι, σε κάθε εκδήλωση, απέδειξαν και αποδεικνύουν περίτρανα πως το κλαρίνο μπορεί να κάνει θαύματα στα κατάλληλα χέρια· να κάνει την Ελλάδα να βογκάει, να γελάει και να χορεύει, όπως λέει και ο ποιητής, να γίνει κλαρίνο ΕΛΛΗΝΙΚΟ.

Εφημερίδα «ΗΠΕΙΡΟΣ»

Το κλαρίνο στα χέρια ενός από τους μεγάλους δεξιοτέχνες μουσικούς της Λάκκας μας, Μιχάλη Πανουσάκου. Το συγκρότημα του Μιχάλη Πανουσάκου σε ασημοχωρίτικο γλέντι, στο Χτένι του Ιζερού. Φωτ. Δημ. Γ. Γεωργάκη

Τρόπος σύνδεσης «κάρφωμα» στο καπάκι του μηχανισμού σύνδεσης με το σώμα του χάλκινου σκεύους.

Κουδαρίτικοι διάλογοι

Καταγραφή-ερμηνεία:
Θωμάς Ζιώγας
Πολιτικός Μηχανικός

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Γεια σας, Κουδαράιοι!

Καλώς τον Κούσιο! Στάμεψε να τα ξηφλυάσουμι!

Αν φοράτι θόδωρου και ξινή, και ψίχαλα κάλ' για του ντισσέρ', θα σταμέψου λίγου, να μ' ράξτι καρόφ'λλα κι κράνια και να καψαλίσου ύστηρους στου χουριό μας.

Θα σ' ράξουμι λουψιώτ' κι λίγου ξιάρχου. Θα μαννέψεις, αλλά τσιουκλιτάρα δε σ' ράζουμι γιατί δε φορούμι χαντούμ'. Κι του ντισσέρ', για να μαννέψ', θα του ξησύρουμι στ' ξενιτιά, εκεί που γυαλίζ'ς ένα γκητζνάρ'

Καλά, σκρούμπου κι τρουχό δε σας ράζ' ου μπαρός;

Ούτι τσιτινάκου. Αν κι κούμπλους, φορεί βελιόγκος στα κράνια. Κι στου μάννεμα ντιπ απαλούδ'

Απ' ότ', τσιουλίζου είνι ργκατζιουμένους μι τ'ς κουδαράιοι ου μπαρός. Μπας κι δεν τ' πραχαλίζιτι όρματου του κουφίου;

Μπα! στερναρίζιτι μι τ' μπαρίνα. Σα σγκούρου στ' λαψερή σταμεύ' απού καννάβου. Φορεί κι έναν στέργιου κι κάτ' στερνάρια σαν αδράτια.

Ρε παλιοτσιοκανάρ', ιγώ σ' ξηφλυάζου για μάννεμα κι συ τ' κρήνα σ' όλου στ' αλλοιώτ'κου τ'ς μπαρίνας. Θα σι γυαλίσ' ου μπαρός κι θα βάλ' τ'ς μανάδις να σι γκαβιάσουν.

Μπα! πολλά αλέθει, αλλά κρανίλας.

Καλά, ου γκατζιάς λαγούλια δε φορεί;

Όχι, μόνου ένα μαλτσ'κου αγκίδ', κι ένα άλλου λαγουδημένου κι όρματου. Μ' αυτό στερναρίζουντι τα κουδαρόπ'λα, γιατί ου δένδρους σταμεύ' στα Ντούκανα. Φορεί κι μια σαγόνου βλαστάρου. Τ' αγκίδια σταμεύουν όλ' τ' ντένα στου κουφίου. Μόνου στ' κατούρου ξησέρνουντι για ντιβόλκο, κι του κατσάλ' ου μπαρός γυαλίζ'.

Φορεί κι λάζου κι μαγγούτ' μι βαλάνια, κι κρανιές τα κουδαρόπ'λα.

Εμ, τώρα τσιουλίζου γιατί τουν μπαρό τουν μαννεύουν τζάφες! Αλλά σα κουρνούτ'ς, να σας ράζ' και ψίχα τσέρου. Μόνο φούσκοκοίλ'δις κι αβντάλ' μι ξιάρχου θα μαννεύ'τι;

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Γεια σας, Κτίστες!

Καλώς τον Μάστορα! Κάθισε να τα πούμε!

Αν έχετε ρακή και τσιγάρο, και λίγο κριθάρι για το μουλάρι, θα σταθώ λίγο, για να μου δώσετε γράμματα και λεφτά και μετά να αναχωρήσω για το χωριό μας.

Θα σου δώσουμε νερό και λίγο ψωμί. Θα φας, αλλά τσιγάρο δε θα σου προσφέρουμε, γιατί δεν έχουμε καπνό. Και το μουλάρι, για να φάει, θα το πάμε κάτω στον κατήφορο, εκεί που βλέπεις έναν γάιδαρο.

Καλά, καφέ και κρασί δεν σας δίνει το αφεντικό;

Ούτε ξίδι. Αν και τσέλιγκας, είναι λίγο εβραίος στα χρήματα. Και στο φαγητό καθόλου βούτυρο.

Απ' ότι καταλαβαίνω είναι θυμωμένος με τους μαστόρους το αφεντικό. Μήπως και δεν του φτιάχνετε καλό το σπίτι;

Μπα! σκανιάζεται με την αφεντικίνα. Σαν γάτα στη φωτιά κάθεται από τεμπελιά. Έχει έναν κώλο και κάτι βυζιά σαν καρβέλια.

Βρε παλιομάστορα, εγώ σου μιλώ για φαγητό και εσύ το μυαλό σου όλο στο τέτοιο της αφεντικίνας το έχεις. Θα σε δει το αφεντικό και θα βάλει τους ληστές να σε δείρουν.

Μπα! πολλά λόγια λέει, αλλά είναι φοβητσιάρης.

Καλά, ο νοικοκύρης δεν έχει αγόρια;

Όχι, μόνο ένα μικρό κορίτσι, και ένα άλλο αραβωνιασμένο και πολύ όμορφο. Με αυτό σκανιάζονται τα μαστορόπουλα, γιατί ο γαμπρός κατοικεί στα Γιάννινα. Έχει και μια γριά αδελφή. Τα κορίτσια κάθονται όλη τη μέρα στο σπίτι. Μόνο στη βρύση πηγαίνουν για νερό, και το πονηρό τ' αφεντικό

προσέχει. Έχει και μαχαίρι και όπλο με σφαίρες, και φόβος στα μαστορόπουλα.

Ε, τώρα κατάλαβα γιατί το αφεντικό το τρώνε ψύλλοι! Αλλά σαν κτηνοτρόφος, να σας προσφέρει και λίγο κρέας. Μόνο φασολάδα και τυρί με ψωμί θα τρώτε;

Λαγκαδιώτες κουδαράιοι επί τω έργω. Φωτό: Λαγκαδιώτικο Ημερολόγιο 2001.

Φωτ. Πασχάλη Μανώλη

Μπα, ντιπ γκουμούτσια. Μόνου σε κιούρου κάνα κρεμαντζούλ'. Αυτός μανεύ' τα σφρουκλίδια κ' οι κουδαραίοι όλου μαυρίκου, καψοκάρδια κι μαυρουμμάτις μι λίγου βουλιώτ'. Σπολάτ' που τ' αμπέτ' ξεσέρνεται η βλαστάρου με ψίχα λόγιου, αλλά θόδωρο μόνου τουν καλόγηρου, όταν καψαλίσ' ου ράικους.

Πω, πω! τουν παλιοκουρνούτ', κι τ' φουραδίζ' τι κι όρματ' πραχάλα!

Εμ, αφού σταμεύ' όλ' τ' ντένα στ' ράμπου! Φορεί και κούλιους. Γ' αυτό από φουράδια και μανούρα έχουμι όρματα, κι από πηρούνια, σιούρω κι μλιόκου πολλά, ντιπ κάλου. Όπως γυαλίζει μαντζάρουν οι κουδαραίοι κι μι τα τσάμπαλα τσιουκαλίζουν όρματα σουφλιέρια.

Απ' ότ' γυαλίζου πραβίζ' τι γκάλεμου κούφιου.

Στρεφογάλαρου. Με μια βαίτσιου και πολλά βαιτσιούλια και τσιατή με μουχόβια. Μας κόπ' καν τα κλουνάρια κ' οι αγουγιάτις. Όπως τσιουλίζ', τα κράνια δε σαβανώνουντι κι ου μπαρός φορεί πολλά. Σι λίγου θα ξησυρθούν κι τα ζυμπήλια.

Μωρέ, όρματα ραμποτεύ' τι, αλλά κράνια θα σας ράξ' ου γκατζιάς ή θα καψαλίσ' τι μόνο μι γκαντένις;

Στ' μαλάμου θα κρανιάς'. Θα ράξ' γερό ντενιάτ' κου μι γκάλμπινις, όχι μάππις. Μας του ξήφλυασει κι ου τσιατούρ', αλλά πρέπει να τσιουλιγκιάσ' τ' ράμπου ου κουτσιλουπόντ' κους, γιατί ου μπαρός δεν τσιουλίζ' ντιπ από τσουλέγκιασμα.

Κι αν, ρε Κούσιου, ούτι κι τότις κρανιάσ', τι γίνιτι;

Τότε δε θα τ' φουραδίσουμι ούτι μουτζούρ', ούτι κριτσέλ', ούτι πρεβατιάρα, κι θα λαλούν κι περδίκις στου κούφιου. Θα του ξηφλυάσουμι κι στουν οικουσπιντάρ'. Ντροπή! ογκίδια φορεί, ούτι οι ξ'νοί έτσ'. Στου τέλους θα τουν τσουλίσουμι και θα τ' ... κι τ' μωχούσα τ'.

Βούζιου, Κούδαρ, βούζιου! Ξησέρνουντι οι αλλοιώτ' κ' κατ' ιδώ. Να καψαλίσου τώρα να μη με γυαλίσουν. Να βάλου του γάττου με τα στράνια κι του ζ'γούρ' μι τα χαλάτια στου ντισέρ' κι να κινήσου.

Στου καλό, Κούσιου, χαιρετίσματα και προσοχή στ' λεπινώτις.

Μπα, καθόλου κοψίδια. Μόνο σε γιορτή κανένα λουκάνικο. Αυτός τρώει τα ψητά και οι μαστόροι όλο φακή, κρεμμύδια και ελιές με λίγο λάδι. Πάλι καλά που το μεσημέρι έρχεται η αδελφή με λίγο καφέ, αλλά τσίπουρο μόνο το σούρουπο, όταν φύγει ο ήλιος.

Πω, πω! τον παλιόβλαχο, και του φτιάχνετε και καλή δουλειά!

Ε, αφού κάθεται ολημερίς πάνω απ' τη δουλειά! Έχει και πολλά φλουριά. Γ' αυτό έχουμε καλά ξύλα και πέτρες, και από καρφιά, άμμο και ασβέστη άφθονα, καθόλου πηλό. Όπως βλέπεις, ξέρουν καλά την τέχνη οι μαστόροι και με τα εργαλεία πελεκούν ωραία αγκωνάρια.

Απ' ότι βλέπω, φτιάχνετε σπίτι πολύ μεγάλο.

Πολιώροφο. Με μια πόρτα και πολλά παράθυρα και στέγη με κεραμίδια. Μας κόπηκαν τα χέρια και τα πόδια. Όπως καταλαβαίνεις, τα χρήματα δεν κρύβονται και το αφεντικό έχει πολλά. Σε λίγο θα έλθουν και οι μαραγκοί.

Μωρέ, καλή δουλειά φτιάχνετε, αλλά λεφτά θα σας δώσει ο νοικοκύρης ή θα φύγετε μόνο με ψείρες;

Την ώρα που θα τελειώσει η δουλειά θα πληρώσει, θα δώσει γερό μεροκάματο με λίρες, όχι με χαρτονομίσματα. Μας το είπε και ο παπάς, αλλά πρέπει να μετρήσει τη δουλειά ο δάσκαλος, γιατί τ' αφεντικό δεν καταλαβαίνει καθόλου από μέτρημα

Και αν, βρε Μάστορα, ούτε και τότε πληρώσει, τι γίνεται;

Τότε δεν θα του φτειάσουμε ούτε φούρνο, ούτε αναγκαίο, ούτε σκάλα, και θα έχει και σταλαματιές το σπίτι. Θα το αναφέρουμε και στον αστυνόμο. Ντροπή! Κορίτσια έχει, ούτε οι γύφτοι έτσι. Στο τέλος θα τον δείρουμε και θα του... πειράξουμε και την κυρά του.

Σιωπή, Μάστορα, σκασμός! Έρχονται και κάποιοι άγνωστοι προς τα εδώ. Να αναχωρήσω τώρα, για να μη με δούνε. Να φορτώσω το σάκο με τα ρούχα και το δερμάτι με τα εργαλεία στο μουλάρι και να ξεκινήσω.

Στο καλό, Μάστορα, χαιρετίσματα, και προσοχή στους ληστές.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΡΧΙΑ: Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΣΘΕΝΗΣ

Δολοφονείται η επαρχία η ελληνική και τα θύματα μεταφέρονται στην Αθήνα να τα φάνε τα αδηφάγα και αχόρταγα θηρία που είναι αρρωστημένα από απληστία.

Η επαρχία μπήκε στα αρχεία και δεν ασχολούνται πλέον οι πολιτικοί, αλλά οι ιστορικοί.

Γιατροί, σώστε τον μεγάλο ασθενή που είναι η επαρχία η ελληνική...

Θωμάς Καλογρίτσας

ΚΑΛΟΓΡΙΤΣΑΙ

ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ 571, ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
ΤΗΛ.: 6014144-49

ΠΡΟΤΥΠΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ

τα Αυτοδοχώδη της Κόνιτσας

Ένα μακρύ οδοιπορικό στην ιστορία, τις ομορφιές και τους πόνους των Μαστοροχωριών της Κόνιτσας, βασισμένο στο βιβλίο του πρωτ. Διονυσίου Τάτση: «Γνωριμία με την επαρχία Κονίτσης»

ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙ

Επιμέλεια / Φωτογραφίες: Δημ. Γ. Γεωργάκης

Ιστορικά στοιχεία

Βορειοδυτικά της Κόνιτσας, στους πρόποδες της Κάτω και Άνω Αρένας του Γράμμου και σε υψόμετρο 1.000 μ. βρίσκεται το Λούψικο (μεταγ. Λυκόρραχη). Το χωριό αυτό εγκαταλείφθηκε, γιατί σε νέα θέση, κοντά στο Σαραντάπορο χτίστηκε νέο χωριό με το όνομα Κεφαλοχώρι.

Γύρω του βρίσκονται τα χωριά Χρυσή (Σλάτινα) και Πευκόφυτο (Βίσαντσκο) της Δυτικής Μακεδονίας, καθώς και Πλαγιά (Ζέρμα), Δροσοπηγή (Κάντσικο), Αετομηλίτσα (Ντέντσικο), Λαγκάδα (Μπλίζιανη) και Οξιά (Σέλτση) της επαρχίας Κόνιτσας.

Το Λούψικο κατά το 14ο αιώνα αποτελούνταν από τρεις οικισμούς: Τη Στράμτσα, το Μεσοχώρι και το Λούψικο. Οι οικισμοί αυτοί ιδρύθηκαν την εποχή των σλαβικών επιδρομών (από το Σέρβο βασιλιά Στέφανο Δουσάν), όταν πολλοί κάτοικοι της Δυτικής Μακεδονίας αναγκάστηκαν να μετακινηθούν σε ορεινές περιοχές για να σωθούν.

Την εποχή της τουρκοκρατίας το Λούψικο αντιστάθηκε - άλλοτε με επιτυχία και άλλοτε ατυχώς - στην προσπάθεια των μπέηδων της Κολώνιας να το κάνουν τσιφλίκι τους. Όμως το 16ο αιώνα οι κάτοικοι του χωριού διασκορπίστηκαν, εξαιτίας των συνεχών τουρκαλβανικών επιδρομών, κυρίως στην Καστοριά, στα Μπιτόλια, στα Γιάννενα και στην Κορυτσά, αλλά μετά πάροδο ετών ξαγύρισαν στο χωριό.

Το Λουύψικο απελευθερώθηκε, όπως όλη η Ήπειρος, το 1913 και αναγνωρίσθηκε ως κοινότητα το 1919, ενώ το 1928 μετονομάστηκε σε Λυκόρραχη κατά μετάφραση του Λουύψικο (λατινικά = λυκοφωλιά).

Τα σπίτια της Λυκόρραχης πριν από τον πόλεμο ήταν περί τα 70. Όλα χτισμένα σε πλαγιά, ανάμεσα σε ποτάμια. Τα γάργαρα νερά, που επί αιώνες τώρα τρέχουν ασταμάτητα, μαζί με τις άφθονες βροχές αύξησαν τη βλάστηση και αυτή με τη σειρά της φρόντισε για την ανάπτυξη και διατήρηση μιας θαυμαστής πανίδας με αρκούδες, λύκους, τσακάλια, αγριόγατους, λαγούς, αλεπούδες, νυφίτσες, αλλά και πουλιά, από το βασιλικό αετό μέχρι σπάνια γεράκια, δρυοκόλαπτες, τρυγόνια, περδικες κ.ά.

Οι κάτοικοι του χωριού ήταν γεωργοκτηνοτρόφοι. Καλλιεργούσαν σιτάρι, βρίζα κριθάρι, καλαμπόκι και στους κήπους φασόλια, πράσα, κρεμμύδια, ντομάτες κλπ. Όσοι είχαν πολλά γιδοπρόβατα, τα πήγαιναν το χειμώνα στα χειμαδιά και επέστρεφαν την άνοιξη. Τα εισοδήματά τους ήταν πολύ χαμηλά και ήταν ευχαριστημένοι να εξασφαλίσουν την επιβίωσή τους. Επίσης υπήρχε και μικρός αριθμός μαστόρων που δούλευαν είτε μόνοι τους είτε σε μπουλούκια μαζί με τους Πυρσογιαννίτες και ταξίδευαν διαρκώς.

Η Λυκόρραχη αντιμετώπιζε σοβαρό πρόβλημα σταθερότητας του εδάφους της. Η τοποθεσία του χωριού είχε μεγάλη κλίση και η σύσταση του εδάφους ήταν αργιλώδης. Το χώμα ήταν πολύ συνεκτικό και δεν προσφερόταν για καλλιέργειες. Με την παραμικρή ξηρασία σχίζοταν, ενώ με τα νερά της βροχής και τα χιόνια σχηματίζονταν χείμαρροι που είχαν ως επακόλουθο να διαβρώνεται το έδαφος, να δημιουργούνται βαθιές ρωγμές και να παρατηρούνται συχνές κατολισθήσεις. Παλιότερα και σε νεόκτιστα ακόμη σπίτια εμφανίζονταν ρωγμές. Αυτός ήταν και ο βασικός λόγος που χτίστηκε το νέο χωριό χαμηλά, κοντά στο Σαραντάπορο, το οποίο ονομάστηκε Κεφαλοχώρι. Ονομάστηκε έτσι, για να θυμίζει στους μεταγενέστερους ότι το Λουύψικο δεν είχε γίνει ποτέ τσιφλίκι, όπως άλλα χωριά, αλλά πάντα ήταν Κεφαλοχώρι.

Το Κεφαλοχώρι σήμερα

Το Κεφαλοχώρι σήμερα είναι ένα από τα πιο ζωντανά χωριά της επαρχίας Κόνιτσας. Χτισμένο στα νοτιο-

Το Λουύψικο (το παλιό χωριό)

δυτικά του παλιού χωριού, στη θέση Αμπέλια και πλάι στο χείμαρρο Ντιβόικα (ή της Λυγερής), που πότε το νανουρίζει και πότε το απειλεί με τα ορμητικά νερά του, ζει με τη νοσταλγία της παλιάς του ζωής, αλλά και με προσδοκίες πολλές για το μέλλον. Σύγχρονο χωριό, με όλες τις απαιτούμενες υποδομές, με ρυμοτομικό σχέδιο, με σπίτια ωραι-

ότατα και με το μεγάλο πλεονέκτημα να βρίσκεται κοντά στον κεντρικό δρόμο που οδηγεί προς τη Μακεδονία, κρατά σφιχτά στην αγκαλιά του, σε αντίθεση με τα περισσότερα διαμερίσματα του δήμου Μαστοροχωρίων, πάνω από 170 μόνιμους κατοίκους, οι οποίοι αγωνίζονται, δημιουργούν και οραματίζονται.

Δρόμος του Κεφαλοχωρίου

Η εκκλησία του χωριού Άγιος Κωνσταντίνος και Ελένη

Το δημοτικό σχολείο

Το Κοινωνικό Γραφείο

Ο ξενώνας του χωριού

Απασχόληση των κατοίκων

Η κύρια απασχόλησή των κατοίκων του Κεφαλοχωρίου είναι η κτηνοτροφία. Έχουν πέντε κτηνοτροφικές μονάδες με αγελάδες και δεκαπέντε οικογένειες ασχολούνται με την εκτροφή μικρών ζώων (γιδοπροβάτων), ενώ υπάρχει στο Κεφαλοχώρι κέντρο περισυλλογής γάλακτος της Βιομηχανίας Δωδώνης, που εξυπηρετεί ολόκληρη την περιφέρεια. Υπάρχει επίσης γεωργοκτηνοτροφικός συνεταιρισμός της ευρύτερης περιοχής, καθώς και δασικός συνεταιρισμός, καθότι ασχολούνται και με την υλοτομία με σημαντικές παραγωγικές μονάδες, όπως ένα ξυλουργικό εργοστάσιο και μία επιχείρηση πώλησης καυσόξυλων, ενώ διαθέτουν γεφυροπλάστιγγα για τη ζύγιση φορτηγών αυτοκινήτων και πλάστιγγες ζύγισης ζώων. Άλλη απασχόληση των Κεφαλοχωριτών είναι η μελισσοκομία.

Στο κέντρο του χωριού λειτουργούν δύο ωραιότατες ταβέρνες, μία από τις οποίες διαθέτει και ενοικιαζόμενα δωμάτια (ξενώνα), ένα καφενείο και ένα θαυμάσιο στέκι (μπάρ) για τη νεολαία. Υπάρχει επίσης για την εξυπηρέτηση των καταναλωτικών αναγκών των κατοίκων ένα μίνι μάρκετ, ένα κατάστημα οικοδομικών υλικών και ένα σιδηρουργείο.

Εκπαίδευση

Στο Κεφαλοχώρι λειτουργεί Νηπιαγωγείο και Δημοτικό Σχολείο (τα μόνα στην ευρύτερη περιοχή), με 6 παιδιά στο Νηπιαγωγείο και 20 στο Δημοτικό από την ευρύτερη περιοχή του Δήμου Μαστοροχωρίων, ενώ υπάρχουν τρεις δάσκαλοι: ένας δάσκαλος του ολοήμερου σχολείου, μία νηπιαγωγός, ένας γυμναστής και ένας καθηγητής αγγλικών. Επίσης σε χώρο του σχολείου υπάρχει μικρό γήπεδο ποδοσφαίρου και γήπεδο μπάσκετ.

Πολιτιστική υποδομή

- Υπάρχει ο "Φιλοπρόοδος Σύλλογος Κεφαλοχωρίου" και δύο Αδελφότητες, μία στη Θεσσαλονίκη και μία στην Αθήνα.
- Υπάρχει αίθουσα πολιτιστικών εκδηλώσεων.
- Αίθουσα του Δημοτικού Σχολείου έχει διαρρυθμιστεί σε μουσείο Λαογραφικού Υλικού (έκθεση γεωργοκτηνοτροφικών εργαλείων, στολών κλπ.).
- Έχει συσταθεί νομικό πρόσωπο με την επωνυμία "Οργανισμός Προστασίας Περιβάλλοντος και Πρασίνου Κοινότητας Κεφαλοχωρίου", με σκοπό τη δενδροφύτευση κοινωνικών εκτάσεων, την προστασία του φυσικού πλούτου του χωριού, την προστασία της χλωρίδας και πανίδας κλπ.
- Διοργανώνονται πανηγύρια στις 21 Μαΐου, των Αγ. Κωνσταντίνου και Ελένης, οι οποίοι είναι και οι πολιούχοι του Κεφαλοχωρίου και στις 20 Ιουλίου, του Προφήτη Ηλία.

Η ταβέρνα του Αναστ. Φασούλη

Η είσοδος του χωριού

Ιστορική και αρχιτεκτονική κληρονομιά

- Ο παλαιός εγκαταλελειμένος οικισμός της Λυκόρραχης, που έμεινε χωρίς μεταγενέστερες επεμβάσεις στα κτίσματα, αποτελεί δείγμα της λαϊκής αρχιτεκτονικής της περιοχής. Υπάρχουν επίσης δύο παλιές εκκλησίες: η κεντρική εκκλησία των Ταξιαρχών, επί της οποίας ολοκληρώθηκαν φέτος οι εργασίες βελτίωσής της, καθώς και του περιβάλλοντος χώρου της, και η εκκλησία της Αγίας Παρασκευής. Τα σπίτια έχουν ερειπωθεί σε ένα ποσοστό 70% περίπου.
- Ο παραδοσιακός νερόμυλος που υπάρχει στον παλαιό οικισμό της Λυκόρραχης έχει χαρακτηρισθεί ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο με βάση την απόφαση ΥΠΠΟ / ΔΙΛΑΠ / Γ / 2472 / 43146 / 9-2-94 της Διεύθυνσης Λαϊκού Πολιτισμού του Υπουργείου Πολιτισμού. Ο νερόμυλος αποτελεί αξιόλογο κτίσμα της λαϊκής προβιομηχανικής αρχιτεκτονικής, σημαντικό για τη μελέτη της ιστορίας της αρχιτεκτονικής της περιοχής.

Περιοχές φυσικού κάλλους

Η κορυφογραμμή Πέτρας Μούκας - Άνω Αρένας - Κάτω Αρένας προσφέρεται για ορειβάτες και φυσιολάτρες. Υπάρχουν σπάνια φυτά και αγριολούλουδα. Ευδοκιμεί το τσάι του βουνού.

Αξιέπαινες δραστηριότητες

- Το 1996, επί προεδρίας Χρήστου Γ. Φασούλη (σημερινού δημοτικού συμβούλου), και με ενέργειες του ίδιου, έγινε αδελφοποίηση του Δήμου Καλλιθέας Αθηνών και της κοινότητας Κεφαλοχωρίου, ενώ το Κολλέγιο Αθηνών υιοθέτησε το Δημοτικό Σχολείο του χωριού. Από τις δύο ενέργειες αυτές προέκυψαν πολλά οικονομικά και υλικά οφέλη.
  - Επί προεδρίας του ίδιου και με ενέργειες δικές του αποσπάστηκαν από διάφορα υπουργεία πολλά κονδύλια, με τα οποία έγιναν σημαντικά έργα στο χωριό.
  - Η φιλόλογος Αγόρω Τσίου και ο Άλκης Ράφτης εξέδωσαν CD με τα τραγούδια του Λουύψικου, με την πολυφωνική χορωδία του Κεφαλοχωρίου, και βιβλίο με την ιστορία και τα έθιμα του χωριού.
- Και στην κίνηση αυτή η συμβολή του Χρήστου Φασούλη ήταν σημαντική.

Τηλέφωνα επικοινωνίας

Δημοτικό Σχολείο: 2655 0 81219

Ενοικιαζόμενα δωμάτια:

Φασούλης Δημήτριος 2655 0 81481

Ταβέρνα-Ψησταριά:

Φασούλης Αναστάσιος 2655 0 81451

Ευχαριστούμε θερμά το Χρήστο Γ. Φασούλη για τις πρόσθετες πληροφορίες που μας έδωσε και την εν γένει συνεργασία του στο περιοδικό.

Η πλατεία και το χοροστάσι

Παραδοσιακή βρύση στην είσοδο του χωριού

Άγαλμα στην πλατεία του χωριού προς τιμήν της αγρότισσας γυναίκας

Η πολυφωνική χορωδία του Κεφαλοχωρίου

Τα λόγια της γιαγιάς

Καμάρια μας

Έφυγαν ακόμα τέσσερις γιαγιάδες σας απ' αυτές που έδωναν ψίχαλα ζωή στο χωριό. Τώρα το χωριό στούρεψε. Κάνα δυο απομείναμαν ακόμα και θα φύγουμε κι εμείς, όπου να 'ναι...

Να ζήσετε εσείς τώρα καμάρια μας. Να ζήσετε, να γεράσετε και να κρατήσετε το χωριό μας και όλα όσα σας δώκαμαν. Αυτά τα βρήκαμαν κι εμείς απ' τους παππούδες μας και τις γιαγιάδες μας. Να τα κρατήσετε κι εσείς και να τα δώκετε και στα παιδιά σας. Αυτά είναι καλά. Μη λογιάζετε τα μπανταλά που έχουν σήμερα. Ούτε αυτά τα αχαμνά που κάνουν αυτού παρακάτω να κάνετε. Να 'στε καλοί και να 'χετε αγάπη και Χριστόν μέσα σας, για να χαίρεστε.

Έτσι, καμάρια μας. Κι από τον τόπο μας να μη χάνεστε. Να 'ρχεστε και να μας ανάβετε κι εμάς κάνα κερί κι εμείς θα προσευχόμαστε για σας.

Ο Θεός να σας έχει καλά, ψυχούλες μας.

Ζευρώτικες σαροιμίες

- Καλαμπαλίκι στού χάνι', νιρό στα φασούλια!
- Κάλλια για του, πέρι πού ν' του!
- Δυό να μιτράς, κι' ένα να κόβ'ς.
- Δούλιψι να τρως, κι κρύψι να'εις.
- Κιρός πανιά, κιρός πιδιά, κιρός στις ουμουρφάδις!
- Νοικουκύρ'ς είν' ου χότζας, όπουτι θέλει αν'βαίν' (στο μιναρέ) κι' όπουτι θέλ' κατ'βαίν'!
- Σύρι κι' έλα στούν Κατή, για να πάρ'ς του μπουγιουρτί!
- Κατά τούν αγά κί του πισκέστ.
- Τούρκον είδες; γρόσια θέλει! Κι' άλλον είδες; κι' άλλα θέλει.

Από τη συλλογή Δημητρίου Σαλαμάγκα

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Από τα περασμένα

«Μωρέ Όλγα και Μαρία θα σας γράψει η ιστορία...».

Θεϊκό προμήνυμα ή απλή σύμπτωση;

Όπως είναι γνωστό ο Νίκος Γεωργίου ή Προίκης, όπως είναι ευρέως γνωστός στους Ασημοχωρίτες, στα νιάτα του ήταν στιχοπλόκος και σατίριζε τα δρώμενα του χωριού με μεγάλη ευστοχία.

Στην πενταετία 1941-1946 έγραψε το γνωστό ποίημα:

«**Μωρέ Τσέτα και Λευτέρη
δεν μας στείλατε χαμπέρη**»

Και κατέληγε με το ρεφρέν:

«**Μωρέ Όλγα και Μαρία
θα σας γράψει η Ιστορία**».

Πρόκειται για τη συχωρεμένη Όλγα, γυναίκα του Δημήτρη Ζαχαρία-Τσέτα και τη συχωρεμένη Μαρία, γυναίκα του Λευτέρη Οικονόμου.

Οι δύο αυτές δύστυχες γυναίκες το καλοκαίρι του 1947 με τον Εμφύλιο σκοτώθηκαν την ίδια στιγμή από μια οβίδα που έπεσε στο λιβάδι του χωριού μας. Και έτσι τις έγραψε η ιστορία. Το ποίημα του Νίκου Προίκη ήταν πολύ προγενέστερο.

Και διερωτώμεθα, ήταν Θεϊκό προμήνυμα στο Νίκο ή απλή σύμπτωση; Ο καθένας ας δώσει τη δική του απάντηση.

Στέφανος Νούτσης

Προς τους αγαπητούς συνδρομητές

Σε περίπτωση αλλαγής διεύθυνσης ή σε περίπτωση που δε λαβαίνετε το περιοδικό, να μας ενημερώνετε στη διεύθυνση του περιοδικού: Βουλγαροκτόνου 40,

τ. κ. 114 72 ή να μας ειδοποιείτε στο τηλέφωνο

210 6524502, Δημ. Γεωργάκης

ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΣΥΝΤΑΓΕΣ

Ζουληχτό

Υλικά:

1 κιλό αλεύρι
καλαμποκίσιο
Λίγο αλάτι
Βούτυρο
Νερό

Εκτέλεση:

Με αλεύρι, αλάτι και νερό φτειάχνουμε έναν πηχτό χυλό έτσι, ώστε να πέφτει μόνος του στο ταψί. Μόλις είναι έτοιμος, τον τρίβουμε μπουκιές-μπουκιές, τον ραντίζουμε με βούτυρο και τον τρώμε με ξυνόγαλο.

Ε. Τ.

ΜΗ ΖΕΧΝΑΣ

Το περιοδικό περιμένει
τη συμπαράστασή σου

Νιοπολαλήματα

- Αν δε πάρ' το φαρμάκ(ι), δεν περνάει το τσιμέρ'.
- Άργησες και σ' κρεμάσαμαν το χλιάρ' ή
- Πάρ' το χλιάρ' πίσω απ' τ' ν πόρτα.
- Ούστ μωρ' έρμο, Γιάνν' μωρέ.
- Γκάλ'σε τα μάτια απ' την πείνα.
- Ντόμος ντό στην παντρειά, τράβα τώρα πεθερά.
- Έφαγε και τ' γέμ'σαν και τα λαγκόνια.
- Κρύψ' και χούγιαζε.
- Σ' λείπ' μάνα, δε σ' λείπ' λαγκιόλ(ι).
- Κ'νήσ' απ' τον τόπο σ'.
- Άδικα που σφάχτηκες μωρέ λιαροκόκορα.
- Του 'πε ο διάλος ώρα καλή.
- Γίνκαν τα ποδάρια να χτ'πήσ'ν το κεφάλ(ι).

Δ. Γ. Γ.

Ασημοχωρίτικα Χαμόγεια

Κάποτε, τα παλιά χρόνια που οι μετακινήσεις των κατοίκων στα χωριά μας γίνονταν με τους κερατζήδες, ο Κατσούλης, σε κάποιο του ταξίδι, αγναντεύοντας το Γκόλιο από το χάνι του Βέργου, όπου το καραβάνι έκανε στάση, είπε στο Γιώργο Γεωργάκη που ταξίδευε μαζί του:

-Παιδί, το βλέπεις εκείνο το βουνό; Ε, ρε το άτιμο... και να 'χα ένα σκοινί να το τραβήξω και να το πάρω κοντά μου...

Κάποτε κάποιος κοντοχωριανός μας έλεγε στον Χριστόφορο Νάτση:

-Εσείς οι Ασημοχωρίτες καλοί είστε, αλλά έχετε και μερικούς που είναι πολύ απότομοι, πολύ ζόρικοι...
-Εμ, δε μπορεί να είμαστε όλοι αρνιά, του είπε ο Χριστόφορος, θα έχουμε και κάμποσα κριάρια...

Δ. Γ. Γ.

Όταν η Ανδρονίκη Νούτση πήγε στην Αμερική να επισκεφθεί το γιο της Θεόφιλο, εκείνος θέλησε να την κρατήσει εκεί. Εκείνη όμως αρνήθηκε.

-Γιατί βρε μάνα, της λέει, δε θέλεις να μείνεις εδώ;
-Γιατί αν πεθάνω, του είπε, δε θα μπορώ να συνεννοηθώ με τους Αμερικάνους...

A. Z. N.

Γλωσσάρι «παράγενων» λέξεων των Μαστοροχωριών της Κόνιτσας

Συλλογή – μελέτη Θωμά Ζιώρα

μόλαβος-η-ο, ήπιος, μαλακός, πράος-ετυμ. Αρχ. Ελλ. «μώλυς» (= απαλός, μαλακός, σαθρός, Λατ. Mollis) > Σερβ. CMOLJAV (= μαλθακός), Ρουμ. MOLIU (= χαύνος, νωχελής).

μονίστια τα, οι χάνδρες των κοσμημάτων – ετυμ. Λατ. Kai Ιταλ. MONILE (= περιδέραιο) > παλ. Σλ. Monisto (= χλίδων, βραχιόλι, στολίδι, κόσμημα) = Βουλγ. Manisto (= χάνδρα) – σχετ. «μίστιρ(γ)ια» (β.λ.).

μόρα η και **μώρα** – 1) κακοποιό δαιμονικό της νύχτας, που βλάπτει τα μωρά και τις λεχώνες, προκαλώντας δυσφορία και πολύ συχνά θάνατο, 2) εφιάλτης πνιγαλίων, βραχνάς, πλάκωμα κατά το νυκτερινό ύπνο, 3) θανατικό, όλεθρος – ετυμ. Αρχ. Ελλ. «μόρος» (= θάνατος, Λατ. Mors) > μόρα (= ολέθρια έωτικιά, ίσως κάποια από τις «Κήρες») > Βουλγ. MORA (= θανατικό, όλεθρος) και παλ. Σλ. MORA (= μάγισσα).

μουύγλαβος-η-ο, ο νωθρός στο σώμα και στο πνεύμα. Κοινώς «μουύχλας» -

ετυμ. Ελλ. Αντί του σωστού «μούχλαβος», εκ του «μουχλιάζω». Στα παλ. Σλ. MUGLA (= αχλύς, ομίχλη) > Βουλγ. MbGLJAB (= ομιχλώδης).

μουζας ο, και **μουζής** – κακότροπος, ανάποδος, σκαιός, σκυθρωπός – ετυμ. Τουρκ. MUZAT (= ενάντιος, αντίθετος).

μούζκος-ω-ο, νωθρός, αργινός, πού δεν μπορεί να φτιάξει τίποτε με τα χέρια του – ετυμ. «μούζγκα» (β.λ.), ως το Λατ. Luteus (= πηλώδης – φαύλος).

μουναφλύκια τα, κουτσομπολιά και ερωτικές πλεκτάνες των γυναικών – ετυμ. Ελλ. «μονά θηλύκια» > μουναθλύκια ή μουναφλύκια (= κοτσομπολιά κοινώς «ψιλό γαζί»). Ενδεχομένως και από το Τουρκ. MUNAFIK (= διαβολέας, υποκριτής, ανακατωσούρης, διπρόσωπος).

Μούρα η, 1) κακοήθης καρκινικός όγκος ζώου, 2) ο καρπός της σ(υ)καμιάς – ετυμ. Αρχ. Ελλ. «μόρον» (= ο καρπός της μουριάς, Λατ. Morum).

μουραμπάδες οι, αστείες ή πειραχτικές ιστορίες – ετυμ. Τουρκ. MURABBA (= τετράστιχα), εννοείται σκωπτικού περιεχομένου.

μούργκος-α-ο και **μούργκαβος-η-ο** – σκουρόχρωμος, μαυριδερός – ετυμ. Αρχ. Ελλ. «αμόργη» (= μούργα, σκουρόχρωμο κατακάθι λαδιού, Λατ. Amurca) > Βουλγ. MURGAV (= μελαψός), Αρβ. MURG-U (= καλόγερος), λόγω των μαύρων ράσων, παλ. Σλ. MURb (= αιθίοπας, μαύρος, Λατ. Maurus).

μουργκιάζω, συνήθως μούργκιασε – σκοτείνιασε, βράδιασε, νύχτωσε – ετυμ. «μούργκος» (β.λ.), με επιρροή του «αμορβός» (= σκοτεινός), εκ του «αμολγός» (= το πρωτοσκόταδο μετά τη δύση ή πριν την ανατολή του ήλιου).

μουρντάρ(η)-ς-α-(ι)κο, 1) ρυπαρός, βρώμικος, 2) (μεταφ.) άνδρας γυναικάς – ετυμ. Λατ. MERDA (= κόπρος, σκατά), 'απ' όπου αμάρτυρο, Λατ. merdar (= κοπρίτης, βρώμικος) και Τουρκ. MURDAR (= ρυπαρός).

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΑΣ

Επιμέλεια Μαρίας Ελ. Τσιλίκα

Το Μοναστήρι της Παναγίας της Κλαδόρμης στη Φούρκα

Από το βιβλίο του πρωτ. Διονυσίου Τάτση
“Τα προσκυνήματα της επαρχίας Κονίτσης”

Στο χωριό Φούρκα της Κόνιτσας βρίσκεται το μοναστήρι της Παναγίας της Κλαδόρμης. Αποτελεί αυτός ο τόπος μία όαση όπου ο ανθρώπινος νους και η ψυχή ξεκουράζονται, γαληνεύουν, απομακρύνονται από το καθημερινό άγχος που προκαλεί η μεγάλη ταχύτητα και οι τρελοί ρυθμοί της καθημερινότητας για την εξασφάλιση «των προς το ζην» και υψώνεται στον ουρανό. Εδώ αισθάνεσαι το Θείο Έρωτα περισσότερο απ' οποιδήποτε άλλού να σε κατανύσσει, να σε αλλοιώνει...

Παρ' όλα αυτά είναι ένα μοναστήρι ξεχασμένο, ερημικό. Μόνο οι γέροντες το διατηρούν στη μνήμη τους. Πολλά θαυμαστά περιστατικά είδαν και έζησαν κοντά στην Παναγία την Κλαδόρμη και γι' αυτό την ευλαβούνται πάρα πολύ.

Παράδοση

Σύμφωνα με την παράδοση, πριν από πολλά χρόνια, (δεν μπορεί να προσδιοριστεί πότε ακριβώς, στα σύνορα των περιοχών Φούρκας και Σαμαρίνας βρέθηκε από βοσκούς η εικόνα της Παναγίας. Μετά την πρώτη χαρά που δημιουργήθηκε από την εύρεση της ιεράς εικόνας, ακολούθησε διαμάχη, αφού τόσο οι Φουρκιώτες όσο και οι Σαμαριναίοι άρχισαν να διεκδικούν την εικόνα. Τελικά συναντήθηκαν αντιπρόσωποι και των δύο χωριών και συμφώνησαν να κρεμάσουν την εικόνα στη σέλα ενός αλόγου από ξένο τόπο. Έπειτα να το αφήσουν να προχωρήσει και σε όποιο χωριό θα ανήκε η τοποθεσία που θα σταματούσε το άλογο, εκείνο θα κρατούσε την ιερά εικόνα της Παναγίας. Έτσι κι έγινε. Το άλογο «υπέδειξε» και η εικόνα περιήλθε στα χέρια των Φουρκιωτών. Εκείνοι αποφάσισαν να χτίσουν ναό, στον τόπο που σταμάτησε το άλογο, όπου άφησαν και την εικόνα. Την άλλη μέρα όμως τη βρήκαν πιο πέρα πάνω στα κλαδιά ενός δέντρου. Θεώρησαν λοιπόν οι Φουρκιώτες ότι η επιθυμία της Παναγίας ήταν να χτιστεί ο ναός στην τοποθεσία του δέντρου, όπως κι έγινε. Μάλιστα έναν από τους τέσσερις κίονες που υποβαστάζουν τον τρούλο και διαιρούν το ναό σε τρία κλίτη δεν τον έχτισαν, όπως έκαναν με τους άλλους, αλλά άφησαν αυτούσιο τον κορμό του δέντρου, στα κλαδιά του οποίου βρήκαν την εικόνα (είναι ο πρώτος κίονας αριστερά). Έτσι δόθηκε και η προσωνυμία Παναγία η Κλαδόρμη, δηλ. η εικόνα που στάθηκε πάνω στον κλάδο του δέντρου.

Στον αριστερό λοιπόν κίονα, μπροστά από το τέμπλο, υπάρχει ο θρόνος της Παναγίας της Κλαδόρμης. Στο προσκυνητάρι που στηρίζεται σ' αυτόν τοποθετείται η μικρή θαυματουργός εικόνα. Σήμερα όμως, για λόγους πρόσθετης ασφάλειας, φυλάσσεται στον κεντρικό ναό του Αγ. Νικολάου Φούρκας. Μεταφέρεται στο θρόνο της μία φορά το χρόνο, στη μνήμη της, και τοποθετείται στη θέση της, που συνδέεται άμεσα με όλη την Ιστορία του μοναστηριού.

Περιγραφή και ιστορικά στοιχεία του μοναστηριού:

Από ολόκληρο το μοναστικό συγκρότημα διατηρείται μόνο

Η είσοδος του μοναστηριού

ο ναός σε άριστη κατάσταση και τέσσερα κελιά, τα οποία, σύμφωνα με μία παρακείμενη επιγραφή, επιδιορθώθηκαν ή ξαναχτίστηκαν το 1860. Τα υπόλοιπα κτίρια, κελιά, ηγουμενείο, αποθήκες, άλλα είναι ήδη γκρεμισμένα και άλλα έτοιμα να καταρρεύσουν. Η δε αυλή παρουσιάζει μια αποκαρδιωτική εικόνα, καθώς είναι κατάφυτη από άγρια χόρτα, τσουκνίδες, βατσουνιές, που δυσκολεύουν ακόμα και το πέρασμά σου.

Ο σημερινός ναός χρονολογείται από τον Ιούνιο του 1747 (με βάση τρεις κτιτορικές επιγραφές, που βρίσκονται στο εσωτερικό του ναού). Είναι βέβαιο ότι ο ναός προϋπήρχε, από κάποια αιτία καταστράφηκε, αλλά δεν υπάρχουν περισσότερες πληροφορίες για το παλιό μοναστήρι.

Ο ναός είναι χτισμένος με καλοπελεκημένες πέτρες και σε στέρεο έδαφος. Η στέγη είναι με πλάκες, ενώ οι τοίχοι είναι ασβεστωμένοι.

Ο ναός είναι σταυροειδής, στεφανωμένος από έναν αρκετά ψηλό οκταγωνικό τρούλο με κωνοειδή απόληξη. Χωρίζεται

σε τρία μέρη: νάρθηκα, καθολικό, Ιερό Βήμα. Ο νάρθηκας χωρίζεται από το καθολικό με το σπάνια απαντώμενο τρίβηλο, (λέγεται τρίβηλο επειδή από τις ισάριθμες αρχιτεκτονικές τοξωτές κατασκευές κρεμούσαν τα αρχαία βυζαντινά χρόνια τρία βήλα, δηλαδή, τρεις κουρτίνες που χώριζαν το νάρθηκα από τον κυρίως ναό), σύμφωνα με τη βυζαντινή παράδοση. Πρόκειται για δύο πεσσούς, στους οποίους στηρίζεται μία μικρή τοξοστοιχία, αποτελούμενη από τρεις τοξωτές επιφάνειες. Έτσι ο χώρος διαιρείται σε τρία τμήματα.

Το τέμπλο είναι απλό χωρίς ξυλόγλυπτη διακόσμηση. Το δάπεδο επίσης έχει τσιμεντοστρωθεί, ενώ όλες οι εσωτερικές επιφάνειες έχουν άγρια σοβατίσματα χωρίς τοιχογραφίες. Μόνο το 1930 έγιναν τρεις τοιχογραφίες (Υπαπαντή, Γέννηση του Χριστού, και Ευαγγελισμός της Θεοτόκου) από το Φουρκιώτη ζωγράφο Χ. Μόια.

Οι εικόνες του τέμπλου παρουσιάζουν ξεχωριστό ενδιαφέρον καθώς χρονολογούνται από το 1947 (αλλά φυσικά θα υπήρχαν από προγενέστερο ναό που, όπως είπαμε, είχε καταστραφεί και στη συνέχεια χτίστηκε ο σημερινός). Τρεις από τις πέντε εικόνες του τέμπλου χρονολογούνται στα 1681, 1681 και 1702 αντίστοιχα, ενώ οι άλλες δύο είναι αχρονολόγητες. Υπάρχουν βέβαια και άλλες νεότερες, που είναι επίσης αξιόλογες.

Ο ρόλος του μοναστηριού σε διάφορες φάσεις της Ιστορίας

Κατά τα χρόνια της τουρκοκρατίας το μοναστήρι υπήρξε το καταφύγιο των Φουρκιώτων και των κατοίκων των περιχώρων, όπου καλλιεργήθηκε η θρησκευτική και εθνική ιδέα.

Κάθε χρόνο ενίσχυε οικονομικά τα σχολεία της Φούρκας και τις άπορες οικογένειες.

Ωστόσο στα νεώτερα χρόνια, στην περίοδο του εθνικού διχασμού (1944-1949), ο νάρθηκας του ναού χρησιμοποιήθηκε ως κατάλληλος και απόκρυφος τόπος βασανιστηρίων. Το μοναστήρι θυμίζει στους παλιότερους τις απάνθρωπες ενέργειες και τα βασανιστήρια που έλαβαν χώρα εκεί. Δυστυχώς και τούτο το μοναστήρι έγινε ορμητήριο διαφόρων καπεταναίων. Η Παναγία η Κλαδόρμη, η φιλόστοργη μητέρα, είδε και άκουσε πολλά.

Το 1897 έγινε μεγάλη πυρκαγιά, αλλά ο ηγούμενος Αγαθάγγελος, με συστατική επιστολή της κοινότητας, κεκυρώμένη και από την Ιερά Μητρόπολη Βελλάς και Κονίτσης, παρέλαβε την εικόνα, πήγε στη Ρουμανία, έκανε έρανο στους εύπορους εκεί Φουρκιώτες και επιστρέφοντας έχτισε το καμένο μέρος του μοναστηριού. Το 1940 χρησίμευσε ως πρώτος σταθμός διακομιδής του τραυματισθέντος στο ύψωμα του χωριού «Προφητηλίας» ήρωα Κωνσταντίνου Δαβάκη.

Θαύματα της Παναγίας

Η Παναγία η Κλαδόρμη είναι πολύ θαυματουργή. Παλιότερα, όταν τα γύρω χωριά είχαν πολύ κόσμο και η πίστη επηρέαζε τη ζωή των ανθρώπων, έβγαινε σε περιοδεία. Γίνονταν λιτανείες, λειτουργίες και παρακλήσεις και η χάρη της Παναγίας εκδηλωνόταν με διάφορα θαύματα στους προσκυνητές

Το μοναστήρι της Παναγίας της Κλαδόρμης

Το ηγουμενείο

της και εκείνοι τη στόλιζαν με καινούργια αναθήματα.

Έτσι έγινε στην Καστανιανή Κονίτσης, όταν είχε πέσει θανατηφόρα αρρώστια στα μικρά παιδιά, στο Επταχώρι, όπου είχαν αρρωστήσει τα κοπάδια, στη Φούρκα, όταν είχε πιάσει κουτσαμάρα τις αγελάδες. Με την έλευση της ιεράς εικόνας και την τέλεση παρακλήσεων, το θαύμα έγινε και δόθηκε λύση στα προβλήματα αυτά. Επίσης η Παναγία ήταν αυτή που εμπόδισε τους Αλβανούς κλέφτες να οδηγήσουν στον τόπο τους τις αγελάδες, που είχαν κλέψει από το μοναστήρι.

Η εικόνα της Παναγίας δάκρυσε το 1964 και ξαναδάκρυσε όταν Φουρκιώτισσες την είδαν και τη σκούπισαν.

Πολλά θαύματα αναφέρονται και μεγάλη είναι η ευγνωμοσύνη των ευεργετηθέντων από την Παναγία την Κλαδόρμη. Αντίθετα θα είναι αγνωμοσύνη και ασέβεια να εγκαταλειφθεί και να γίνει έρμαιο στις φθορές που προκαλεί ο χρόνος, αυτό το μοναστήρι!!! Ας μην ξεχνάμε. Είναι πηγή ζωής και πρέπει να αναστηλωθεί. Ας βάλουμε ο καθένας ένα λιθαράκι... Ας προσπαθήσουμε... Ο καθένας με το δικό του τρόπο...

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΒΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ (1863-1876)

ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ Φιλόλογος-Ιστορικός

(Από εγκωμιαστικό γράμμα Κονιτσιώτων για την εκλογή και τη δράση του)

Εξετάζοντας την ιστορία της επαρχίας Κόνιτσας, παρατηρούμε ότι ορισμένα χρονικά διαστήματα αποτελούσε τμήμα της επισκοπής Βελλάς, η οποία όμως και αυτή υπαγόταν σε διάφορες μητροπόλεις, ώσπου να καταλήξει σήμερα να αποτελεί ιδιαίτερη μητρόπολη με τίτλο «Δρυινουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσης»¹. Γνωρίζουμε επίσης ότι το 1842 ήταν προσαρτημένη στη μητρόπολη Ιωαννίνων, από την οποία και αποσπάσθηκε το 1863 με επίσκοπο «τον εκ Βεροίας Γερμανό», όπως αναφέρει ο Χ. Ι. Σούλης².

Την εκλογή του Γερμανού με μεγάλη χαρά χαιρέτισαν οι κάτοικοι της Κόνιτσας, στέλλοντας το εξής ευχαριστήριο γράμμα προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο μέσω της εφημερίδας «Τηλέγραφος και Βυζαντίς»³:

«Οι υποφαινόμενοι κάτοικοι της κωμοπόλεως Κονίτσης, τέκνα ευπειθέστατα της κοινής ημών Μητρός και Προστάτιδος Μ. του Χριστού Εκκλησίας και πιστοί υπήκοοι του Βασιλείου κράτους, αποτεινόμεθα δια της παρούσης ημών ευχαριστηρίου προσφωνήσεως, όπως ανακηρύξαμεν την οφειλομένην ημών διάπυρον ευγνωμοσύνην προς τε την Αγίαν του Χριστού Μ. Εκκλησίαν και τα σεβάσμια όργανα των ανεξερευνήτων της Θείας Προνοίας βουλών, την θείαν δηλονότι και Ιεράν Σύνοδον, ευδοκήσασαν όπως κοσμήση την φίλην ημών πατρίδα ου μόνον απλώς δι' ιδίου πνευματικού ποιμένος, αλλά και ποιμένος τοιούτου, οίος εστίν ο υπ' αυτής εκλεχθείς και αποσταλείς ημίν θεοφιλέστατος ἀγιος Βελλάς κύριος Γερμανός⁴.

Η πατρίς ημών, προ είκοσι οκτώ ήδη ενιαυτών, στερουμένη αμέσου πνευματικού ποιμένος⁵ και προστάτου της, διατελούσα μεν υπό την κυριαρχίαν του κατά καιρούς Ιωαννίνων, αλλ' αμοιρούσα ετοίμου και προχείρου πνευματικής επισκέψεως, διήγεν εν πολλή τη δίψη των ζωηφόρων ναμάτων, και ώσπερ χέρσος ξηρά θεόθεν απεξεδέχετο τας ζωηφόρους ψεκάδας⁶.

Αλλ' ότε η Αγία του Χριστού Εκκλησία, μητρική στοργή χρωμένη, ηδόκησεν όπως στρέψη το βλέμμα και εφ' ημάς και επανορθώση τα καθ' ημάς, άπασα η πατρίς ημών έξαλλος υπό χαράς εχειροκρότει την συνετήν ταύτην

και κατά θείαν όλως επίνευσιν της Αγιωτάτης Συνόδου απόφασιν και εκ προοιμίων επανηγύριζε την προσδοκωμένην μέλλουσαν αυτής ευημερίαν. Οπότε δε τέλος ηυτύχησεν, ίνα και απολαύση προσωπικώς τον κληρωθέντα αυτή ποιμένα και πνευματικόν αρχηγόν, ότε ιδίοις ωσίν ήκουσε της μελιφρύτου αυτού λαλιάς και της ευαγγελικής αυτού διδασκαλίας, ότε είδε τους ηπίους και ταπεινόφρονας αυτού τρόπους και προ πάντων έγνω την χαρακτηρίζουσαν αυτώ εχεφροσύνην, ώ! Τότε είναι αδύνατον να εικονίσῃ τις δια λόγων την άπλετον και άφατον χαράν και αγαλλίασιν, ήτις κατεπλημμύρισε τας καρδίας απάντων των χριστιανών επαρχιωτών του και την μέχρι δακρύων συγκίνησιν.

Απασα η επαρχία σκιρτώσα υπό χαράς και μετά παλμών καρδίας συνέρρευσε προς δεξιώσιν του και δεν ακούεται ήδη καθ' όλην την επαρχίαν ημών άλλο τι, ειμή ότι οι τεθλιψμένοι εύρον τον παρήγορόν των, τα ορφανά και αι χήραι τον πατέρα και προστάτην των, αι εκκλησίαι μας τον ιεράρχην των, τα σχολεία μας τον αναμορφωτήν και υπέρμαχόν των, οι καταπιεζόμενοι και αδικούμενοι τον εκδικητήν και αντιλήπτορά των. Η πλημμύρα ουν αύτη της κοινής και αφάτου ημών ευφροσύνης και αγαλλιάσεως πού αλλαχού δύναται να εκβάλη δικαίως και οφειλόντως ειμή εις τους ποταμούς της απείρου ημών ευγνωμοσύνης, ήν διατρέφομεν εν τω βάθει των καρδιών ημών προς τε την κοινήν ημών Μητέρα Μ. του Χριστού Εκκλησίαν και την θεοστήρικτον Αγίαν Αυτής και Ιεράν Σύνοδον, εξ ης πάντα ταύτα τα' αγαθά επήγασαν ημίν;

Εφ' ώ και ως ελάχιστον τεκμήριον της οφειλομένης ταύτης ευγνωμοσύνης ετολμήσαμεν, όπως διά του τύπου δημοσιεύσωμεν την παρούσαν ημών ευχαριστηρίον, προς γνώσιν απάντων και διασάλπισιν της γενομένης ημίν ευεργεσίας, και υποσημειούμεθα.

Ἐν Κονίτσῃ 25 Σεπτεμβρίου 1863 (Ἐπονται 97 υπογραφαί).

Με το γράμμα τους αυτό οι χριστιανοί της Κόνιτσας, αφού εκφράσουν τη μεγάλη τους χαρά για την εκλογή και αποστολή του νέου τους ιεράρχη Γερμανού, ο οποίος θα κυβερνά αποκλειστικά και μόνο τη δική τους επαρχία, χωρίς καμιά εξάρτηση από τη Μητρόπολη Ιωαννίνων που είχε την κυριαρ-

χία της σ' αυτούς 28 ολόκληρα χρόνια, αναφέρονται στα χαρίσματα που έχει και τις αρετές πού τον διακρίνουν, πλέκοντας το εγκώμιο του με μεγάλη ικανοποίηση. Ότι πραγματικά ο Γερμανός ήταν μια ξεχωριστή χαρισματική μορφή θα τονίσει και ο Χαρίλαος Γκούτος γράφοντας ότι «αγωνίσθηκε για την ενίσχυση των σχολείων, για αγαθοεργήματα και για άλλα ζητήματα της επισκοπής»⁷. Τις προσπάθειες του Γερμανού για την ανάπτυξη της παιδείας θα προβάλει και η εφημερίδα «Ανατολικός αστήρ», τονίζοντας συνάμα και το ζήλο των κατοίκων για τη διατήρηση σχολείων ως εξής:

«Η Κόνιτσα, πρωτεύουσα της εν τη επαρχίᾳ Ιωαννίνων επισκοπής Βελλάς, έχει 2 σχολεία, Ελληνικόν και αλληλοδιδακτικόν, κάλλιστα κατηρτισμένα, τη αξιεπαίνω προνοία του τε επισκόπου Βελλάς κ. Γερμανού, κληρικού πεπαιδευμένου, και των φιλομούσων πολιτών. Λαμβάνεται ήδη πρόνοια και περί συστάσεως κεντρικού Παρθεναγαγείου. Ανέκαθεν η επαρχία αύτη φημίζεται επί φιλομουσία και ακραιφνεί προς τα ιερά γράμματα έρωτι, διατηρούσα εν τε τη πρωτευούση και εν τοις περιχώροις ικανά σχολεία και εν χαλεποίς μάλιστα καιροίς»⁸. ■

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Δεν αποσκοπούμε να υπεισέλθουμε στο θέμα της υπαγωγής της επισκοπής Βελλάς σε διάφορες μητροπόλεις, γιατί θα μακρηγορούσαμε. Απλώς, παραπέμπουμε για το θέμα αυτό στο Χαρίλαο Γ. Γκούτο (Η επαρχία της Κόνιτσας και η Μόλιστα επί τουρκοκρατίας, Αθήνα 2003, σελ. 56) με τον παρατίθεμενο υπομνηματισμό του συγγραφέα και τις απαραίτητες σημειώσεις του.

2. M.E.E. τόμ. Στ., σ. 935, όπου το άρθρο του «Βελλάς (η)».

3. Βλ. φ. 723/9-11-1863 (σ. 4).

4. Πρόκειται για το Γερμανό Τσενίδη, ο οποίος εποίμανε τη μητρόπολη Βελλάς και Κονίτσης από τις 27 Μαΐου 1863 ως τις 10 Ιανουαρίου 1876. Βλ. Θεοκλήτου Φιλιππαίου, αρχιγραμματέως της Ιεράς Συνόδου, Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως επισκοπαί και επίσκοποι (1833-1960), περ. «Θεολογία», ΛΑ (1960), σ. 540.

5. Εννοεί την υπαγωγή της Επισκοπής Βελλάς και Κονίτσης στη Μητρόπολη Ιωαννίνων ήδη από το 1835, άσχετα αν «ψιλώ των ονόματι» την εποίμαναν από το 1835-1840 ο επίσκοπος Ιωσήφ και από το 1840-1848 ο Ιερόθεος ο από πρώην Σμύρνης, διότι στην ουσία η ποιμαντορία βρισκόταν στα χέρια της Μητροπόλεως Ιωαννίνων (Θεοκλήτου Φιλιππαίου, ο.π.).

6. Ψεκάς (η) -άδος = η ψιχάλα της βροχής. Υπονοεί ότι δεν είχε η Κόνιτσα τακτικό θεολογικό κήρυγμα σαν πνευματική τροφή, αλλά αραιό σαν κάτι ψιχάλες πού δέχεται η χέρσα γη.

7. Χαρίλαος Γ. Γκούτου, ο.π. σ. 59.

8. «Ανατολικός αστήρ», φ. 611/21-10-1868 (σ. 4).

Όρλα

Το Γκόλιο έχεις αγνάντεμα,
σαν δωρική κολώνα,
και σαν τον Παρθενώνα
μιλάς για τα συμβαίνοντα
στο διάβα κάθε αιώνα.

Από ψηλά είδες φωτιές,
αντάρτες κι ανταρτίνες,
αγνάντεψες τους χωριανούς
στης Κατοχής τις πείνες.

Σλάβους και Τούρκους στο χωριό
είδες, Γάλλους, φρατέλλους
και καλοτύχησες να δεις
να φεύγουν μέχρι τέλους.

Αετοί σε τριγυρίζουνε
και σε γλυκοφιλούνε,
αετοί κι οι νέοι του χωριού
στα ύψη σου πετούνε.

Τα ιδανικά σαν κορυφές
δικές σου κατακτούνε
και τη θωριά σου φυλαχτό
στα στήθη τους κρατούνε.

Στα ξένα που βρισκόμαστε
ποτέ δεν σε ξεχνάμε
κι όταν ξαναγυρίζουμε
για σένα μολογάμε.

Και λέμε μέσ' απ' την καρδιά
για το' όμορφο χωριό:
«όλο τον κόσμο κι αν γυρνώ
μόνο ετούτο αγαπώ,
την Όρλα πάντα νοσταλγώ».

πρωτ. Τιμόθεος Χρήστου

Ταξιδεύοντας στο χρόνο και στον τόπο της Ηπείρου

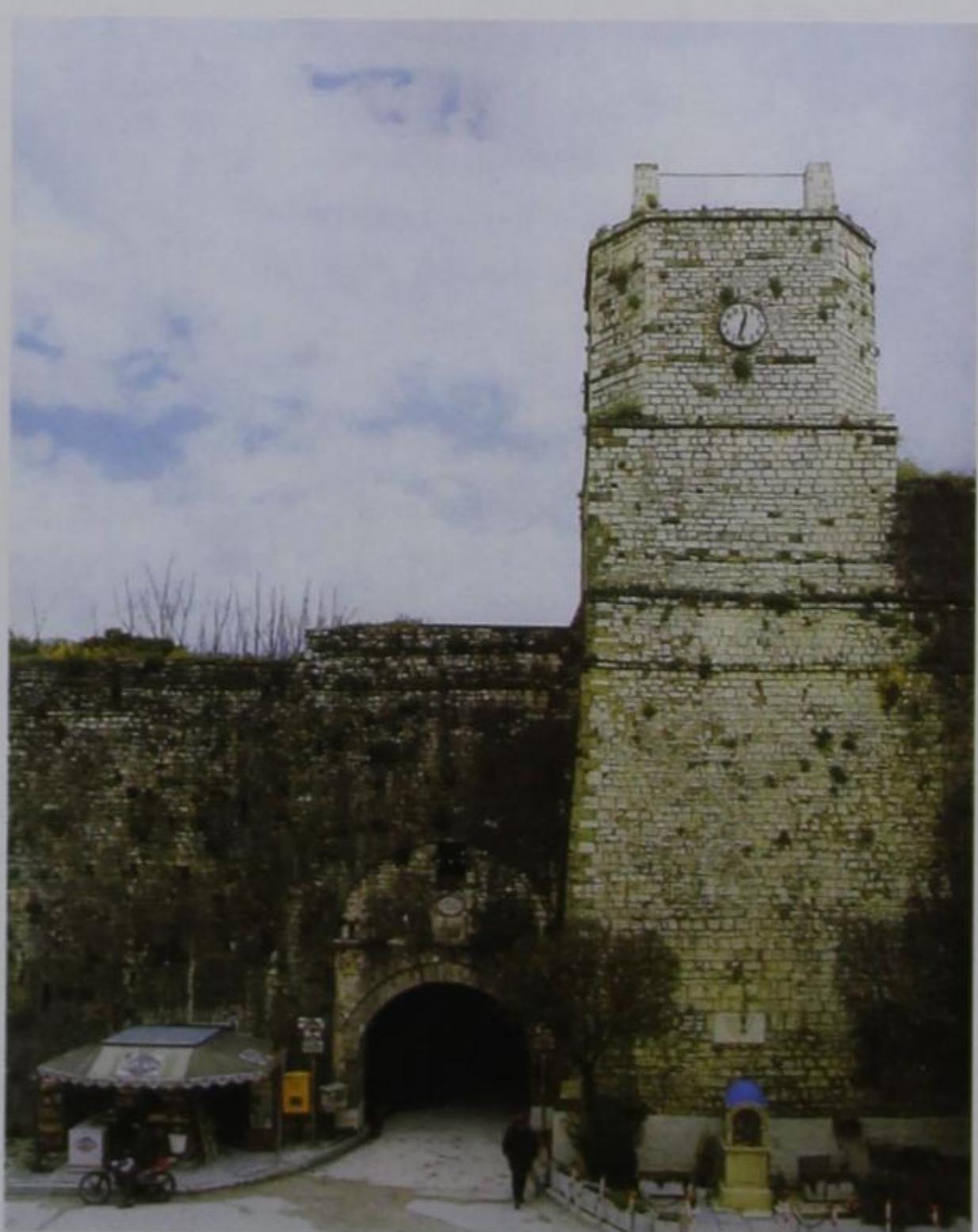
Της Χρύσας Χρονοπούλου – Πανταζή Φιλολόγου

Τα Ιωάννινα

Συνέχεια από το προηγούμενο

Ta Ιωάννινα, επειδή δεν πρόβαλαν αντίσταση στους Τούρκους και παραδόθηκαν οικειοθελώς, έτυχαν προ νομιακής μεταχείρισης από τους κατακτητές. Απαλλάχθηκαν από το παιδομάζωμα, διατήρησαν τα τιμάρια και τις ιδιοκτησίες τους, λάτρευαν φανερά το Θεό τους. Οι χριστιανοί κάτοικοι και κάποιοι Εβραίοι διέμεναν μέσα στο Κάστρο. Οι Τούρκοι δημιούργησαν δικό τους οικισμό έξω και γύρω από τα τείχη. Το προνομιακό καθεστώς των Ιωαννιτών άλλαξε, όταν ξέσπασε η επανάσταση του Διονυσίου του Σκυλόσοφου, το πιο σημαντικό επαναστατικό κίνημα ενάντια στον αλλόθρησκο κατακτητή. Το κίνημα του Διονυσίου προδόθηκε από τους προκρίτους της πόλης, οι οποίοι, επειδή φοβήθηκαν μη χά-

Το κάστρο. Η κεντρική πύλη.

σουν τα προνόμιά τους, ενώθηκαν με τους Τούρκους και μαζί χτύπησαν τους λίγους επαναστάτες. Το αποτέλεσμα ήταν να χάσουν οι Ιωαννίτες τα προνόμιά τους, μαζί και οι πρόκριτοι, (γιατί την προδοσία όλοι την αγάπησαν, τον προδότη κανένας). Ακόμη διώχθηκαν από το Κάστρο οι χριστιανοί κάτοικοι και εγκαταστάθηκαν στη συνοικία Σαράβα, καταστράφηκαν οι εκκλησίες και τα σπίτια τους και οι Τούρκοι πήραν το κάστρο και την καλλιεργήσιμη γη τους. Άλλα, "ουδέν κακόν αμιγές καλού"· οι προκομμένοι Ηπειρώτες των Ιωαννίνων στράφηκαν σε άλλες πηγές επιβίωσης και δημιουργίας. Πριν εκπνεύσει ο 17ος αι. και κατά το 18ο αι. η γιαννιώτικη βιοτεχνία, το εμπόριο και τα γράμματα ανθίζουν. Και από τότε, νομίζω, διατυπώθηκε η γνωστή ρήση. «Γιάννενα, πρώτα στ' άρματα, στα γρόσα και στα γράμματα». Αξίζει τον κόπο να αναφέρουμε μερικές πηγές οικονομικής δραστηριοποίησης των Ιωαννιτών. Βιρσοδεψία, αργυροχοΐα, χρυσοκεντική, τσαρουχοποΐα, γουνοποΐα, υφαντική, κηροποΐα. Λειτουργούσαν εν ολίγοις 40 μεγάλα εργαστήρια οργανωμένα σε συντεχνίες, που κατέστησαν την πόλη μεγάλο κέντρο διακίνησης εμπορίου στο εσωτερικό της Ελλάδας και το εξωτερικό. Για την εύκολη διακίνηση των αγαθών, δημιουργήθηκε δίκτυο οδικό και παραθαλάσσιο. Ενδεικτικά αναφέρουμε από όσα διαβάσαμε ότι το 18ο αι. καραβάνια από τη Θεσσαλία έφεραν στα Ιωάννινα 100 μπάλες μετάξι, 6.000 καντάρια κερί και 4.000 βουβαλοδέρματα από τη Μολδοβλαχία. Γιαννιώτες έμποροι εγκαταστάθηκαν στη Ρωσία, στις παραδουνάβιες ηγεμονίες, σε περιοχές της κεντρικής Ευρώπης και διατηρούσαν εμπορικές σχέσεις με τη Μόσχα, την Τεργέστη, το Λιβόρνο, τη Μασσαλία, τη Μάλτα, τη Βενετία.

Κι επειδή την οικονομική άνθιση ακολουθεί η πνευματική ανάπτυξη, καλλιεργείται και η ελληνική παιδεία. Ο ρόλος των Ιωαννίνων ως πνευματικού κέντρου επιβεβαιώνεται από τον αριθμό και το υψηλό επίπεδο των σχολών που ιδρύθηκαν και λειτουργήσαν κατά τους αιώνες αυτούς. Το 1648 ιδρύεται σχολή από το Γιαννιώτη Επιφάνιο Ηγούμενο, που τα χρήματα είχε κερδίσει ως έμπορος στη Βενετία. Το 1676 επίσης ο έμπορος Ηλίας Γκιόνμας ή Γκούμας ιδρύει τη λεγόμενη Μεγάλη Σχολή, στην οποία δίδαξαν ο επιφανής διδάσκαλος του γένους Μεθόδιος Ανθρακίτης. Στη Μεγάλη Σχολή δίδαξαν και οι αδελφοί Μπαλάνοι, από τους οποίους μετονομάσθηκε η Σχολή Μπαλαναία. Οι αδελφοί Μαρούτση το 1746 ανακαινίζουν τη Σχολή του Επιφανίου και μετονομάζεται για αυτό Μαρούτσαια. Στη Μαρούτσαια Σχολή δίδαξε ο Ευγένιος Βούλγαρης. Το 1805 ιδρύει στα Ιωάννινα Σχολή ο έμπορος στη Ρωσία Ζώης Καπλάνης, η οποία ονομάστηκε Καπλάνειος, με πρώτο διευθυντή τον Αθανάσιο Ψαλίδα, κορυφαίο απόστολο του νεοελληνικού διαφωτισμού. Το 1828 οι αδελφοί Ζωσιμάδες, έμποροι στο Λιβόρνο και τη Μόσχα, ιδρύουν τη Ζωσιμαία Σχολή, η οποία γρήγορα αναδείχτηκε το σπουδαιότερο εκπαιδευτικό κέντρο της πόλης και του νομού και σε κτήριο της, που χτίστηκε το 1904 στεγάστηκαν τα πρώτα τμήματα του Πανεπιστημίου των Ιωαννίνων, όταν πρωτοϊδρύθηκε. Άλλοι σπουδαίοι δάσκαλοι του Γένους που δίδαξαν στις σχολές αυτές ήταν, ο Βησσαρίων Μακρής, ο Γεώργιος Σουγδουρής, ο Ιωάν-

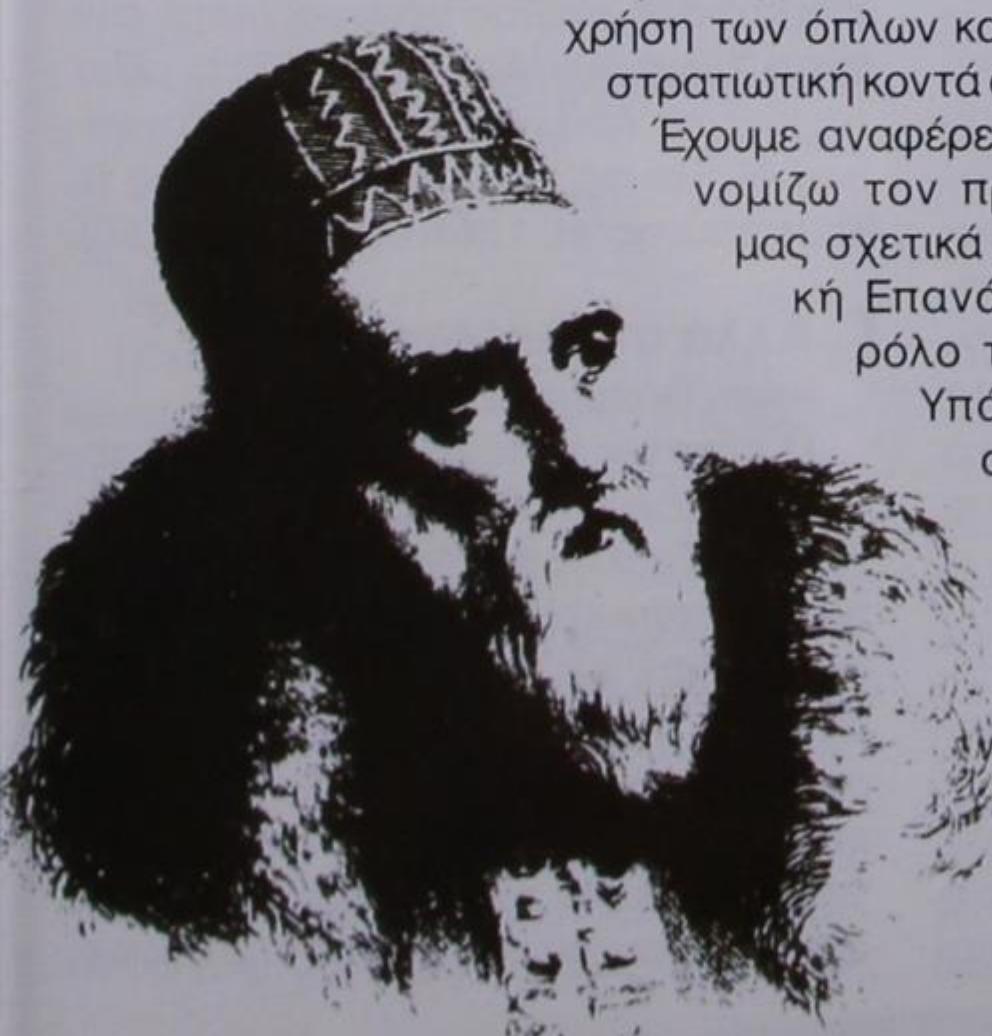
Ο Ζώης Καπλάνης

νης Βηλαράς. Όλος αυτός ο εκπαιδευτικός πλούτος τοποθετείται στο κέντρο της πνευματικής πρωτοπορίας και η ακτινοβολία τους αγκαλιάζει όλη την Ελλάδα και μεγάλο μέρος των Βαλκανίων. Η τουρκική απογραφή το 1731 ανεβάζει τον αριθμό των κατοίκων της πόλης σε 40.000, από τους οποίους οι 30.000 είναι Έλληνες. Ο αριθμός όμως πιθανόν να μην ανταποκρίνεται πλήρως στην πραγματικότητα. Για τα δεδομένα της εποχής ακούγεται μάλλον υπερβολικός.

Το 1788 διαδέχεται την οικογένεια Ζουλφικάρ, που διοικούσε ως τότε την πόλη, και γίνεται πασάς ο Αλής. Η άνοδός του στη θέση αυτή συνδέεται από τους μέχρι τώρα βιογράφους του με φόνους, δολοπλοκίες, πονηριές, απάτες και ό,τι άλλο κακό βάλει ο νους του ανθρώπου. Εμείς, χωρίς να διαφωνούμε με τα όσα γράφονται, υποστηρίζουμε ότι είχε την πονηριά να εκμεταλλευτεί προς όφελός του την παλιά πολιτική «συνταγή» του «διαίρει και βασίλευε» ή, πιο απλά, όταν αντιδικούν δύο ένας τρίτος ωφελείται. Αυτός απλά φρόντιζε να είναι πάντα ο τρίτος της ομάδας. Όσο και αν κατηγορήθηκε για το ήθος του, την πονηριά και την εξυπνάδα του καθώς και τις διοικητικές και στρατιωτικές του ικανότητες κανείς δεν μπόρεσε να μην αναγνωρίσει ότι από την ανάληψη του αξιώματός του και ως το θάνατό του, που συνέβη το 1822, ο Αλη-πασάς ο Τεπελενλής, ο γιος της Χάμκως, Αλβανός στην καταγωγή, κατέστησε την πόλη κέντρο της Ευρώπης. Στόχος του ήταν να κάνει ανεξάρτητο πασαλίκι που θα περιλαμβάνει την περιοχή της Δυτικής Ελλάδας από την Αλβανία συμπεριλαμβανομένη, την Ήπειρο και τη Στερεά Ελλάδα με έδρα τα Γιάννενα και να το εξευρωπαΐσει. Για το σκοπό αυτό μερίμνησε για την περαιτέρω αύξηση και ανάπτυξη της βιομηχανίας και του εμπορίου και την αστικοποίηση της επικράτειάς του. Με αυστηρά μέτρα περιόρισε τη δύναμη των τιμαριούχων μπέηδων, για να μη του είναι εμπόδιο στις φιλοδοξίες του, και έκανε αξιόλογα έργα, Επισκεύασε το φρούριο, έκτισε ανάκτορα, κατασκεύασε δρόμους προς τα άλλα εμπορικά κέντρα Ελλάδας και Αλβανίας. Ακολουθώντας τη Γιαννιώτικη παράδοση φρόντιζε και για τα ελληνικά γράμματα και στη αυλή του προσκαλούσε όλα τα προοδευτικά πνεύματα της εποχής, τους θιασώτες των ιδεών της Γαλλικής Επανάστασης και του Ρήγα. Ανάμεσά τους και οι Φιλικοί Μάνθος Οικονόμου, Αλέξανδρος Νούτσος, Ιωάννης Κωλέττης, Ιωάννης Βηλαράς, Σπ. Κολοβός και άλλοι. Η αυλή του έγινε ακόμη φυτώριο μελλοντικών στρατιωτικών ηγετών της επαναστατημένης Ελλάδας: Αθανάσιος Διάκος, Παπαφλέσσας, Καραϊσκάκης και άλλοι επαναστάτες, οι οποίοι αργότερα οικοδόμησαν στον Ελληνικό Αγώνα τη λευτεριά της Ελλάδας, διδάχτηκαν τη χρήση των όπλων και την τέχνη τη στρατιωτική κοντά στον Αλή Πασά.

Έχουμε αναφέρει κι άλλη φορά νομίζω τον προβληματισμό μας σχετικά με την Ελληνική Επανάσταση και το ρόλο του Αλή-Πασά.

Υπάρχουν πολλά αναπάντητα ε-

Ο Αλή Πασάς.
Χαλυβογραφία
του W. Finden.

Το σεράι του Αλή· έργο του W. I. Leitch

ρωτήματα που περιμένουν απαντήσεις τεκμηριωμένες, για να πάψουν να είναι υποθέσεις. Γιατί, για παράδειγμα, τόσοι φιλικοί στην αυλή των Ιωαννίνων και κοντά στον Αλη-Πασά, τη στιγμή που η όλη επιχείρηση της Φιλικής Εταιρείας είχε περιβληθεί με αυστηρότατη μυστικότητα και όποιος τολμούσε να αναφέρει κάτι σχετικό με την οργάνωση ήταν πεθαμένος; Γιατί μετά τη δολοφονία του Αλη-Πασά η γυναίκα του κυρα-Βασιλική φιλοξενήθηκε σε ένα σπίτι της νήσου Χάλκης, το οποίο ανήκε στη Φιλική Εταιρεία και στο οποίο φιλοξενούνταν κυρίως μέλη της; Γιατί ο Αλη-Πασάς ξεκίνησε επανάσταση εναντίον της Πύλης διεκδικώντας ανεξαρτησία του πασαλικιού του το 1820, χρονιά, σύμφωνα με το «Σχέδιον Γενικόν» της Φιλικής Εταιρείας, κατά την οποία ο Υψηλάντης διέβαινε τον Προύθο στη Μολδοβλαχία και καλούσε τον ελληνισμό σε επανάσταση; Και όταν διεκήρυξε, «Γρηγορείτε Έλληνες και θέλετε ιδεί μια κραταιά δύναμη στο πλευρό σας» είναι σίγουρο ότι εννοούσε τους Ρώσους και όχι το δυνατό στρατό του Αλη-Πασά; Είναι τόσα πολλά τα ερωτήματα, που μόνο η μελέτη των τουρκικών σχετικών με την υπόθεση της Ελληνικής Ανεξαρτησίας αρχείων θα μπορούσε να μας δώσει τεκμηριωμένες απαντήσεις, (γιατί τα δικά μας σάπισαν, όπως πληροφορήθηκα, πεταμένα στα υπόγεια της Εθνικής Βιβλιοθήκης). Εμείς πάντως πιστεύουμε στη θετική συμβολή του Αλή στο μεγάλο μας ιστορικό γεγονός. Το 1822 ο Αλη-Πασάς σκοτώνεται από τους Τούρκους στη Μονή του Αγίου Παντελεήμονος στο νησί της λίμνης, αφού εν τω μεταξύ έχει απασχολήσει επί δύο χρόνια πολυάριθμο τουρκικό στρατό, που διαφρετικά θα μπορούσε να είχε πνίξει τον Ελληνικό Αγώνα στο αίμα εν τη γενέσει του.

Όπως και να 'χει πάντως, τα Γιάννενα συνέχισαν την ανοδική πορεία τους, οικονομική και πνευματική, και μετά τον Αλη-Πασά. Το 1850 ακμάζουν στην πόλη 70 εργαστήρια γουναροποίειας, που απασχολούν 2000 εργάτες. Το 1913, μετά από νικηφόρα επέλαση των ελληνικών στρατευμάτων τα Γιάννενα παραδίδονται από τον Εσάτ-Πασά στους Έλληνες και ενώνονται με την Ελλάδα, δυστυχώς χωρίς τη Βόρειο Ήπειρο, για την κατάκτηση της οποίας τόσο ελληνικό αίμα χύθηκε και στην οποία ανθούσε και προόδευε πολυάριθμο ελληνικό στοιχείο. Στις αρχές του 20ου αιώνα η πόλη, είναι γεγονός, είχε ήδη αρχίσει να αλλάζει. Η βιοτεχνία της παρουσίαζε κάμψη και η άλλοτε ισχυρή εβραϊκή κοινότητα μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο εξαφανίστηκε. Η πόλη άρχισε να αναβαθμίζεται πάλι οικονομικά και πνευματικά μετά το 1965, όταν δημιουργήθηκε το Πανεπιστήμιο.

Συνεχίζεται

Αγαθοεργίες στην επαρχία της Κόνιτσας, 1850-1880

(πληροφορίες του Ι. Λαμπρίδη)

Επιμέλεια: Χ. ΓΚΟΥΤΟΣ

Mεταξύ των πιο παλαιών δημοσιευμάτων, στα οποία βρίσκεται κανείς πληροφορίες για τα χωριά της επαρχίας της Κόνιτσας, περιλαμβάνεται το βιβλίο «Περί των εν Ηπείρω αγαθοεργημάτων». Το βιβλίο τούτο (αποτελούμενο από δύο μέρη, των οποίων οι σελίδες φέρουν χωριστή αρίθμηση), εκδόθηκε πρώτα το 1880 και επανεκδόθηκε το 1971 από την Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών. Συγγραφέας του είναι ο Ιωάννης Λαμπρίδης, ιατρός και λόγιος, καταγόμενος από τα Σουδενά Ζαγοριού.

Στο βιβλίο συναντώνται, σποραδικά, ενδιαφέρουσες πληροφορίες, αφ' ενός για τις αγαθοεργίες που έγιναν σε χωριά της επαρχίας κατά τα έτη 1850-1880 (δωρεές για σχολεία, εκκλησίες, γεφύρια, δρόμους, εξαγορά τσιφλικιού) και αφ' ετέρου για τα τοπικά όρια της επισκοπής Βελλάς, για τη γλώσσα των χωριών της και για τα σχολεία τους.

Στα παρουσιαζόμενα παρακάτω σχετικά αποσπάσματα του βιβλίου, σημειώνονται εντός παρενθέσεως, οι αριθμοί των σελίδων του Α' ή του Β' μέρους του, στις οποίες αυτά περιέχονται.

A. Επιχορήγηση σχολείων

1) Μονές που παρέχουν χρήματα σε σχολεία:

Η της Αγίας Τριάδος προς βοήθειαν του εν τη Στράτσιανη από του 1870 γρ. 1.000.

Η κατά την κώμη Φούρκα εύπορος Μονή, της Κλαδόρμης επιλεγομένη (εξ ομωνύμου κοινότητος διαλυθείσης και εν τέταρτον της ώρας ταύτης απεχούσης) προσέφερεν άλλοτε γρ. 1.000 προς διατήρησιν Σχολής εν τη αλληλογλώσσω ταύτη κοινότητι, εν ω ώφειλε σήμερον και προς συντήρησιν Παρθεναγγείου γενναίως να χορηγή.

Ο δε ηγούμενος της Μονής Ζέρμας Σίλβεστρος διετήρησεν από του 1864-1867 την Σχολήν της ομωνύμου ταύτης κοινότητος (Α 59).

2) Εκκλησίες που παρέχουν χρήματα σε σχολεία:

Η της Βούρμπιανης και η της Σταρίτσιανης, επιχορηγούσαι 400-2.000 γρ. Σημειωτέον δε, ότι η της Σταρίτσιανης διατίθησι και 2.000 γρ. ετ. προς πληρωμήν των βασιλικών φόρων της κοινότητος ταύτης (Α 133).

3) Προς διατήρησιν Σχολείων, από κοινού συνεισφέρουσι προ τινων μόλις

της Βασιλικής Ιω. Κυριακούλη, 49 δε χιλ. γρ. ετέρων αγνώστων ημίν, 2) Η εν τη θέσει Παρασπόρι παρά την κώμην Χιονιάδες δαπάνη του Δημητρίου Παπά Ιωάννου, καταβαλόντος λ. οθ. 15 και 3) Η παρά την κώμην Στράτσιανην δια συνεισφοράς των κατοίκων αυτής (1872), παρά της διοικήσεως πεισθέντων και

Κώμη Χιονιάδες

ετών, εκ μεν του τμήματος Κονίτσης, κοινότητες δέκα και επτά, εν αις και η της Κονίτσης και Πλάβαλης, εκ δε των τμημάτων Κουρέντων και Πωγωνιανής ανά δέκα.

Προ πολλού η κοινότης Πλάβαλης καταβάλλει γρ. 800 προς διατήρησιν του δημοτικού Σχολείου και διανέμει και εισπράττει ταύτα μετά των βασιλικών αυτής φόρων. Σημειωτέον δε, ότι το Σχολείον φέρει το όνομα του πατριώτου Λάμπρου Γκούτση, καταλιπόντος προς διατήρησιν εκεί Σχολείου γρ. 8.000, άπερ εχρησίμευσαν προς απότισιν χρέους της κοινότητος (Α 149-150).

B. Γέφυρες

Με δαπάνες ιδιωτών, κατασκευάσθηκαν οι εξής τρεις γέφυρες:

1) Η εν τη θέσει Μαυρόπετρα παρά την κώμην Σταρίτσιανην, κτισθείσα (1853) δια προσφοράς 11 μεν χιλ. γρ.

της προσωπικής αυτών εργασίας εν ταις δημοσίοις του κράτους οδοίς, δια τούτο απαλλαγέντων (Β 187).

Προς ανέγερσιν της παρά τω χωρίω Σταρίτσιανη ετέρας γεφύρας κατά την θέσιν Σελιό συνέδραμον (1853) οι εξής: Δημήτριος Αδάμ Καφέ γρ. 1.362, Σπυρίδων Ν. Ξεινός γρ. 1.090, Βασίλειος Ν. Κουτσιούκης γρ. 1.365 κτλ. κ.τ.λ. (Α 150).

Γ. Άλλα αγαθοεργήματα

Κώμη Βούρμπιανη (οικ. 310).

Ο Χρήστος Χαρισιάδης, εν Βουκουρεστίω διαμένων, κατέλιπε (1856) υπέρ μεν της ελλ. Σχολής φλ. Καισ. 1000, υπέρ δε των πτωχών και τιμών κορασίων προς υπανδρείαν φλ. Καισ. 500. Επειδή δε η διαθήκη αυτού προσεβλήθη, αδιαφορούντων των ενδιαφερομένων, ευκτάίον εστιν, ίνα επέλθη συνεννόησις μεταξύ της συζύγου και του υιού του ευεργέτου αφ' ενός και της κοινότητος ταύτης αφ'

ετέρου. Ο δε Γεώργιος Χαρισιάδης, αδελφός του ειρημένου Χρήστου, κατέλιπε (1858) κλίβανον εν Γιουργέβω, ουτην ετ. πρόσοδον, εις 120 φλ. καισ. ανερχομένην, θα νέμηται η Σχολή μετά τον θάνατον της συζύγου αυτού. Ο δε οπλαρχηγός Καραμήτσης εκληροδότησεν εις την Σχολήν (1838) πάσαν την κτηματικήν αυτού ενταύθα περιουσίαν, εξ ης σώζεται νυν μόνον εν οικόπεδον αξίας λ. 20.

Η Περιστερά Ζήκου Τσιούκαλη κατέλιπε (1861) γρ. 1000 προς επισκευήν οδού, άπερ ανατοκιζόμενα μέχρι τούδε σχεδόν εδιπλασιάσθησαν. Άλλα διατί κατακρατούνται;

Οι αδελφοί Κωνσταντίνος και Νικόλαος Δούρβαρης ιδρύσαντο επι λόφου τερπνού την επ' ονόματι του αγίου Κωνσταντίνου εκκλησίαν δια γρ. 12.000 (1862).

Οι αδελφοί Χριστόδ. και Κωνσ. Νικολ. Λάζη, ιδρύσαντο (1875) δι' 7.000 γρ. την επ' ονόματι του αγίου Χαραλάμπους εκκλησίαν.

Την δε παρά τους αμπελώνας της κώμης ταύτης γέφυραν, υφ' ήν διέρχεται κλάδος τις του Σαρανταπόρου, έκτισε (1872) δια λ. οθ. 40 ο Ιωάννης Τζουμπάνης.

Κώμη Σέλιση

Ο Δημήτριος Λουκάς κατέβαλε (1858) γρ. 15.000 προς ανακαίνισιν της εκκλησίας του αγίου Νικολάου.

Χωρ. Τούρνοβον

Ο εκ Βούρμπιανης Ζήκος Λάμπρου Τζιουμπάνης εκληροδότησεν (1868) εις το Σχολείον της κοινότητος ταύτης λ. οθ. 100, δι' ων ηγοράσθη βουνόν, και εκ των προσόδων αυτού διατηρείται ο διδάσκαλος.

Κώμη Χιωνιάδες

Η Αικατερίνη Χρήστου Παπά διέθετο (1858) υπέρ της Σχολής γρ. 3.000.

Χωρ. Πλικάταις

Ο ιερεύς Χρήστος Στεργίου κατέλιπε (1863) προς συντήρησιν του Σχολείου γρ. 11.000, άπερ οι αδελφοί αυτού εσφετερίσαντο.

Χωρ. Ζέρμα

Η εκ Βούρμπιανης Γεράκω Γ. Νατσίκου κατέλιπε (1862) γρ. 500 προς τομήν οδού από του χωρίου τούτου μέχρι του χωρίου Βουρβουτσικό.

Κώμη Φούρκα

Ο Νικόλαος Γαλιλαίας διέθετο (1855) κεφάλαιον τι εν Αθήναις, αφ' ου το μεν Σχολείον ετ. γρ. 1.600 λαμβάνει, οι δε ιερείς γρ. 400 δια τίνος εκ του χωρίου Κοντσικόν Δημήτρ. Πούλιου από του 1856. Πού δε και πώς εισί κατατεθειμένα τα χρήματα ταύτα ουδείς των γινω-

σκόντων ηθέλησε να ομολογήσῃ.

Κώμη Σταρίτσανη

Προς ανέγερσιν του Σχολείου συνήνεγκε μάλιστα (1865) ο εν Βουκουρεστίω το ζην εκμετρήσας Παναγιώτης Κυπαρίση γρ. 1635. Προς δε την λιθόστρωσιν οδών εδαπάνησε (1867) γρ. 3.000 ο Βασίλ. Ιωάν. Κουτσιούκας.

Κώμη Μόλιστα

(Το σχετικό εκτενές κείμενο αναδημοσιεύθηκε στα «Μολιστινά» 1983 σ. 55-56).

Χωρ. Πλάβαλη

Ο αοίδιμος Λάμπρος Μπουζιάκας είχεν ορίσει (1867) δια διαθήκης αυτού προς εξαγοράν της ιδιαιτέρας αυτού ταύτης πατρίδος και μετατροπήν αυτής από ιδιοκτήτου εις μητροκωμίαν σπουδαίαν περιουσίαν, εξ αγροτικών χειρογράφων της Βλαχίας συνισταμένην. Άλλα δολοφονηθείς, ως μη ώφειλε, δεν πρόεφθασε να εξαργυρώσῃ ταύτα και προς τον σκοπόν τουτον αποστείλη.

Κώμη Πάδαις

Ο εκ Τσεπελόβου αοίδιμος Δημήτριος Πολύχρονος εκληροδότησεν (1858) εις το Σχολείον το τρίτον της προσόδου υδρομύλου εκ 400 γρ. ετ. ο δε εν Καβάλλα εμπορευόμενος Βασίλειος Ιω. Στεφάνου κατέλιπε (1870) προς τον αυτόν σκοπόν λ. οθ. 200, ων τους τόκους 10 τ.% τακτικώς οι αδελφοί του ευεργέτου αποστέλλουσι και διανοούνται να καταθώσιν αυτάς εν τη Εθνική Τραπέζη (Β' 189-191).

Δ. Γενικά για την επισκοπή Βελλάς

Η επισκοπή Βελλάς (κατ. Χρ. 39,000) σύγκειται εκ τεσσάρων διαμερισμάτων: Κονίτσης (ένθα και η πνευματική ἐδρα υπάρχει και το Λιασκοβίκι), Πωγωνιανής (ένθα και ο Κακόλακκος, ἐδρα πολιτική πάσης της Πωγωνιανής από του 1821 μέχρι προ μικρού, ότε μετεβιβάσθη εις Βοστίναν), Κουρέντων και Ζαγορίου. Περιέχει δε δύο πόλεις, την Κόνιτσαν (οικογ. οθ. 260, χρ. 244, εξ ων 181 εν τη Άνω συνοικία και 163 εν τη Κάτω) και το Λιασκοβίκι (οικ. οθ. 500, χρ. 100) και χωρία 114, εξ ων το πρώτον τμήμα περιλαμβάνει 44, το δεύτερον 18, το τρίτον 43 και το τέταρτον 9. Και του μεν πρώτου διαμερίσματος 24 χωρία είνε αυτοτε-

Κώμη Μόλιστα

λή (...), πάντα δε τα λοιπά είνε ή δημόσια ή γεώργια (...).

Εν Κονίτση και παρ' αυτοίς τοις Οθωμανοίς η ελληνική ακούεται γλώσσα, εις δε το Λιασκοβίκι και παρά τοις χριστιανοίς επικρατεστέρα η αλβανική διάλεκτος. Εκ δε των χωρίων, εις μεν τα Δέντσικο, Φούρκα, Πάδαις, Αρμάτοβον, Μπράζια, Παλαιοσέλι και Γκρουσμπάνι, εν τω πρώτω τμήματι, λαλείται, παρά ταις γυναιξί μάλιστα, και η κουτσοβλαχική, εις δε τα Πλικάταις, Τσέρτσικο, Μπομπίτσικο, και Κουκέσι, - εκ πέντε οικιών συνιστάμενον -, εν τω πρώτω τμήματι, και Μεντζιντίε εν δευτέρω, συνηθέστερον η αλβανική εις δε τα χωρία του πρώτου τμήματος Σελάτινα και Βισαντσικό μετά της αλβανικής και ελληνικής ακούεται, παρά ταις γυναιξί μάλιστα, και η βουλγαρική.

Πέντε μεν εκ των εν τη περιοχή της Κολωνίας χριστιανικών χωρίων Δέντσικο, Πλικάταις, Τούρνοβον, Λισκάτι και Χιονιάδες, εκκλ. υπάγονται εις την επισκοπήν Βελλάς, τρία δε Ρέσοβα, Μπορόβα και Μπέζανη εις τον μητροπολίτην Καστορίας.

Εν τισι των κοινοτήτων της επισκοπής Βελλάς, και μάλιστα εν τω πρώτω τμήματι, ο προς την παιδείαν έρως είνε απαραδειγμάτιστος. Τον εν Σελάτινη διδάσκαλον διατηρούσιν οι διδασκόμενοι παίδες. Άλλαχού δε και την έλλειψιν προς διδασκαλίαν κτιρίων αναπληρούσιν ή άθλια οικήματα, ων τίνα και εντός κωδωνοστασίων κείνται, ως εν Αρματόβω, ή αυτός των κοινοτήτων ο ξενών, ως εν Μπριάζα. Ου μην αλλά και φωτοβόλοι εστίαι συνεστάθησαν έν τισι των κοινοτήτων, διαθερμάνουσαι την παγετώδη ατμόσφαιραν του πρώτου μάλιστα τμήματος, και συντελούσαι και προς αποσκοράκισιν της κουτσοβλαχικής γλώσσης, ήτις οσημέραι παραγκωνίζεται (Β' 184-185). ■

Απελευθέρωση της Ηπείρου το 1912-13

Η Επανάσταση του Κερασόβου τον Οκτώβριο του 1912

Συνέχεια από το προηγούμενο

Ητο η 20ή Ιανουαρίου ότε ο ηρωϊκός λοχαγός του Α' Συντάγματος του Διαδόχου κ. Δ. Παπανικολάου ευρισκόμενος εις Γρεβενά εστάλη μετά δύο λόχων στρατού εις Φούρκαν, όπως εκείθεν προέλαση διά Κερασόβου, Σταρίτσιάνης και Μολίστης εις Κόνιτσαν. Ευρισκόμενος όθεν εις Βραβόνισταν, χωρίον των Γρεβενών, μετά των ανθυπολοχαγών του Κωνσταντάτου, Τρίγκα, Αντωνοπούλου και Γκούμα, εις τον οποίον ανέθηκε την αρχηγίαν των περισυλλεγέντων εκ των διαφόρων χωρίων εθελοντών, εβάδισε διά μέσου των χιονοσκεπών λοφοσειρών του γηραιού Σμόλικα εις χωρίον Ζούζουλη και εκείθεν μετά τετράωρον πορείαν διά μέσου ατραπών εις Φούρκαν, όπου επληροφορήθησαν ότι ισχυρά στρατιωτική δύναμις Τούρκων κατηυλίζετο εις Κεράσοβον. Συγκροτηθέντος συμβουλίου περί την εσπέραν, εις ο έλαβον μέρος πλην των αξιωματικών και οι οπλαρχηγοί Ηγούμενος Παπαδάτος, Περικλής και Σιδέρης έχοντες υπ' αυτούς περί τους εκατό οπλίτας, απεφασίσθη ομοφώνως η τακτική αναγνώρισις του εδάφους και των Τουρκικών θέσεων Κερασόβου.

Του Τάκη Σαμαρά
προέδρου της Αδελφότητας Κερασοβίτων Αττικής

Δεν είχεν ακόμη γλυκοχαράξει η αυγή, ότε διεδόθη αίφνης ότι οι Τούρκοι συγκεντρωθέντες εις Κεράσοβον ετοιμάζουν επίθεσιν κατά της Φούρκας· ευθύς τότε διετάχθη ο σαλπιγκτής να σημάνη προσκλητήριον, μεθ' ο πάντες αξιωματικοί, οπλίται, Φουρκιώται και Κερασοβίται συνηθροίσθησαν εις την πλατείαν του χωρίου, ένθα γενομένης παρατάξεως μάχης, ήρχισεν η πορεία προς το Κεράσοβον, αφού εδόθησαν αι κατάλληλοι οδηγίαι υπό του διοικητού. Ο στρατός φθάσας εις θέσιν Βέργου, ΝΔ της Φούρκας, διετάχθη να αναπαυθή, επί δέκα λεπτά της ώρας, ίνα εν τω μεταξύ αποσταλή εμπροσθοφυλακή προς ανίχνευσιν του εδάφους.

Κατ' εντολήν του διοικητού εστάλησαν ο ανθυπολοχαγός Γκούμας και Μπόνης ανθυπίλαρχος μετά τεσσάρων ιππέων και 4 οδηγών εκ Φούρκας, οίτινες φθάσαντες άνωθεν του Κερασόβου 200 βήματα μακράν των τουρκικών προφυλακών εις θέσιν Κοντή Ράχη πλησίον του υδρομύλου, χωρίς να γίνωσιν αντιληπτοί υπό των σκοπών, παρετήρησαν τους Τούρκους αμερίμνους, άλλους μεν προσηλιαζόμενους έξωθι των οικιών, άλλους καθαρίζομένους και άλλους έξωθεν της Εκκλησίας φορτώνοντας άλευρα και διάφορα άλλα τρόφιμα διά Κόνιτσαν.

Λεπτομερή έκθεσιν της αναγνωρίσεως απέστειλαν εις τον κ. Παπανικολάου, όστις εν τω μεταξύ είχε κατέλθει μετά του στρατού εις θέσιν Αραιά πεύκα και ότε πλέον μετά τρίωρον ανίχνευσιν του εδάφους ούτοι ητοιμάζοντο κατά διαταγήν του διοικούντος να επιστρέψωσι προς αυτόν, αίφνης εξ αριστερών ακούεται πυροβολισμός· ο ενθουσιώδης Καλόγηρος Ζέρμας, ιδών οπλίτην Τούρκον κατερχόμενον εκ του λόφου, επυροβόλησε κατ' αυτού και τον εφόνευσε. Το πυρ τούτο διεδέχθη έτερον πυκνόν εκ δεξιών εκ του σώματος του Σιδέρη, βάλλον κατά των τουρκικών προφυλακών.

Τους αιφνιδιασμούς τούτους ακούσαντες οι Τούρκοι κατελήφθησαν υπό πανικού λαβόντες την προς την Σταρίτσανην άγουσαν πλην 250 στρατιωτών, αμυνομένων εκ της Εκκλησίας, της Σχολής και των οικιών υπό την αρχηγίαν ενός Μπίμπαση Αχμέτ βέη, 2 γιουμζπασάδων και 4 μουλαζημάδων (=ταγματάρχου, λοχαγών και ανθυπολοχαγών).

Παρά την θέλησίν των τότε ηναγκάσθησαν να πολεμήσωσι, αφού το πυρ είχε διαδοθή απ' αμφοτέρων των μερών, οπότε έφθασεν επί τόπου εσπευσμένως και το κύριον σώμα του Ελληνικού στρατού προς ενίσχυσιν υπό την διοίκησιν του λεοντοκάρδου Παπανικολάου, αφήσαντος συγχρόνως οπισθοφυλακήν εις Αραιά Πεύκα, την 3ην διμοιρίαν. Ευθύς τότε κατελήφθησαν και στρατηγικά θέσεις κατ' εντολήν του ταγματάρχου. Και το μεν κέντρον της Κοντής Ράχης κατέλαβεν ο ανθυπολοχαγός Γκούμας μετά της διμοιρίας, το δε δεξιόν οι ανθυπολοχαγοί Αντωνόπουλος και Τρίγκας και το αριστερόν ο τοιούτος Π. Κωνσταντάτος μετά της 2ας διμοιρίας. Το πυρ ήναψεν εξ όλων των μερών από της 12 π.μ. της 24 Ιανουαρίου σφοδρόν κατά των Τούρκων, διαρκέσαν περί τας εξ σχεδόν ώρας, καθ' ας εφονεύθησαν και επληγώθησαν πολλοί εκ των εχθρών, μεταξύ των οποίων και εις ανθυπολοχαγός. Περισσοτέραν δε θραύσιν κατά την μάχην ταύτην επήνεγκεν εις τους Τούρκους το κύριον ελληνικόν σώμα, το οποίον κατείχε την διέξοδον προς την Σταρίτσανην. Επίσης κατά την μάχην ταύτην εφονεύθησαν και τρεις χωρικαί γυναίκες, κρατούμεναι υπό των Τούρκων, και πολλά ζώα με τρόφιμα.

Εκ δε την ημετέρων επληγώθη μόνον εις των οπαδών του οπλαρχηγού Περικλή.

Κατά την μάχην ταύτην έλαβε μέρος και ο αστυνομικός σταθμάρχης Φούρκας Γεωργακόπουλος και πολλοί Φουρκιώται και Κερασοβίται.

Επελθούσης όμως της νυκτός, η μάχη διεκόπη και οι ημέτεροι απεσύρθησαν εις Φούρκαν, αφήσαντες προφυλακάς

εις θέσιν Αραιά Πεύκα, διότι ουδεμίαν διαταγήν είχον προς κατάληψιν του Κερασόβου, αφού άλλως τε ο αριθμός των Τούρκων ήτο πολύ υπέρτερος. Επωφεληθείς όθεν τούτου ο τουρκικός στρατός και ενισχυθείς σημαντικώς εκ Στρατιάνης δι' ετέρας δυνάμεως κατέλαβεν επικαίρους θέσεις και ήρξατο την πρωϊαν αποστέλλων τα εναπομείναντα τρόφιμα εις Κόνιτσαν και πυροβολών εις τον αέρα εκ του ΝΑ μέρους του Κερασόβου.

Την ίδιαν ημέραν μεταβαίνει εις Φούρκαν Κερασοβίτης τις και αναγγέλλει εις τον διοικητήν του σώματος ότι οι Τούρκοι επιτιθέμενοι έφθασαν μέχρι των ημετέρων προφυλακών. Η διάδοσις αύτη αν και ήτο ψευδής, εν τούτοις ο διοικητής έσπευσε ν' αποστείλη τον κ. Γκούμαν μετά της 3ης διμοιρίας προς ενίσχυσιν του κ. Τρίγκα. Συγχρόνως όμως αλλεπάλληλοι διαταγαί παρά του κ. Καλογερά, φρουράρχου Γρεβενών,

Ο Ελληνογαριβαλδινός Αθ. Γκούμας, ανθυπολοχαγός, δράσας κατά την μάχην Κερασόβου - Μολίστης

έφθανον, όπως διά παντός μέσου αποφύγωσι την επίθεσιν μέχρι νεωτέρας διαταγής και ως εκ τούτου οι ημέτεροι ετήρουν στάσιν αμυντικήν. Την 25 αι προφυλακαί των ημετέρων διέκριναν δύο χωρικούς εκ Μολίστης, κομίζοντας επιστολήν προς τον Μπίμπασην, δι' ης εδήλουν αυτώ ότι τα ζώα τα οποία τοις εζήτησε δεν είναι κατάλληλα διά την μεταφοράν τροφίμων εις Κόνιτσαν. Την αυτήν επίσης 110 Τούρκοι προερχόμενοι εκ Στρατιάνης επεχείρησαν προς ενίσχυσιν του στρατού Κερασόβου να καταλάβωσι τον δεξιόν λόφον άνωθι της Αγ. Τριάδος, αλλά το σφοδρόν πυρ του οπλαρχηγού Περικλή ηνάγκασεν αυτούς να επανέλθωσιν εις τα ίδια μετά μεγίστων απωλειών.

Την εσπέραν όμως της 25 προς την 26 Ιανουαρίου ο τουρκικός στρατός φοβηθείς κύκλωσιν του Κερασόβου υπό του ελληνικού στρατού, ήρχισε προτροπάδην φεύγων προς νότον αφού προηγουμένως ηρήμωσεν αυτό και έθεσεν εις πολλά σημεία το πυρ της καταστροφής.

Αι μαινόμεναι φλόγες εθέριζον απ' άκρου εις άκρον το δυστυχές Κεράσοβον, ότε ο ελληνικός στρατός, αντιληφθείς τούτο, έσπευσε να αναχαιτίση αυτάς.

Πρώτος ο ανθυπολοχαγός Γκούμας μετά της διμοιρίας του και των δυστυχών Κερασοβιτών εισήλθον εις το πυρπολούμενον Κεράσοβον και εμάχοντο ήδη προς τον παμφάγον Ήφαιστον, τον οποίον οι άνανδροι ενέσπειρον παντού εν τη εσχάτη απελπισία των. Ηδυνήθησαν να διασώσωσι περί τας 50 οικίας· ο κεντρικός ναός, τον οποίον είχον μεταβάλει εις στρατώνα, απεικόνιζε τους βανδαλισμούς και αι εικόνες τας ασεβείας και τα αίσχη και η Αγ. Τράπεζα τους μολυσμούς και τας θηριωδίας· επί της ιεράς προθέσεως εύρον επιστόλην έχουσαν επί λέξει ως εξής:

Προς τους Φουρκιώτας και Κερασοβίτας

Εσείς ελέγατε πως στο Κεράσοβον δεν ημπορεί να εμβή Οθωμαν. Στρατός είχετε τεργιάξει με κάτι ελληνικά κεφάλια και κρύψεταν τα γεννήματα, διά να τα φάη ο ελληνικός στρατός μέσα εις τες πίμνιτσες· ημείς όμως που πεινούσαμε τα ευρήκαμε όλα και τα εφάγαμεν εις υγείαν σας' και όταν θα πεινάσωμεν θα έλθωμεν και εις Φούρκαν και Γρεβενά' επειδή εφάνητε αχάριστοι σας εκάψαμε και τα σπίτια σας, μόνον τες Εκκλησιές αφήσαμε γιατί είναι βακούφι.

Κεράσοβον 26 Ιανουαρίου 1913'

Mουλιαζίμης Χουσσίν

Η επιστολή αυτή εστάλη προς τον διοικητήν Παπανικόλαου εις Φούρκαν μετά λεπτομερούς εκθέσεως των φονευθέντων Τούρκων και της πυρπολήσεως του Κερασόβου, αι δε προφυλακαί των κ. Γκούμα, Τρίγκα και οπλαρχηγών διέμειναν εις το όρος Σμόλικα επί 24 ώρας άνευ σκηνών εν μέσω παχείας χιόνος και δριμυτάτου ψύχους.

Την 27, 28 και 29 τα στρατεύματα αναπαύονται εις Φούρκαν. Την 30ήν όμως εστάλησαν προφυλακαί και πάλιν εις Σμόλικα, όπου διαρκώς εχιόντες και συγχρόνως ψυχρός άνεμος εσχημάτιζε χιονοστροβίλους, κατακαλύψας τας οδούς και τα διάφορα υψώματα.

Αι προφυλακαί εκινδύνευον να απολεσθώσιν εν τω μέσω της φοβερής ταύτης χιονοθυέλλης... ■

Η ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΚΑΙ Η ΜΟΛΙΣΤΑ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΝΑ ΠΡΟΣΦΑΤΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΒΙΒΛΙΟ
ΤΟΥ ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΓΚΟΥΤΟΥ

Κείμενο: ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ Φιλόλογος-Ιστορικός

Ακαταπόνητος και φίλεργος στο έπακρο, σχολαστικός ερευνητής και λάτρης της πατρώας ηπειρωτικής γης, ενδελεχής και λεπτολόγος στις βαθυστόχαστες παρατηρήσεις του, χωρίς αδόκιμους και κουραστικούς πλατειασμούς, σύντομος και περιεκτικός στα απαραιτήτως αναγκαία της ιστορικής επιστήμης πορίσματα ο κ. Χαρίλαος Γκούτος μετά τα «Μολιστινά»(1), το βιβλίο εκείνο που σημάδεψε και παρουσίασε τα σχετικά δρώμενα του γενέθλιου χώρου του, με το καινούργιο βιβλίο του «Η επαρχία της Κόνιτσας και η Μόλιστα επί Τουρκοκρατίας»(2) επεκτείνει τα διαφέροντά του και απλώνει τα φτερά του πέρα από το χωρίο του σε ολόκληρη τη μαρτυρική ακριτική περιοχή της επαρχίας της Κόνιτσας, εξετάζοντας οτιδήποτε σχετικό με την ιστορία της.

Αν μάλιστα ληφθεί υπόψη ότι το βιβλίο αυτό περιορίζεται κυρίως στα χρόνια της τουρκοκρατίας, μια περίοδο τόσο σκοτεινή από το 1430 που οι Τούρκοι κατέλαβαν τα Ιωάννινα και υποδούλωσαν την Ήπειρο ως τους νεότερους χρόνους με επίκεντρο την απελευθέρωσή της το 1913, η αξία του έργου αυτού προσλαμβάνει μεγαλύτερες διαστάσεις για την έλλειψη πηγών, τις οποίες όμως ο συγγραφέας - σαν μέλισσα που τρυγάει το χυμό των ανθέων - προσπάθησε να ξεδιαλύνει όσο μπορούσε, ρουφώντας το θείο εκείνο της ιστορίας νέκταρ που ευφραίνει τις ψυχές μας για όλα όσα καινούργια στοιχεία μας παρουσιάζει.

Πρόκειται για ένα βιβλίο 288 σελίδων σε καλαίσθητη έκδοση των Αδελφών Φραγκούδη, αφιερωμένο «στη μνήμη του ευεργέτη Νικ. Ξεινού και των άλλων συγχωριανών» του με έξι κεφάλαια, το περιεχόμενο των οποίων, κάλλιστα δομημένο, περιλαμβάνει όλα εκείνα τα στοιχεία που συγκροτούν την ιστορία της επαρχίας εκείνης, καθώς και ξεχωριστά της Μόλιστας.

Στο πρώτο κεφάλαιο με τίτλο «Περίγραμμα ιστορίας της επαρχίας Κόνιτσας» (σ. 13-60) ο συγγραφέας εκθέτει συνοπτικά την ιστορία της επαρχίας με τα επιμέρους οχτώ υποκεφάλαια, αναφερόμενα στην οικονομία, τους κατοίκους και τους οικισμούς της,

στις διοικητικές περιοχές και αρχές, στο γαιο-κτητικό σύστημα και τη φορολογία, στη δημόσια ασφάλεια και τα εκκλησιαστικά ζητήματα, με τέτοιο τρόπο, ώστε ο αναγνώστης να έχει μπροστά του ένα πανόραμα όχι μόνο ιστορικό της περιοχής αλλά και οικονομικό με όλες τις απορρέουσες συναρτήσεις του.

Το δεύτερο κεφάλαιο «Περίγραμμα ιστορίας της Μόλιστας» (σ. 61-133) με τα εικοσιένα υποκεφάλαια ανατρέχει στην ιστορία του χωριού του, τη Μόλιστα, ξεκινώντας από την αρχαιότητα και εξετάζοντας λεπτομερειακά τους οικισμούς και τους κατοίκους της με τις ασχολίες τους, τη μόρφωσή τους και τέλος τη θρησκευτική τους ζωή (εκκλησίες και ιερείς) και τα διάφορα τοπωνύμια.

Το τρίτο κεφάλαιο «Η κληροδοσία Νικολάου Ξεινού» (σ. 134-154) είναι αφιερωμένο στον ευεργέτη της περιοχής με τη βιογραφία του και διάφορες μαρτυρίες και απόψεις για την κληροδοσία του, που τόσο ωφέλησε την εκπαίδευτική κίνηση με τα σχολεία της περιοχής.

Το τέταρτο κεφάλαιο «Οικογένειες και σπίτια των Μολιστινών» (σ. 155-191) αναφέρεται στο Κτηματολόγιο του Γανναδιού (1870) με τις οικογένειες και τα κτήματα των κατοίκων του και μάλιστα με τα ονόματα των ιδιοκτητών των σπιτιών κατά δρόμους, ενώ στο πέμπτο κεφάλαιο «Ληστείες και απαγωγές στη Μόλιστα» (σ. 192-219) περιγράφονται διάφορα ιστορικά γεγονότα της Μόλιστας και του Γανναδιού, σχετικά με την ληστοκρατία κυρίως και τις συνηθισμένες της εποχής εκείνης επιδρομές.

Τέλος στο έκτο κεφάλαιο «Νομικά έγγραφα σχετικά με τους Μολιστινούς» (σ. 220-263) ο συγγραφέας, μη θέλοντας να ξεχάσει και τη νομική του ιδιότητα ως δικηγόρος και καθηγητής του εργατικού δικαίου στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, παραθέτει χρονολογικά καταγραμένα διάφορα νομικά έγγραφα (συμβάσεις, πωλήσεις ακινήτων και μισθώσεώς τους, προικοσύμφωνα, διαθήκες κλπ), αφευδήτεκμήρια ενός κοινοτικού συνόλου που έζησε σύμφωνα με όλους τους κανόνες του δικαίου, παρουσιάζοντας μια μικρή βέβαια αλλά σημαντικά τυποκρατούμε-

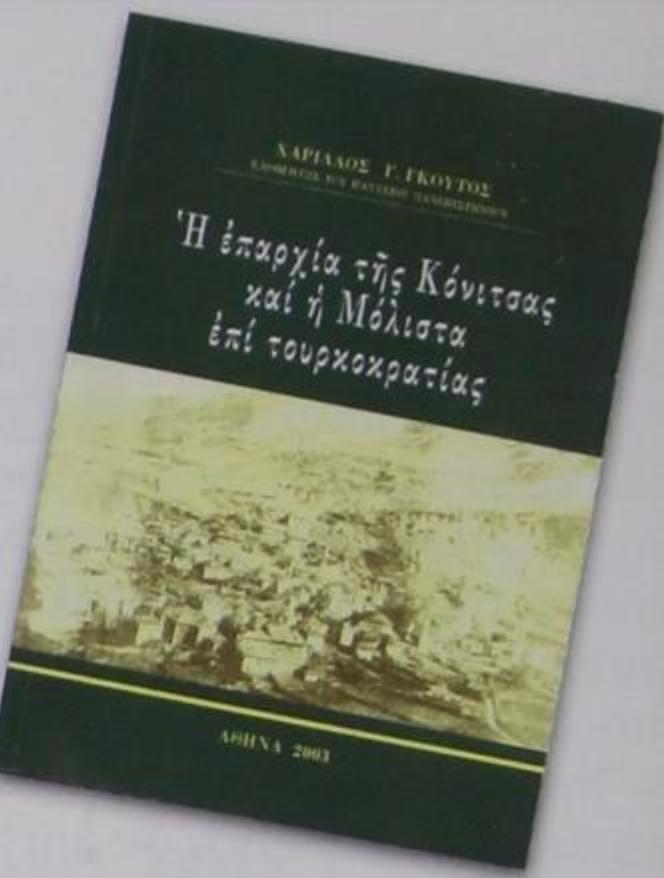
νη κοινωνία για τους δίσεχτους εκείνους της τουρκοκρατίας χρόνους.

Οι επόμενες σελίδες 264-288 καλύπτονται από ένα παράρτημα εικόνων και χαρτών της περιοχής, σχεδιογραφημάτων, φωτογραφιών και εγγράφων (φωτοτυπημένων) καθώς και από ευρετήριο ονομάτων συγγραφέων (σ. 281-286) και πίνακα άλλων δημοσιευμάτων του προγενεστέρων, αποκαλυπτικό της πολυμερούς και πολύτροπης διάνοιας του και κυρίως της αξιοζήλευτης εργατικότητας που τον διακρίνει. Με το έργο του αυτό ο συγγραφέας, περήφανος τώρα μπορεί να αγναντεύει «τις περισσότερες από τις ποικιλόμορφες και γοητευτικές βουνοσειρές και κοιλάδες της επαρχίας της Κόνιτσας» όχι για άλλον κανένα λόγο, παρά μόνο για να μη διερωτάται «ποια ιστορικά γεγονότα συντελέσθηκαν σ' αυτά τα αξιοθαύμαστα τοπία»(3), γιατί ακριβώς ο ίδιος, με το ζήλο που τον διακρίνει, φλογερός εραστής του γενέθλιου τόπου κατόρθωσε να εξιχνιάσει αρκετά σκοτεινά σημεία και να απαντήσει σε πολλές δικές του απορίες μόνος και εξ εαυτού, και τούτο είναι προς τιμήν και έπαινόν του, εφόσον διαφωτίζει και εμάς με την πληρότητα που επιζητούσε.

Αν και θα έπρεπε το βιβλίο να είχε μια εκτενή βιβλιογραφία (αλφαριθμητική) των έργων που χρησιμοποίησε (κάτι που του λείπει) - άσχετα αν τούτο καταφένεται από τις υποσέλιδες σημειώσεις του - , κι εμείς, με την σειρά μας, νιώθουμε υπερήφανοι που είχαμε το συγγραφέα μαθητή μας στο ιστορικό-ακριτικό Γυμνάσιο της Κόνιτσας στην περίοδο 1957-1961, ευχόμενοι Κύριος ο Θεός να τον προστατεύει και ενδυναμώνει στο έργο που επιτελεί, διότι, κατά τους λόγους του Κυρίου μας, «καλόν έργον ειργάσατο»(4).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Χαρίλαος Γ. Γκούτος Μολιστινά, Ιστορικά στοιχεία για τα χωριά της Μόλιστας Κονίτσης Γανναδιό, Μεσαριά, Μοναστήρι, Αθήνα 1983.
2. Του ίδιου, Η επαρχία της Κόνιτσας και η Μόλιστα σεπί τουρκοκρατίας, Αθήνα 2003.
3. ό.π. βλέπε στην αρχή του προλόγου του σ. 7.
4. Ευαγγέλιο κατά Μάρκον, κεφ. 14 στ. 6.

Η επιβίωση του Ελληνικού χωριού

(Ειδικότερη αναφορά στο ππειρωτικό)

Για να επιβιώσουν σήμερα τα χωριά μας, πρέπει από τη μεριά της Πολιτείας να υπάρξει περισσότερη φροντίδα και στοργή. Να μπουν κίνητρα και υποδομή για κατασκευή ή ολοκλήρωση οδικού δικτύου, επιδοτήσεις, δάνεια, οικονομική ενίσχυση, παραγωγή, τουριστική αξιοποίηση τοπίων φυσικής καλλονής ή ιστορικής σημασίας, εκτροφεία και Δρυμοί, τοποθέτηση αγροτικών ιατρών και άλλα που ασφαλώς πρέπει να γνωρίζει η Πολιτεία ότι πρέπει να γίνουν.

Αλλά και από την πλευρά τη δική μας είτε ως άτομα είτε ως Αδελφότητες, είτε ως Συνομοσπονδία Ηπειρωτική, δεν πρέπει να μείνουμε με τα χέρια σταυρωμένα!

Παλιννόστηση; Πολύ δύσκολο.

Απόσπασμα άρθρου του ΠΑΥΛΟΥ ΑΩ. ΠΑΛΟΓΚΑ,
καθηγητή Πειραιωτικού Γυμνασίου Αναβρύτων,
από το περιοδικό «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»

Αλλ' όμως τους ανοιξιάτικους και θερινούς μήνες είναι δυνατή, περισσότερο για τους συνταξιούχους, η παραμονή στο χωριό. Ας κάνουμε τα χωριά μας, τουλάχιστον θερινά θέρετρα, τόπο διακοπών πριν τα κάνουν οι ξένοι. Το βουνό δεν είναι ήσσονος σημασίας σε σύγκριση με τη θάλασσα. Τουναντίον η σημερινή θάλασσα εγκυμονεί κινδύνους για την υγεία μας. Έχει το βουνό την ομορφιά του και την πολύπλευρη αξία του (υγιεινή, ψυχολογική, κλπ.).

Να συνδέσουμε τα παιδιά μας με το χωριό μας, τον τόπο της καταγωγής, τη ρίζα μας, το σπίτι του παππού και της γιαγιάς.

Να κρατήσουμε όλοι μας, μικροί και μεγάλοι, τα ιδιαίτερα ήθη και έθιμα του ελληνικού χωριού, τις αξίες και τις παραδόσεις (ορθόδοξες, εθνικές και λαογραφικές). Αυτές τις οποίες καλλιεργούσαν και διατήρησαν ιδιαίτερα οι κάτοικοι του χωριού.

Είναι η ζωή μας, η υπόστασή μας, η ταυτότητά μας, το είναι μας. Δε ζουν οι λαοί χωρίς ιστορική μνήμη, χωρίς ρίζες, χωρίς παράδοση. Περισσότερο μάλιστα οι Έλληνες με τη μοναδική ιστορία τους ανά τον κόσμο. Τη Ρωμιοσύνη τη συνιστούν η Ορθοδοξία και η Ελλάδα και "μην την κλαις", όταν τη ζεις και τη συνεχίζεις. Αν αδιαφορήσουμε οι Νεοέλληνες, τότε αλλάζει το πράγμα και είναι να "την κλαις". "Ένας λαός που έχει χάσει την παράδοση του, είναι σαν τον άνθρωπο που έχει χάσει το μνημονικό του" έλεγε χαρακτηριστικά ο Φ. Κόντογλου. Από εμάς εξαρτάται.

Από τη θέση που θα πάρουμε απέναντι σ' αυτήν. Αρνητι-

κή ή θετική, το δεύτερο όμως πρέπει.

Χρήσιμη είναι επίσης και η διατήρηση των πολιτικών και εκλογικών δικαιωμάτων στο χωριό μας.

Οι κοσμογονικές αλλαγές, οι ανακατατάξεις του κόσμου και το "καζάνι" των Βαλκανίων που "βράζει" πρέπει να μας προβληματίσουν. Ιδιαίτερα η λεγόμενη "νέα τάξη πραγμάτων".

Οι αδελφοί μας οι Σέρβοι σήμερα (όπως λένε και οι ίδιοι, νιώθουν σαν Έλληνες και Ορθόδοξοι) με τον αγώνα τους έχουν πολλά να μας διδάξουν. Ας τους μιμηθούμε, αν θέλουμε να επιβιώσουμε εθνικά και ορθόδοξα.

Τέλος, πρέπει να ξέρουμε ότι έχει μεγάλη ηθική, εθνική και πρακτική σημασία η ύπαρξη και διατήρηση ενός σπιτιού στο γεννήτορα τόπο μας.

"Το σπίτι αυτό διαθέτει μια ακατανίκητη δύναμη έλξεως, έχει μια δική του μυστική φωνή, που έρχεται από τα μακρινά και τα περασμένα. Είναι η φωνή που την ακούμε στις ώρες που περισσεύει ο ψυχικός και σωματικός κάματος" στην τσιμεντούπολη, στη μεγαλούπολη Αθήνα ή σε άλλα μεγάλα αστικά κέντρα, στην πολυθρύση και αγχώδη πολιτεία και που μας καλεί κοντά του.

Ο εθνικός μας ποιητής Κ. Παλαμάς απέδωσε τόσο ωραία αυτό το συγκινητικό κάλεσμα του πατρικού σπιτιού:

"Το σπίτι που γεννήθηκα,
κι ας το πατούν οι ξένοι
στοιχειό είναι, και με προσκαλεί,
ψυχή και με προσμένει"

Ακόμη, μαζί με τον τόσο πολύ αγαπήσαντα την Ήπειρο Λευκαδίτη ποιητή Αριστ. Βαλαωρίτη, ας αγαπήσουμε, όσο δεν πάρνει άλλο, την Ήπειρο μας και ας λέμε μαζί, μ' αυτόν:

"Η καρδιά μου θα πάλλει πάντοτε υπέρ της Ήπειρου", και ειδικότερα, αλλάζοντας λίγο τον στίχο, ας υποσχεθούμε ότι "η καρδιά μας θα πάλλει πάντοτε για το χωριό μας", που κι αυτό τελικά σημαίνει εθνική και θρησκευτική επιβίωση της Πατρίδας και του καθένα μας.

Και η Πολιτεία ας έχει υπόψη της ότι "...το μέλλον δεν μπορεί να κατασκευασθεί σε βάρος του παρελθόντος" (Διακήρυξη του Άμστερνταμ, 1975) και ας ακούσει τη φωνή του Βέρντι που έλεγε:

"Ανατρέξατε στο παρελθόν και θα είναι ήδη μια πρόοδος".

Το χωριό λοιπόν με όλο το παραδοσιακό παρελθόν του είναι τελικά Εθνικό Κεφάλαιο. Ας αξιοποιηθεί.

ΠΑΝΙΔΑ-ΧΛΩΡΙΔΑ

ΤΥΠΟΙ ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ ΣΤΟ ΓΡΑΜΜΟ

Τα στοιχεία για την πανίδα, τη χλωρίδα και τους τύπους οικοτόπων του Γράμμου προέρχονται κυρίως από τις εργασίες πεδίου, που έγιναν για τις ανάγκες της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης και πραγματοποίησε ο Αρκτούρος στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE ARKTOΣ (β' φάση). Οι εργασίες αυτές διήρκεσαν δύο χρόνια και συμμετείχαν ειδικοί επιστήμονες: ζωολόγοι, ορνιθολόγοι, βοτανικοί και δασολόγοι, ενώ καταγράφηκαν για πρώτη φορά πολλά είδη, έγιναν εκτιμήσεις των πληθυσμών των σημαντικότερων ειδών και χαρτογραφήθηκε η εξάπλωσή τους. Η τεκμηριωμένη γνώση για το φυσικό περιβάλλον της περιοχής, κατέστησε δυνατή την αξιολόγηση και των σημαντικότερων περιοχών και βοήθησε ουσιαστικά στην επισήμανση των σημαντικότερων ζωνών που πρέπει να τύχουν ιδιαίτερης προσοχής και προστασίας.

Οικότοποι: Οι τύποι οικοτόπων που έχουν καταγραφεί είναι 31. Από αυτούς οι 29 είναι αποκλειστικά φυσικοί (15 δασικοί, 7 λιβαδικοί και 7 υδροχαρείς).

Από τα δασικά, τα σημαντικότερα στοιχεία είναι τα δάση μαύρης πεύκης, τα μικτά ανεπηρέαστα δάση οξιάς, ελάτης και μαύρης πεύκης και τα δρυοδάση, ενώ μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι συστάδες της φλαμουριάς και του Σκλήθρου. Οι σημαντικότεροι λιβαδικοί και υδροχαρείς οικότοποι βρίσκονται στην υποαλπική ζώνη, η οποία περιλαμβάνει τους τυρφώνες, τις μικρές ορεινές υδατοσυλλογές και την χασμοφυτική βλάστηση στις ασβεστολιθικές βραχώδεις πλαγιές.

Ραδιοπαρακολούθηση της αρκούδας στην περιοχή - Στοιχεία από τη σύλληψη. Τον Ιούνιο του 1997 η ομάδα πεδίου, χρησιμοποιώντας ειδικές παγίδες αμερικανικής προέλευσης, κατάφε-

καν και χαρτογραφήθηκαν με τη χρήση Συστήματος Γεωγραφικών Πληροφοριών (GIS).

Η μελέτη αυτή έδωσε χρήσιμα αποτέλεσματα που σχετίζονται με την οικολογία του είδους στην περιοχή και έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη διαχείριση της περιοχής.

a. Ζωτικός χώρος

Και οι δύο αρκούδες στη διάρκεια της ραδιοτηλεμετρίας έκαναν μεγάλες εποχιακές μετακινήσεις καλύπτοντας μεγάλες επιφάνειες, ενώ κινήθηκαν και εκτός της περιοχής μελέτης.

Συγκεκριμένα ο ζωτικός τους χώρος ήταν:

*Σκοτίδας: 254 τετ.χλμ.

*Ζαχαρίας: 165 τετ.χλμ.

Το γεγονός αυτό, επιβεβαιώνει - εκτός των άλλων - και τα πραγματικά πληθυσμιακά στοιχεία της αρκούδας

Αρκούδα, λύκος, αρπακτικά, αγριόγιδο, βίδρα συνυπάρχουν στο Γράμμο

Πανίδα: Στο Γράμμο έχουν καταγραφεί: 11 είδη αμφιβίων, 19 είδη ερπετών, 143 είδη πουλιών - εκ των οποίων τα 118 αναπαράγονται στην περιοχή - και 25 είδη θηλαστικών. Ο αριθμός των θηλαστικών θα αυξηθεί, αν καταγραφούν όλα τα είδη μικρών θηλαστικών και χειροπτέρων (νυκτερίδων).

Χλωρίδα: Μέχρι σήμερα έχουν καταγραφεί 486 είδη, υποείδη και ποικιλίες φυτών. Ο πραγματικός τους αριθμός είναι μεγαλύτερος και θα συμπληρωθεί με μια πιο προσεκτική καταγραφή. Από τα είδη που έχουν καταγραφεί μέχρι στιγμής τα 55 είναι ενδημικά ή περιλαμβάνονται σε καταλόγους σπάνιων και απειλούμενων ειδών, όπως το Παγκόσμιο και το Εθνικό Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων φυτών και ο κατάλογος των σπάνιων και απειλούμενων φυτών της Ευρώπης.

ρε να ραδιοσημάνει και να παρακολουθήσει επί ένα χρόνο, δύο αρσενικές αρκούδες. Στις αρκούδες αυτές δόθηκαν ονόματα από τοποθεσίες της περιοχής.

Οι πομποί που χρησιμοποιήθηκαν, ήταν τοποθετημένοι σε κολάρο, το οποίο εφαρμόστηκε στο ζώο, μετά από αναισθητοποίησή του.

Ο προσδιορισμός της θέσεως των ζώων, από την ομάδα πεδίου, γινόταν καθημερινά και σε διαφορετικές ώρες βάσει ειδικού πρωτοκόλλου (με τη λήψη σήματος από τρεις τουλάχιστον θέσεις με τη χρήση χαρτών, πυξίδας και GPS). Το σύστημα πομπού και δέκτη έδινε επίσης την πληροφορία αν το ζώο ήταν σε κίνηση ή όχι. Έτσι ήταν δυνατή η αναγνώριση της ημερήσιας δραστηριότητας σε διαφορετικές εποχές. Στη συνέχεια, τα στοιχεία αυτά ψηφιοποιήθη-

που δίνουν και οι άλλες μέθοδοι, σε σχέση με την αντίληψη πολλών κατοίκων στην περιοχή. Η λανθασμένη εντύπωση των κατοίκων για την παρουσία πολύ περισσότερων ζώων οφείλεται στην άμεση παρατήρηση των ίδιων αρκούδων ή ιχνών τους σε πολλές διαφορετικές θέσεις πολύ μακριά μεταξύ τους.

β. Εποχιακές μετακινήσεις

Από τα στοιχεία προκύπτει, ότι οι βασικότερες παράμετροι για τις εποχιακές μετακινήσεις των ζώων ήταν η διαθεσιμότητα τροφής και η αναζήτηση καταφύγιου.

Η μεγαλύτερη σε ηλικία αρκούδα έκανε μεγάλες ημερήσιες μετακινήσεις. Στις αρχές του καλοκαιριού μετακινήθηκε σε περιοχή με άφθονα άγρια και ήμερα οπωροφόρα, κοντά σε οικισμό και α-

ναζητούσε την τροφή της το βράδυ. Το φθινόπωρο μετακινήθηκε εκτός του Γράμμου, προς το ΝΑ Βόο όπου υπήρχε ώριμο δάσος δρυός με πολλά βελανίδια. Το χειμώνα μετακινήθηκε σε μεγάλο υψόμετρο νότιας έκθεσης, όπου έφτιαξε το χειμερινό της καταφύγιο. Την άνοιξη, οπότε η διαθεσιμότητα τροφής είναι χαμηλή, μετακινήθηκε κυρίως σε μεσαία και μεγάλα υψόμετρα όπου τρεφότανε και με τα φρούτα που παρέμεναν στα δένδρα ή κάτω από το χιόνι.

Η μικρότερη σε ηλικία αρκούδα κινήθηκε σε πιο δασωμένες περιοχές και έκανε μικρότερες ημερήσιες μετακινήσεις. Οι περιοχές όπου τα ζώα έμεναν το βράδυ ήταν δασωμένες και σχετικά δυσπρόσιτες στον άνθρωπο.

Επίσης, αποκαλύφθηκε το χειμερινό καταφύγιο και των δύο ζώων. Ο Ζαχαρίας χρησιμοποίησε τρύπα σε βράχο σε απρόσιτη δασωμένη περιοχή, ενώ ο Σκοτίδας μια κουφάλα σε δένδρο σε περιοχή με αραιή βλάστηση αλλά πολύ απρόσιτη. Και οι δύο θέσεις ήταν καλυμμένες με χιόνι τη χειμερινή περίοδο.

γ. Σημαντικές περιοχές για την αρκούδα

Από τα στοιχεία της ραδιοπαρακολούθησης αποδεικνύεται ότι οι σημαντικότερες περιοχές για την αρκούδα είναι:

- * Τα απρόσιτα σημεία χωρίς δρόμους και όχληση, για προσωρινό θερινό καταφύγιο και χειμερινό καταφύγιο.
- * Οι περιοχές με ώριμα δρυοδάση, που παρέχουν συνεχώς τροφή σε αντίθεση με την οξεά, η οποία δεν εμφανίζει πληροκαρπία κάθε έτος.
- * Οι περιοχές με άγρια οπωροφόρα σε εγκαταλελειμμένους αγρούς και λιβάδια ή μη εντατικά εκμεταλλευόμενες εκτάσεις.
- Τα λιβάδια εντός των ψηλών δασών με άγρια οπωροφόρα.
- Οι απρόσιτες παραποτάμιες εκτάσεις.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ στην Οξεά

Του Στέφανου Πανταζή

Για το Δήμο Μαστοροχωρίων η Οξεά αποτελεί το καλύτερο μπαλκόνι. Η θέα από κεί πάνω είναι ομολογουμένως ανεπανάληπτη. Μπροστά απλώνονται οι οροσειρές των βουνών Γράμμου, Σμόλικα και Τύμφης (Γκαμήλας), και στα πόδια ξεδιπλώνεται μεγαλειώδης ο ποταμός Σαραντάπορος. Μια επίσκεψη, την οποία συνιστούμε ανεπιφύλακτα, θα σας πείσει.

Οξεά

Περιδιαβαίνοντας τα δρομάκια του χωριού διαπιστώνει κανείς ότι και μέσα είναι πανέμορφο με ωραία ρυμοτομία και σπίτια ανακαΐνισμένα τα περισσότερα στο παραδοσιακό χρώμα, ώστε να μη χαλάει η αρμονία με το περιβάλλον. Οι λουλουδιασμένοι κήποι, που συμπληρώνουν την αισθητική του τόπου είναι μια πρόκληση για τις αισθήσεις του επισκέπτη.

Το χωριό το επισκεφθήκαμε τον Αύγουστο, παραμονή της Παναγίας μια ωραία συντροφιά αποτελούμενη από το Γιάννη Λυμπερόπουλο, Δικηγόρο-Συγγραφέα, το Χαρίλαο Γκούτο, Καθηγητή του Παντείου Πανεπιστημίου και την αδελφή του Άννα, Δασκάλα, το Γιατρό Κώστα Νούτση με τη συντρόφισσά του Βάσω, καθηγήτρια της φιλολογίας και τον γράφοντα με τη σύζυγό του Χρύσα.

Η παρέα μας φιλοξενήθηκε στο σπίτι του δάσκαλου Κώστα Αθανασόπουλου, που είναι και δημοτικός σύμβουλος του Δήμου Μαστροχωρίων. Εκεί είχαμε την ευκαιρία να ξεκουραστούμε ανάμεσα στα πανέμορφα λουλούδια του κήπου του, να δοκιμάσουμε τα ωραία γλυκά και τις πεντανόστιμες πίτες, που μας πρόσφερε με ζεστή και ανοιχτή καρδιά η σύζυγός του Ελένη. Για τη φιλοξενία τους αυτή τους ευχαριστούμε ολόθερμα και από τούτη τη θέση.

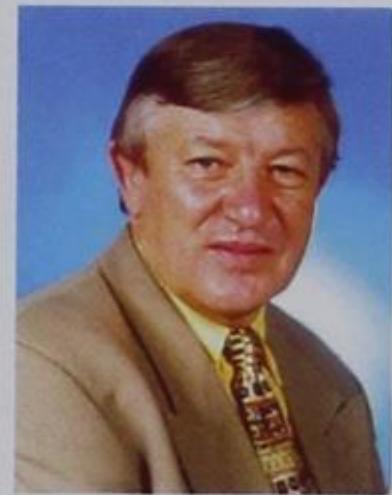
Η επίσκεψή μας στην Οξεά ήταν για μας, πράγματι, μια ανάταση ψυχής και πνεύματος.

Η όμορφη συντροφιά στην περιοδεία της στα Μαστοροχώρια

Πλαίσιο λειτουργίας και αρμοδιότητες Τοπικών Συμβουλίων

Το κράτος, με τη σύμφωνη γνώμη της αυτοδιοίκησης και με σκοπό την προώθηση της δημοτικής αποκέντρωσης και της λαϊκής συμμετοχής στις τοπικές υποθέσεις, την ενεργοποίηση, την κινητοποίηση και την οργάνωση των πολιτών στα πλαίσια του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την έρευνα, τον εντοπισμό, την καταγραφή των τοπικών προβλημάτων, αναγκών και δυνατοτήτων κάθε περιοχής, καθώς και την επιρροή, επεξεργασία και προώθηση επίλυσης κάθε τοπικού προβλήματος, ανάπτυξης, απασχόλησης, διαβίωσης και ψυχαγωγίας των κατοίκων του Δήμου Θέσπισε το ν. 2539/97 για μια ισχυρή Πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση, ικανή να παρέχει υπηρεσίες σε ευρύ φάσμα, να αντιλαμβάνεται τα προβλήματα και να τα αντιμετωπίζει με λειτουργικό τρόπο. Γ' αυτό και συνιστά σε κάθε Δήμο, Τοπικά Συμβούλια, τα οποία φέρουν την ονομασία «Τοπικό Συμβούλιο...» και στην συνέχεια το όνομα της Κοινότητας που καταργήθηκε με τη συνένωση.

Του Χρήστου Φασούλη
Δημ. Συμβούλου Δήμου
Μαστοροχωρίων

Λειτουργία Τοπικών Συμβουλίων, Λήψη αποφάσεων-Απαρτία

1. Οι συνεδριάσεις του Τοπικού Συμβουλίου είναι δημόσιες. Το Συμβούλιο έχει απαρτία, όταν είναι παρόντα τα περισσότερα μέλη του. Τα τριμελή συνεδριάζουν με την απαρτία όλων των μελών τους.

2. Το συμβούλιο αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, αν δεν υπάρχει άλλη διάταξη που να ορίζει διαφορετικά. Σε περίπτωση ισοψηφίας

επικρατεί η ψήφος του προέδρου. Απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων είναι ο ακέραιος αριθμός που είναι αμέσως μεγαλύτερος από το ένα δεύτερο του αριθμού των μελών του.

3. Τα καθήκοντα του γραμματέα του συμβουλίου ασκεί υπάλληλος του δήμου που ορίζεται από το δήμαρχο ή σύμβουλος που ορίζεται από τον πρόεδρο του τοπικού συμβουλίου.

4. Στη συνεδρίαση του συμβουλίου τηρούνται πρακτικά σε ειδικό βιβλίο αριθμημένο και μονογραφημένο από τον πρόεδρο ή σε φύλλα χάρτου αριθμημένα και μονογραφημένα από τον ίδιο. Στο τέλος του έτους τα πρακτικά αυτά βιβλιοδετούνται με ευθύνη του προέδρου και του γραμματέα. Στα πρακτικά καταχωρούνται από τον πρόεδρο και το γραμματέα και οι απόψεις της μειοψηφίας.

5. Τα δημοτικά συμβούλια λειτουργούν νόμιμα, έστω και με ελλιπή σύνθεση, και στις περιπτώσεις που για οποιοδήποτε λόγο δεν υπάρχουν πρόεδροι τοπικών συμβουλίων.

6. Όπου από τις διατάξεις του νόμου 2539/1997 προβλέπεται η διατύπωση πρότασης ή γνώμης από τα τοπικά συμβούλια, αυτή υποβάλλεται εντός ανατρεπτικής προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την υποβολή του ερωτήματος, μετά την πάροδο της οποίας τα αρμόδια όργανα αποφασίζουν και χωρίς αυτήν.

Εκλογή προέδρων και μελών των Τοπικών Συμβουλίων-Θητεία

1. Ο πρόεδρος και τα μέλη του Τοπικού Συμβουλίου εκλέγονται για τέσσερα (4) χρόνια από το σύνολο των εκλογέων του δημοτικού διαμερίσματος. Η εκλογή αυτή γίνεται την ίδια μέρα που εκλέγονται τα Δημοτικά Συμβούλια στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές και εφόρους δικαστικών αντιπροσώπων. Η εγκατάσταση του τοπικού συμβουλίου, γίνεται με τον ίδιο τρόπο που γίνεται η εγκατάσταση των δημοτικών αρχών. Σε κάθε περίπτω-

ση η θητεία τους αρχίζει και λήγει μαζί με τη θητεία του δημοτικού συμβουλίου.

2. Τον πρόεδρο του τοπικού συμβουλίου αναπληρώνει ο επόμενος σε σταυρούς προτίμησης υποψήφιος του ίδιου συνδυασμού στο δημοτικό διαμέρισμα.

Αρμοδιότητες προέδρου Τοπικού Συμβουλίου – Έξοδα κίνησης

1. Το αξίωμα του προέδρου και του μέλους του τοπικού συμβουλίου είναι τιμητικό και άμισθο.

2. Ο πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου:

- συγκαλεί και εκπροσωπεί το τοπικό συμβούλιο,
- υπογράφει βεβαιώσεις, πιστοποιητικά και άλλα έγγραφα, για τα οποία τον έχει εξουσιοδοτήσει ο δήμαρχος με απόφασή του,

- ενημερώνει το δήμαρχο και τα άλλα αρμόδια όργανα του δήμου για τα προβλήματα του δημοτικού διαμερίσματος και συνεργάζεται με αυτά και τις αρμόδιες υπηρεσίες για την επίλυσή τους,

- ασκεί όσες αρμοδιότητες του μεταβιβάζει ο δήμαρχος ή το δημοτικό συμβούλιο με απόφασή τους, που δημοσιεύεται σε μια τουλάχιστον ημερησία ή, αν δεν υπάρχει, εβδομαδιαία εφημερίδα της πρωτεύουσας του νομού. Αν ο πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου και ο αναπληρωτής του απουσιάζουν ή κωλύονται, αυτές τις αρμοδιότητες τις ασκεί ο δήμαρχος.

- εκτελεί τις αποφάσεις του τοπικού συμβουλίου και

- ενεργεί πληρωμές με σύσταση πάγιας προκαταβολής, κατά τις σχετικές διατάξεις του π. δ/τος 410/1995.

3. Ο πρόεδρος καλεί το συμβούλιο σε συνεδρίαση, διευθύνει τη συζήτηση, φροντίζει με κάθε κατάλληλο μέτρο για την τάξη στη συνεδρίαση και μπορεί να διατάξει να αποβληθεί από το ακροατήριο κάθε πρόσωπο που διαταράσσει τη συνεδρίαση.

4. Αν ο πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου απουσιάζει ή κωλύεται, τον αναπληρώνει ο αναπληρωτής αυτού σε όλα τα καθήκοντά του.

5. Ειδικά για τους προέδρους των τριμελών τοπικών συμβουλίων (δημαρχιακούς παρέδρους) εφαρμόζονται κατ' αναλογία και οι διατάξεις του άρθρου 8 παράγραφοι 1, 3β' και γ', 4, 8 έως και 13 του Ν. 2539 / 1997.

6. Στους προέδρους των τοπικών συμβουλίων καταβάλλονται από το δήμο έξοδα κίνησης, τα οποία καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών.

Αναπλήρωση μελών Τοπικού Συμβουλίου

Εκλογές για την ανάδειξη μελών των τοπικών συμβουλίων δεν προκηρύσσονται κατά τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία δεν υπάρχουν αναπληρωματικοί κανενός συνδυασμού.

Διάλυση Τοπικού Τυμβουλίου

Αν ένα δημοτικό συμβούλιο διαλυθεί, σύμφωνα με το άρθρο 92 παρ. 1, συμπαρασύρει και τα μέλη των τοπικών συμβουλίων και, όταν προκηρυχθεί η εκλογή νέου δημοτικού συμβουλίου, τότε κατά την εκλογή αυτή εκλέγονται και τα μέλη των τοπικών συμβουλίων.

Αρμοδιότητες Τοπικού Συμβουλίου

1. Το Τοπικό Τυμβούλιο έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

Α. εκφέρει γνώμη και διατυπώνει προτάσεις προς το δημοτικό συμβούλιο για όλα τα ζητήματα που ενδιαφέρουν το δημοτικό διαμέρισμα· διατυπώνει προτάσεις στα πλαίσια της κατάρτισης του τεχνικού προγράμματος του δήμου για τα εκτελεστέα έργα και προγράμματα που αφορούν την περιφέρειά του,

Β. παρακολουθεί την υλοποίηση των έργων και προγραμμάτων που εκτελούνται στο δημοτικό διαμέρισμα, έχοντας δικαίωμα να λαμβάνει γνώση των οικονομικών και τεχνικών στοιχείων που αφορούν τη μελέτη και εκτέλεση των έργων και προγραμμάτων αυτών και υποβάλλει σχετικές προτάσεις προς τα αρμόδια όργανα του δήμου,

Γ. παρακολουθεί τη λειτουργία των κέντρων και εγκαταστάσεων παροχής διοικητικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και αθλητικών εξυπηρετήσεων του δήμου που λειτουργούν στο δημοτικό διαμέρισμα και προτείνει στα αρμόδια όργανα του δήμου τη λήψη μέτρων για τη

βελτίωση της οργάνωσης και λειτουργίας τους,

Δ. προτείνει κατά τις ισχύουσες διατάξεις στο δημοτικό συμβούλιο τον ορισμό μελών των διοικητικών συμβουλίων, ιδρυμάτων, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και επιχειρήσεων του δήμου που λειτουργούν στο δημοτικό διαμέρισμα,

Ε. ασκεί τις αρμοδιότητες που του ανατίθενται σύμφωνα με το άρθρο 139.

2. Το τοπικό συμβούλιο έχει τις ακόλουθες ειδικές αρμοδιότητες:

Α. ο πρόεδρός του ή τα μέλη του συμμετέχουν στη διοίκηση κληροδοτήματος, στην οποία, αντίστοιχα προβλέπεται σύμφωνα με την πράξη σύστασής του η συμμετοχή του δημάρχου του καταργούμενου δήμου ή προέδρου της καταργούμενης κοινότητας, δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων· στην περίπτωση που το κληροδότημα αποτελεί κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης, τις πράξεις διαχείρισης εκδίδει η δημαρχιακή επιτροπή μετά από σύμφωνη γνώμη του τοπικού συμβουλίου.

Η αποδοχή κληροδοτήματος, κληρονομιάς ή δωρεάς, η οποία διατίθεται ρητά και αποκλειστικά για δημοτικό διαμέρισμα, γίνεται από τη δημαρχιακή επιτροπή μετά από σύμφωνη γνώμη του οικείου τοπικού συμβουλίου,

Β. διατυπώνει αιτιολογημένη γνώμη στο Δημοτικό Συμβούλιο, για τον τρόπο διάθεσης των βοσκήσιμων εκτάσεων που βρίσκονται στην περιφέρεια του Δημοτικού Διαμερίσματος· ο τρόπος, ο χρόνος και η διαδικασία εκδόσεως αποφάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου για τη διάθεση των ανωτέρω εκτάσεων ρυθμίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Γεωργίας που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως,

Γ. διατυπώνει γνώμη για την εκμίσθωση χωρίς δημοπρασία δασικών εκτάσεων, που βρίσκονται στην περιφέρεια του δημοτικού διαμερίσματος, κατά τις διατάξεις του άρθρου 257,

Δ. εκφέρει γνώμη για την αξιοποίηση, ανταλλαγή, δωρεά, εκποίηση περιουσιακών στοιχείων που ανήκαν στον καταργηθέντα Ο.Τ.Α. ή προσαρτισθέντα συνοικισμό.

3. Αποφάσεις των οργάνων του δήμου, που αναφέρονται σε δραστηριότητες και ενέργειες, οι οποίες αφορούν στη διατήρηση του χαρακτήρα παραδο-

σιακού οικισμού, λαμβάνονται μετά από γνώμη του οικείου Τοπικού Τυμβουλίου.

Ανάθεση αρμοδιοτήτων από το Δημοτικό Συμβούλιο

1. Το δημοτικό συμβούλιο με απόφασή του που λαμβάνεται μέσα στο πρώτο εξάμηνο της δημοτικής περιόδου, με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, μπορεί να αναθέτει στα τοπικά συμβούλια ή στον πρόεδρό τους αρμοδιότητές του στους εξής τομείς:

- τη συντήρηση και λειτουργία των εσωτερικών δικτύων ύδρευσης, των αντλιοστασίων και των υδρομαστεύσεων,
- τη συντήρηση και λειτουργία του δικτύου άρδευσης,
- τη συντήρηση και λειτουργία εγκαταστάσεων στους βοσκότοπους,
- τη συντήρηση του συστήματος αποχέτευσης,
- τη συντήρηση και λειτουργία παιδικών χαρών και άλλων παιδιών,
- τη συντήρηση και λειτουργία σχολικών κτιρίων και του εξοπλισμού τους,
- τη συντήρηση και λειτουργία των νεκροταφείων,
- τη συντήρηση των δημοτικών οδών και γεφυρών, πλατειών και των άλλων κοινόχρηστων χώρων, καθώς και των αγροτικών οδών,

- την εφαρμογή πολιτιστικών, ψυχαγωγικών και αθλητικών προγραμμάτων και τη συντήρηση και λειτουργία των αντίστοιχων εγκαταστάσεων,

- την παροχή υπηρεσιών και προστασίας στους ηλικιωμένους κατοίκους της περιοχής του, στο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής του δήμου,
- την παροχή υπηρεσιών για την τουριστική αξιοποίηση και προβολή του Δημοτικού Διαμερίσματος.

Στην απόφαση του δημοτικού συμβουλίου αναφέρεται υποχρεωτικά και λεπτομερώς ο τρόπος και οι όροι άσκησης των ανατιθέμενων αρμοδιοτήτων. Το δημοτικό συμβούλιο μπορεί επίσης να αναθέτει αρμοδιότητές του και σε όποιον άλλο τομέα κρίνει σκόπιμο, με κριτήριο την εξυπηρέτηση των κατοίκων, την αποτελεσματικότητα και την οικονομία. Οι αποφάσεις της παραγράφου αυτής τοιχοκολλούνται στο δημοτικό κατάστημα κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 96 παρ. 6.

2. Αν, για οποιονδήποτε λόγο, το Τοπικό Συμβούλιο δεν ασκεί τις παραπάνω αρμοδιότητες, τότε τις ασκεί ο δήμος με τα κατά περίπτωση αρμόδια όργανα ■

Πίνακες απογραφών της Ελλάδας, του Δήμου Κόνιτσας και του Δήμου Μαστοροχωρίων

Του Χρήστου Γ. Φασούλη
Δημοτικού Σύμβουλου Δήμου Μαστοροχωρίων

Απογραφή είναι η στατιστική εργασία μέτρησης του πληθυσμού μιας χώρας, κατά φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, υπηκοότητα, τόπο μόνιμης διαμονής, επίπεδο εκπαίδευσης, επάγγελμα, θρήσκευμα σε δεδομένη χρονική στιγμή. Η απογραφή είναι ενέργεια άμεση, ονομαστική, ταυτόχρονη, και απογράφονται όλοι, είτε είναι μόνιμοι κάτοικοι μιας περιοχής είτε βρέθηκαν εκεί να διαμένουν προσωρινά ή τυχαία.

Η απογραφή γίνεται συνήθως σε μέρες αργίας, για να βρίσκονται οι κάτοικοι στα σπίτια τους, και τα στοιχεία που δίνουν οι απογραφόμενοι στα ειδικά ερωτηματολόγια (έντυπα 0-2, Π1 και Π2) είναι εμπιστευτικά.

Με την απογραφή συλλέγονται πολύτιμα στοιχεία για το κράτος, το οποίο, με την κατάλληλη επιστημονική επεξεργασία τους, είναι σε θέση να προγραμματίσει τις επιλογές του για την οικονομική ανάπτυξη, την πολιτιστική κληρονομιά, να διαπιστώνει τις διάφορες καταστάσεις, ανεργία, αστυφιλία, μετανάστευση - ελάττωση πληθυσμού - υποαπασχόληση κλπ.

Η διαδικασία διεξαγωγής της απογραφής είναι έργο τεράστιο και δαπανηρό και προϋποθέτει άρτια οργάνωση

και κινητοποίηση σημαντικού αριθμού εκπαιδευμένων ατόμων και σύγχρονων υλικών μέσων.

Η μεγάλη σημασία της απογραφής είχε γίνει αντιληπτή από αρχαιοτάτων χρόνων· πιθανολογείται από την 5η χιλιετία στη Βαβυλώνα, το 3800 π.Χ.

Υπάρχει γραπτή μαρτυρία του Κομφούκιου με απογραφή στην Κίνα το 2238 π.Χ.: επίσης από Ασσύριους, Πέρσες, Εβραίους και Αιγυπτίους. Επί Κέκροπος αναφέρεται η πρώτη απογραφή στην Αρχαία Ελλάδα. Επί Λυκούργου-Σόλωνα διακρίθηκαν οι πολίτες σε τάξεις, ανάλογα με το εισόδημα τους «εις σίτον». Επί Δημητρίου Φαληρέως αναφέρεται ότι στην Αθήνα απεγράφησαν 431.000 κάτοικοι, εκ των οποίων 400.000 ήταν δούλοι και οι λοιποί 31.000 πολίτες και μέτοικοι.

Στην αρχαία Ρώμη οι απογραφές θεωρήθηκαν απαραίτητες για λόγους στρατιωτικούς και φορολογικούς. Ιστορική απογραφή είναι αυτή που έγινε επί Καίσαρος Αυγούστου, η οποία συνέπεσε με τη γέννηση του Χριστού.

Κατά τους χρόνους του μεσαίωνα οι απογραφές γίνονταν αραιά και χωρίς σύστημα (ανά 15ετία) για την απαρίθμηση μόνο των κατοίκων και μάλιστα όχι όλων.

Στη Σουηδία ανήκει η τιμή ότι πρώτη ενήργησε τακτική και με το σημερινό χαρακτήρα συστηματική απογραφή το 1749. Ακολουθεί η Δανία και Νορβηγία το 1769, οι Η.Π.Α. το 1790, 5/6/2003, η Ολλανδία το 1795, η Ισπανία το 1798, η Μεγάλη Βρετανία και Γαλλία το 1801, η Αυστρία το 1818, κλπ.

Στην Ελλάδα η πρώτη απογραφή έγινε το 1828 και απέβλεπε στην καταγραφή του πληθυσμού κατά θρήσκευμα στην ελεύθερη τότε Ελλάδα (Στερεά, Εύβοια, Πελοπόννησο και Κυκλαδες). Από την απογραφή υπολογίσθηκε αναδρομικά και ο πληθυσμός με την έναρξη της επαναστάσεως του 1821. Κάθε απογραφή διαρκούσε από 15 ημέρες έως και (2) δύο μήνες. Η απογραφή του 1870 περιέλαβε και τους Έλληνες του εξωτερικού γι' αυτό στον πίνακα που θα παραθέσουμε πιο κάτω θα δείτε αύξηση του πληθυσμού κατά 32,92%.

Στις ανεπτυγμένες χώρες οι απογραφές γίνονται κάθε δέκα χρόνια και κατά κανόνα σε χρονιά που τελειώνει στο 0 ή στο 1. Από τις 7 Απριλίου του 1951 και μετά η απογραφή στην Ελλάδα γίνεται κάθε 10 χρόνια με τελευταία την 18η Μαρτίου 2001.

Ακολουθούν πίνακες στατιστικοί:

Πίνακας I

ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΠΟΓΡΑΦΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΕΤΟΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ	ΕΚΤΑΣΗ ΣΕ ΤΕΤΡ. ΧΙΛΙΟΜ.	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΠΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΕΠΙ %	ΠΥΚΝΟΤΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΕΤΡΑΓ. ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΟ
1. 1821	47.516	938.765	-	-	19,76
2. 1828	47.516	753.400	-185.365	-19,75	15,86
3. 1838	47.516	752.077	-1.323	-0,18	15,83
4. 1839	47.516	823.773	+71.696	+9,53	17,34
5. 1840	47.516	850.246	+26.473	+3,21	17,89
6. 1841	47.516	861.019	+10.773	+1,27	18,12
7. 1842	47.516	853.005	-8.014	-0,93	17,95
8. 1843	47.516	915.059	+62.054	+7,27	19,26
9. 1844	47.516	930.295	+15.236	+1,67	19,58
10. 1845	47.516	960.236	+29.941	+3,22	20,21
11. 1848	47.516	986.731	+26.495	+2,76	20,77
12. 1853	47.516	1.035.527	+48.796	+4,95	21,79
13. 1856	47.516	1.062.627	+27.100	+2,62	22,36
14. 1861	47.516	1.096.810	+34.183	+3,22	23,08
15. 1870	50.211	1.457.894	+361.084	+32,92	29,04
16. 1879	50.211	1.679.470	+221.576	+15,20	33,45
17. 1889	63.606	2.187.203	+507.738	+30,23	34,39
18. 1896	63.606	2.433.806	+246.598	+11,27	38,26

ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΠΟΓΡΑΦΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (συνέχεια)

ΕΤΟΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ	ΕΚΤΑΣΗ ΣΕ ΤΕΤΡ. ΧΙΛΙΟΜ.	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΠΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΕΠΙ %	ΠΥΚΝΟΤΗΣ ΠΛΗΘΥ- ΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΕΤΡΑΓ. ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΟ
19. 1907	63.211	2.631.952	+198.146	+8,14	41,64
20. 1920	127.000	5.016.889	+2.384.937	+90,61	39,50
21. 1928	129.281	6.204.684	+1.187.795	+23,68	47,99
22. 1940	129.281	7.344.860	+1.140.176	+18,38	56,81
23. 1951	131.990	7.632.801	+287.941	+3,92	57,83
24. 1961	131.990	8.388.553	+755.752	+9,90	63,55
25. 1971	131.990	8.768.641	+380.088	+4,53	66,43
26. 1981	131.990	9.739.589	+970.948	+11,10	73,79
27. 1991	131.990	10.259.900	+520.311	+5,30	77,73
28. 2001	131.990	10.939.771	+679.871	+6,60	82,88

Πίνακας II

Κόνιτσα: Αναγνωρίσθηκε σε Δήμο το 1948

Αγία Βαρβάρα: (Πλάβαλη)

Αγία Παρασκευή: Κεράσοβο

Αετόπετρα: Σαναβόν

Αηδονοχώρι: Όστανίτσα (Ιερά Μονή Ταξιαρχών συνοικισμός)

Αμάραντος: Ισβορος

Άρματα: Άρματοβον

Γαναδιό: Γαναδιόν

Ελεύθερο: Γκρισπάνη

Εξοχή: Ζέλιστα (συνοικισμός «Βράνιστα» μετονομασία Τράπεζα)

Ηλιόραχη: Κουτσούφλιανη

Καβάσιλα: Καβάσιλλα (με δυο λάμδα)

Καλλιθέα: Γορίτσα

Κλειδωνιά: Λιτονιαβίστα. Συνοικισμοί α. Ιερά Μονή Λατοβιανής β. Καλύβια

Μάζ: Μάζιον

Μελισσόπετρα: Μελισσόπετρα συνοικισμός: Πυροβίτσι = Καλόβρυση

Προσαρτήσεις:

Η καταργηθείσα Κοινότητα Δερβινίου στις 2-6-1926

Μόλιστα: Μόλιστα: Συνοικισμοί που αποτελούσαν την Κοινότητα: α) Μεσαργιά, β) Γαναδιό, γ) Μποτσιφάρι, δ) Ιερά Μονή Θεοτόκου

Μολυβδοσκέπαστο: Δεπαλίτσα συνοικ. Ιερά Μονή Μολυβδοσκέπαστου

Μοναστήριο: Μποτσιφάρι

Νικάνορας: Κορτίνιστα

Πάδες: Πάδες

Παλαιοσέλι: Παλαιοσέλλιον

Πηγή: Πεκλάρι

Πουρνά: Σταρίτσιανη

Πύργος: Στράτσιανη (Συνοικ. Ιερά Μονή Αγίας Τριάδος)

Πίνακας III

	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001	
1. 2749	1959	2313	3716	3485	3150	2849	2858	2871	ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ	
2. 185	297	335	413	287	131	71	102	113	ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	
3. 722	893	1310	821	977	610	513	386	431	ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	
4. 160	195	289	315	341	232	214	196	192	ΑΕΤΟΠΕΤΡΑΣ	
5. 390	464	473	406	302	243	178	207	203	ΑΗΔΟΝΟΧΩΡΙΟΥ	
6. 481	519	591	405	385	151	87	125	115	ΑΜΑΡΑΝΤΟΥ	
7. 177	198	250	223	217	147	113	81	62	ΑΡΜΑΤΩΝ	
8. 230	251	242	150	118	63	110	103	76	ΓΑΝΑΔΙΟΥ	
9. 335	351	392	278	310	170	187	182	135	ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ	
10. 200	275	266	412	207	97	58	107	60	ΕΞΟΧΗΣ	
11. 104	113	171	197	220	164	154	149	139	ΗΛΙΟΡΡΑΧΗ	
12. 125	122	157	163	155	90	67	49	57	ΚΑΒΑΣΙΛΩΝ	
13. 132	153	226	245	276	238	253	221	196	ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	
14. 226	268	340	298	314	248	237	217	217	ΚΛΕΙΔΩΝΙΑΣ	

	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001	
15.	157	206	280	317	368	284	257	304	327	ΜΑΖΙΟΥ
16.	151	231	281	199	272	149	188	143	120	ΜΕΛΙΣΣΟΠΕΤΡΑ
17.	366	378	288	150	134	73	107	86	63	ΜΟΛΙΣΤΑΣ
18.	366	313	282	233	200	98	188	173	103	ΜΟΛΥΒΔΟΣΚΕΠΑΣΤΟΥ
19.	=	=	161	141	143	65	99	108	53	ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ
20.	150	157	179	139	171	107	47	57	75	ΝΙΚΑΝΟΡΑ
21.	380	344	279	150	138	64	144	91	67	ΠΑΔΩΝ
22.	412	403	458	280	230	153	180	136	112	ΠΑΛΑΙΟΣΕΛΙΟΥ
23.	351	339	379	362	398	225	191	199	206	ΠΗΓΗΣ
24.	407	421	438	366	270	107	123	124	71	ΠΟΥΡΝΙΑΣ
25.	508	502	491	367	355	158	125	168	157	ΠΥΡΓΟΥ

Ο πληθυσμός της Κόνιτσας το έτος 1961 με τη Γεωργική Σχολή ανερχόταν $3485+57=3542$.

Ο πληθυσμός της Κόνιτσας το έτος 1971 με τη Γεωργική Σχολή ανερχόταν $3150+76=3226$.

Ο πληθυσμός της Κόνιτσας το έτος 1981 με τη Γεωργική Σχολή ανερχόταν $2849+10=2859$.

Ο πληθυσμός του Αηδονοχωρίου το 1920 μαζί με το Μοναστήρι Γκούρα $390+133=532$.

Πίνακας IV

ΔΗΜΟΣ ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΩΝ

	A/A	ΚΟΙΝΟΤΗΣ
1.	ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΟΥ	ΛΕΣΚΑΤΣΙ
2.	ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ	ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗ
3.	ΓΟΡΓΟΠΟΤΑΜΟΥ	ΤΟΥΡΝΟΒΟΝ
4.	ΔΡΟΣΟΠΗΓΗΣ	ΚΑΝΤΣΙΚΟΝ <small>(Συνοικισμού Λαγκαδά μέχρι 10.7.1953)</small>
5.	ΚΑΣΤΑΝΕΑΣ	ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗ
6.	ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	ΛΟΥΨΙΚΟΝ-ΛΥΚΟΡΡΑΧΗ
7.	ΛΑΓΚΑΔΑΣ	ΜΠΛΗΣΔΙΑΝΗ <small>(Προήλθεν εκ της Κοιν. Καντσίκου και Δροσοπηγής)</small>
8.	ΟΞΥΑΣ	ΣΕΛΤΣΗ <small>(Συνοικισμός ΦΥΤΟΚΟΣ ή ΘΕΟΤΟΚΟΣ)</small>
9.	ΠΛΑΓΙΑΣ	ΖΕΡΜΑ <small>(Συνοικισμός Ιερά Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου)</small>
10.	ΠΛΗΚΑΤΙΟΥ	ΠΛΗΚΑΤΙ
11.	ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΗΣ	ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΗ
12.	ΧΙΟΝΙΑΔΩΝ	ΧΙΟΝΙΑΔΕΣ

Πίνακας V

**ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΠΟΥ ΚΑΤΑΡΓΟΥΝΤΑΙ ΚΑΙ ΑΠΟ 1-1-1999
ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΩΝ**

ΑΠΟΓΡΑΦΗ

a/a	Κοινότητα	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1.	Ασημοχωρίου	271	269	241	37	160	83	90	78	83
2.	Βούρμπιανης	890	667	514	640	216	194	232	148	141
3.	Γοργοποτάμου	285	280	304	142	179	128	90	73	69
4.	Δροσοπηγής	459(1)	548	812	398	554	399	336	264	226
5.	Καστανέας	583	603	662	394	380	176	244	205	213
6.	Κεφαλοχωρίου	240	299	454	81	256	188	235	195	312
7.	Λαγκάδας (2)	-	199	334	189	318	281	181	201	217
8.	Οξυάς ή Θεοτόκου	256	271	372	38	142	61	136	98	94
9.	Πλαγιάς	344	403	648	62	208	187	218	173	112
10.	Πληκατίου	268	297	384	46	243	188	151	133	150
11.	Πυρσόγιαννης	958	910	843	394	513	290	381	293	377
12.	Χιονιάδων	288	280	239	65	105	14	72	52	78
Σύνολο		4.842	5.026	3.807	2.486	3.274	2.189	2.366	1.913	2.072

1. Συμπεριλαμβάνεται και η Λαγκάδα ως συνοικισμός.

2. Η Λαγκάδα αναγνωρίστηκε ως Κοινότητα την 10-7-1953 ΦΕΚ Α 188/1953, προήλθεν εκ της κοινότητας Καντσίκου (νυν Δροσοπηγής).

Από τον ανωτέρω πίνακα σαφέστατα προκύπτει ότι πριν από τον πόλεμο του 1940 τα Μαστοροχώρια αυξάνονταν. Ο πόλεμος και άλλες αιτίες, που δεν μπορεί εδώ να αναφερθούν, προκάλεσαν την ερήμωση της περιοχής.

Ματιές στο χθες

Δεκαετία του '50: Η χρυσή εποχή του Ασημοχωρίου.
5 Ξυλουργικά εργοστάσια δουλευαν πυρετωδώς,
ηλεκτροφωτισμός των κεντρικών δρόμων με γεννήτρια του
Συνεταιρισμού και το χωριό έσφυζε από ζωή.
Πάνω: Το εργοστάσιο στον πάνω μαχαλά και οι συνέταιροι,
από αριστερά: Ηλίας Τσεπέλης, Τάκης Γεωργάκης, Βαγγέλης
Γιώτης, Σπύρος Νούτσης, Σωτήρης Οικονόμου, Περικλής
Σκούρτης Χριστόδουλος Πανταζής

1958. Το εργοστάσιο στους Κήπους. Μπροστά ο Χριστόδουλος Πανταζής.

Παλιά γεροντοσυντροφία στην Αγία Παρασκευή. Από αριστερά,
πάνω: Βασίλης Στεργίου, Βαγγέλης Γιώτης, Παναγιώτης Γιαννού-
λης, Νίκος Νικολάου, Γαβρίλης Νικολάου, Σωκράτης Στεργίου. Κάτω:
Διομήδης Στεργίου, μπάρμπα- Τάκης Γιαννούλης, Κώτσιος Τάτσης.
Φωτ. Σπύρου Στεργίου

1956. Το μαγαζί του Χρήστου Τσεπέλη στο ισόγειο του σπιτιού
του Χριστόδουλου Πανταζή. Ασημοχωρίτες, απολαμβάνουν
τον κυριακάτικο ήλιο

Το εργοστάσιο πίσω από την Αγία Παρασκευή. Τα φορτηγά
περιμένουν με τη σειρά να φορτώσουν
Φωτογραφίες: Στέφανου Πανταζή

Φωτογραφίες

Ο ήλιος δεν είναι μόνο ζωοδότης: είναι κι ένας υπέροχος ζωγράφος: ιδίως όταν ζωγραφίζει πάνω σε ανθρώπινες ζωγραφιές... όταν σκιαγραφεί πάνω σε φρεσκοασβεστωμένες αυλές και σε αυλόπορτες ξομπλιαστές... όταν παιχνιδίζει με τα χρώματα των λουλουδιών και τα φυλλώματα των κληματαριών... όταν μπαίνει νοικοκύρης στον οβορό σου και κάνει το φτωχικό σου, παλάτι των παραμυθιών...
Καλημέρα ήλιε, καλημέρα...

Πρωινό του Οκτώβρη κάπου στο Σαραντάπορο.
Ώρα που οι πρωινές αναπνοές του ποταμού ανέρχονται νωχελικά, για να συνθέσουν τον πίνακα του φθινοπωρινού ουρανού. Και ανεβαίνοντας ανάμεσα από φαράγγια και δροσοστολισμένες πλαγιές, μετουσιώνονται σε πάλλευκα πέπλα, που ακουμπούν ανάλαφρα πάνω τους και φαντάζουν σαν σύννεφα που έσκυψαν να ασπαστούν τα παραπονεμένα βουνά· σαν να πασχίζουν να τα παρηγορήσουν για την ορφάνια τους· για τον κόσμο τους που έχασαν· και τα φυλλοβόλα δέντρα από απέναντι, άλλα χλωμά κι άλλα πυρωμένα από συγκίνηση, αγναντεύουν σιωπηλά, και περιμένουν...

Πρωινό του Οκτώβρη! ώρες που το φθινόπωρο σμίγει με το φθινόπωρο των χωριών μας· με τη μοίρα του τόπου μας.

Και είναι τόσο όμορφα... τόσο μελαγχολικά...

αφήματα

Όταν επιστρέφεις στον τόπο σου και βγαίνεις να σεργιανίσεις στις στράτες των παιδικών σου χρόνων, νιώθεις όλα να σου μιλάνε, όλα να σε χαιρετάνε. Ακόμα και τα δέντρα σου τ' αγαπημένα νιώθεις να σκύβουν και να σε προσκυνάνε...

Καρπός της νοσταλγίας είναι η αναπόληση στους ορίζοντες του τόπου σου· και καρπός της αναπόλησης είναι η ψυχική απόλαυση· και η ψυχική απόλαυση γίνεται πιο έντονη, όταν τη συνδυάζεις με την απόλαυση των καρπών του τόπου σου...

Φωτογραφίες - κείμενα Δημ. Γ. Γεωργάκη

Ο Φίλιππας Φιλιππίδης

ένας από τους τελευταίους μεγάλους της παραδοσιακής μας μουσικής, έφυγε για πάντα!

Γύρισε πόλεις και χωριά και πανηγύρια...!
(από τραγούδι του Μάνου Χατζηδάκι)

Ο Φίλιππας Φιλιππίδης, ένας αυθεντικός εκφραστής της μουσικής της Κόνιτσας, έφυγε για πάντα από κοντά μας, γεμίζοντας βαθιά θλίψη τους πολλούς φίλους του, τους συγχωριανούς του, και όσους είχαν την τύχη να ακούσουν μαγεμένοι το βιρτουόζο βιολονίστα από τη Μόλιστα Κόνιτσας, όλους όσους είχαν γνωρίσει τον χαμογελαστό, καλοσυνάτο, γαλήνιο και πάντα αισιόδοξο «Πατριάρχη» της οικογένειας Φιλιππίδη με την πλούσια μουσική παράδοση.

Ο Φίλιππας τραγουδούσε και έπαιζε εκτός από το βιολί και κλαρίνο, το γλυκύτερο κλαρίνο, όπως τον θυμούνται οι θαυμαστές του. Είχε μοναδικό φύσημα, μερικοί το είπαν θεραπευτικό! Όλη του τη ζωή, από πολύ μικρός, έπαιζε μουσική με το βιολί από τα 10 του χρόνια και το κλαρίνο από τα 14 του χρόνια, αφού η μουσική ήταν οικογενειακή παράδοση. Ο παππούς του είχε πάθος με το βιολί, τα δύο παιδιά του παίζουν, ο Νίκος Κλαρίνο και ο Κώστας λαούτο, η μικρή εγγονή του Λευκοθέα ταμπουρά!

Ο Φίλιππας Φιλιππίδης με το βιολί του

Με την ορχήστρα του, πήγαινε παντού, όπου τον καλούσαν, σε εκδηλώσεις (γάμους, βαφτίσια, πανηγύρια) των χωριών της Κόνιτσας, των Αποδημικών Οργανώσεων στην Αθήνα και αλλού. Με τους συνεργάτες του ήταν τίμιος στη μοιρασιά!

Γύρισε πόλεις και χωριά και πανηγύρια..., όπως λέει ο Μάνος Χατζηδάκις στο τραγούδι του!

Μας εντυπωσίασαν τα λόγια που είπε σε δημοσιογράφο, το 1986, ο Φίλιππας, σε απάντηση αν μετάνιωσε που ασχολήθηκε με τη μουσική. «Όχι. Δε μου' κανε κακό, με εξύψωσε» και σε μια άλλη ερώτηση γιατί δεν έπαιξε σε κανένα δίσκο, απάντησε: «Δεν άδειασα... Αγαπάω την παραδοσιακή μουσική, μπορώ να μην την αγαπώ; Όποιος πει ότι δεν την αγαπά το μυαλό του είναι κενό. Κι οι νέοι πρέπει να κατέχουνε την παράδοση, γιατί, όσο περισσότερο την κατέχουνε, τόσο πλουσιότεροι είναι...».

Αξιώθηκε ο Φίλιππας να συμβάλει στα τελευταία χρόνια της ζωής στην καταγραφή, μαζί με το γιο του Νίκο, της παραδοσιακής μουσικής της Κόνιτσας, κι' έτσι ο τρυφερός ήχος του κλαρίνου του και του βιολιού του, οι θαυμάσιοι αυτοσχεδιασμοί του δε θα χαθούν!

Για το Φίλιππα Φιλιππίδη θα μπορούσε να γράψει κανείς πολλά. Και αυτό, γιατί διασκέδασε με τη μουσική του και την κομπανία του γενιές ολόκληρες, με αφορμή ευχάριστα γεγονότα. Συνέβαλε στη διατήρηση ζωντανής της παραδοσιακής μας μουσικής και άφησε άξιους συνεχιστές. Η οικογένειά του μπορεί να είναι υπερήφανη για τον ακούραστο πατέρα, που τόσα πρόσφερε στην παράδοσή μας, παρ' όλες τις στερσεις, τη φτώχεια και τις αντιξοότητες που αντιμετώπισε.

Για την προσφορά του αυτή τιμήθηκε (1986) από το Δήμο

Ζωγράφου και το Σύλλογο Μουσικών Ελλάδος (2002), όχι όμως και από την Πολιτεία, η οποία δεν του εξασφάλισε ούτε μία στοιχειώδη τιμητική σύνταξη για τα 70 χρόνια προσφοράς του! Στη δική του κατηγορία υπάγονται 2-3 ακόμη εναπομείναντες μεγάλοι λαϊκοί οργανοπαίκτες, που στερούνται σύνταξη και περιθαλψη. Αξίζει η Πολιτεία να δείξει στους μεγάλους αυτούς καλλιτέχνες τη στοργή της, αναγνωρίζοντας την προσφορά τους!

«Ο Φίλιππας Φιλιππίδης δεν έβγαλε ποτέ CD», λέει ο γιος του Νίκος, «γιατί οι παλιοί είχαν μια απέχθεια με τα studio, από φόβο μήπως γράφοντας ένα κομμάτι, το πάρνει κάποιος, το αντιγράφει άσχημα και το χαλάει και το κυριότερο, μέσα στο studio δε μπορεί κανείς απ' τους παλιούς να λειτουργήσει όπως μέσα στο δρώμενο, στο φυσικό του χώρο, το χωριό, το πανηγύρι, με τον κόσμο τριγύρω του. Η παραδοσιακή μουσική, για να' ναι μουσική, πρέπει να είναι ζωντανή και τυλιγμένη με την αύρα της υπαίθρου!».

Παρόλα αυτά, ο Φίλιππας έκανε μια πολύ μεγάλη προσπάθεια και συμμετείχε στην καταγραφή - ηχογράφηση της μουσικής της Κόνιτσας, ξεπέρασε τις δυσκολίες, απέδωσε σαν να ήταν στο φυσικό του περιβάλλον και το αποτέλεσμα είναι καταπληκτικό!

Παρά την ηλικία του και παρόλο, τον κλειστό χώρο και τον τεχνικό τρόπο καταγραφής της μουσικής, κατάφερε να αποδώσει τον καλύτερο εαυτό του, να ευθυγραμμιστεί με το νεωτεριστή γιο του Νίκο, που είναι και ο φυσικός, όπως προανέφερα, διάδοχός του! Οι δύο τους αντάμα κατάφεραν να αποδείξουν ότι ο άνθρωπος, αν έχει σιδερένια θέληση, μπορεί να αποδώσει τον εαυτό του και κάτω από δύσκολες συνθήκες. Μπορεί, αν θέλει, να προσφέρει αυτό, το οποίο οφείλει στους συμπατριώτες του και την παράδοση της μουσικής. Και αυτό το πέτυχε στον καλύτερο βαθμό ο Φίλιππας Φιλιππίδης! Έτσι συνέβαλε τα μέγιστα λίγο πριν το θάνατό του, στην αυθεντική καταγραφή της μπάρμπα - Φίλιππας (κέντρο) σε πανηγύρι.

Ο μπάρμπα - Φίλιππας (κέντρο) σε πανηγύρι.
Αριστερά με το ντέφι ο γιος του Νίκος και δεξιά ο Μήτσος Χριστόπουλος ο οποίος συνόδευε μόνιμα την ορχήστρα του Μιχάλη Πανουσάκου και πέθανε πρόσφατα

παραδοσιακής μουσικής της Κόνιτσας, την οποία θεράπευσε, υπηρέτησε όλη του τη ζωή, γυρίζοντας πόλεις και χωριά και πανηγύρια...!

Τον ευχαριστούμε από την καρδιά μας! Ας είναι αιωνία η μνήμη του!

Ο Γιώργος Παρταλίδης είναι Οικονομολόγος, Πολιτευτής Β' Αθηνών της Ν.Δ., ανταποκριτής της εφημερίδας «ΠΡΩΙΝΑ ΝΕΑ» των Ιωαννίνων, πρόεδρος του Συλλόγου Γιαννιών «Νεομάρτυς Άγ. Γεώργιος», αντιπρόεδρος Δημοτικού Συμβουλίου Ν. Ψυχικού.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΣΧΟΛΙΑ

Εκδηλώσεις του Συλλόγου μας

Η εκδήλωση στην Παλαιά Βουλή για τα κληροδοτήματα και τον ευεργέτη μας Βασίλειο Χρήστου

Την Πέμπτη 8 Μαΐου 2003 και ώρα 7 μ.μ. πραγματοποιήθηκε στη μεγάλη αίθουσα τελετών του Μεγάρου της Παλαιάς Βουλής, η προγραμματισθείσα εκδήλωση από το Σύλλογο Ασημοχωριτών Αττικής με θέμα: «ΕΘΝΙΚΑ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ - ΕΘΝΙΚΟΙ ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ ΕΥΕΡΓΕΤΕΣ (Μορφή - έργο - ευεργεσία Βασιλείου Χρήστου)».

Η εκδήλωση έγινε υπό την αιγίδα της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων επαρχίας Κόνιτσας και υπήρξε άκρως επιτυχημένη, αφού η αίθουσα ήταν κατάμεστη, το δε ακροατήριο αποτελούνταν από πολλούς επισήμους και πνευματικούς ανθρώπους.

Πρώτος μίλησε ο πρόεδρος του Συλλόγου Ασημοχωριτών κύριος Κώστας Νούτσης, το λόγο του οποίου δημοσιεύουμε στο τέλος.

Εν συνεχεία μίλησε ο δικηγόρος Μιχάλης Μαρτσέκης, πρόεδρος της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων επαρχίας Κόνιτσας.

Η κατάμεστη αίθουσα της Παλαιάς Βουλής. Από τους επισήμους μπροστά διακρίνονται: η κ. Φάνη Πάλλη - Πετραλιά, ο εκπρόσωπος του Αρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου, η κ. Άννα Ψαρούδα - Μπενάκη κ.ά.

Το θέμα της ομιλίας του ήταν: «Θεσμικό πλαίσιο κληροδοτημάτων», το οποίο ανέπτυξε με πλήρη γνώση και ευφράδεια.

Μεταξύ των άλλων είπε:

«Υπάρχουν 11.000 υποθέσεις κληροδοτημάτων και έχουν εκκαθαρισθεί μόνο 3.500 υποθέσεις. Τα υπόλοιπα κληροδοτήματα, 7.500 περίπου, είναι υποθέσεις μη εκκαθαρισμένες, οι οποίες, για να εκκαθαρισθούν, πρέπει να ασχοληθούν χιλιάδες νέοι δικηγόροι με την εποπτεία και βοήθεια των παλαιών έμπειρων δικηγόρων, ώστε να φέρουν εις πέρας και να λύσουν το τεράστιο εθνικό και κοινωνικό αυτό πρόβλημα. Όλες οι υποθέσεις πρέπει να εισαχθούν στον ηλεκτρονικό υπολογιστή και να γίνει απόλυτη καταγραφή όλων των στοιχείων, ώστε το ζητούμενο από κάθε κληροδότημα να εντοπίζεται και να βρίσκεται αμέσως. Και όχι μόνον αυτό», συμπλήρωσε ο κ. Μαρτσέκης, «πρέπει να απλοποιηθεί η νομοθεσία στα πλαίσια του νομοθετήματος του 1939, 4240, ώστε κατά τον τρόπο αυτό να υλοποιείται πλήρως η βούληση του διαθέτου-ευεργέτη και να πραγματοποιούνται όλα εκείνα που περιλαμβάνει η κάθε διαθήκη».

Ο κ. Μαρτσέκης μίλησε με απόλυτη άνεση και άνευ χειρογράφου, ανέπτυξε πλήρως το θέμα του, ώστε στο τέλος της ομιλίας του να καταχειροκροτηθεί από όλους.

Τέλος, το λόγο πήρε ο κύριος ομιλητής της εκδήλωσης ο δικηγόρος και πρώην υπουργός κ. Αντώνιος Φούσας, ο οποίος μίλησε για τους εθνικούς Ηπειρώτες ευεργέτες, καθώς και για τον Ασημοχωρίτη ευεργέτη Βασίλειο Χρήστου.

Με γλαφυρότητα και με απόλυτη γνώση των ιστορικών στοιχείων που αφορούν τους μεγάλους Ηπειρώτες ευεργέτες ο κύριος Φούσας εντυπωσίασε με την εμπεριστατωμένη ομιλία του.

Ανέφερε ονομαστικώς τους μεγάλους Ηπειρώτες ευεργέτες, τον τόπο καταγωγής τους, καθώς και πολλά περιστατικά από τη ζωή τους. Επίσης ίδιαίτερα αναφέρθηκε στην προσωπικότητα του Ασημοχωρίτη ευεργέτη Βασιλείου Χρήστου, για τον οποίο είπε ότι υπήρξε ένας λαμπρός Ηπειρώτης πατριώτης, ο οποίος το 1960 πρωτοστάτησε στη συγκρότηση επιτροπής από εξέχουσες προσωπικότητες της Ηπείρου, η οποία στη συνέχεια ενδιαφέρθηκε για τη δημιουργία του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ένα περιστατικό για το μεγάλο ευεργέτη Γεώργιο Αβέρωφ, που με τόση γλαφυρότητα και παραστατικότητα εξιστόρησε ο κ. Φούσας:

Όταν είχαν αποφασισθεί να γίνουν οι Ολυμπιακοί αγώνες το 1896 στη Αθήνα, δεν υπήρχαν χρήματα, για να γίνει το Ολυμπιακό στάδιο. Τότε οι ιθύνοντες της ολυμπιακής επιτροπής θέλησαν να βολιδοσκοπήσουν τον πολύ πλούσιο και τραπεζίτη Γ. Αβέρωφ που ζούσε στην Αίγυπτο. Μέσω του Γυμνασιάρχη του Αβερωφείου Γυμνασίου στην Αίγυπτο έμαθαν ότι ο Αβέρωφ δεν ήθελε να ακούσει για γήπεδα, στάδια και αθλητικούς αγώνες και ενδιαφερόταν μόνον να γίνονται σχολεία.

Τότε ο φλογερός πατριώτης γυμνασιάρχης Γεωργίου οργάνωσε στη Αλεξάνδρεια μια εκδήλωση, στην οποία φρόντισε να παρευρίσκεται και ο γέρων τότε Αβέρωφ και έβαλε έναν εξέχοντα καθηγητή να μιλήσει για τους Ολυμπιακούς αγώνες, με σκοπό να εξάρει σε μεγάλο βαθμό το ολυμπιακό πνεύμα. Μετά την ομιλία ο Αβέρωφ ευχαριστήθηκε τόσο πολύ, που κύλησε ένα δάκρυ από τα μάτια του. Τότε ο Γεωργίου κάλεσε αμέσως το δήμαρχο Αθηναίων Θωναραίο να πάει στην Αίγυπτο να συναντήσει τον Αβέρωφ. Έτσι κι έγινε. Όταν ο δήμαρχος έφτασε και του είπε ότι πρέπει να γίνει οπωσδήποτε το Ολυμπιακό Στάδιο, ο Αβέρωφ του απάντησε: «Προχωρήστε κι εδώ είμαι εγώ...».

Ο πρόεδρος του Συλλόγου Ασημοχωριτών κ. Κώστας Νούτσης απευθύνει χαιρετισμό προς τους καλεσμένους

Έτσι έγινε το καλλιμάρμαρο στάδιο των Αθηνών, όπου έγιναν οι Ολυμπιακοί Αγώνες το 1896 και που θα γίνουν και οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004, όπως τόνισε ο κ. Φούσας.

Την παρουσίαση των εκλεκτών ομιλητών έκανε η Αναστασία Νούτση, ενώ την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους πολλοί επίσημοι, μεταξύ των οποίων ο πρώην πρωθυπουργός κ. Γρίβας, η αντιπρόεδρος της Βουλής κ. Ψαρούδα-Μπενάκη, πολλοί βουλευτές, ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, πολλοί Αρεοπαγίτες, στρατηγοί, δικηγόροι, δημοσιογράφοι, κλπ.

Στέφανος Νούτσης

Ο λόγος του προέδρου του συλλόγου Ασημοχωριτών κ. Κωνσταντίνου Νούτση:

Κύριε πρωθυπουργέ, κύρια αντιπρόεδρε της Βουλής, κύριοι, κύριοι Βουλευτές, κύριε εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, κύριοι Αρεοπαγίτες.

Αγαπητοί συμπατριώτες Ηπειρώτες

Αγαπητοί φίλοι των Ηπειρωτών.

Ως πρόεδρος του Συλλόγου Ασημοχωριτών Αττικής «ΗΠΡΟΟΔΟΣ», σας καλωσορίζω και σας απευθύνω εγκάρδιο χαιρετισμό εμού και του Διοικητικού Συμβουλίου στην αποφινή συγκέντρωσης. Η συγκέντρωση αυτή έγινε για να τιμήσουμε τους μεγάλους Ηπειρώτες ευεργέτες του έθνους και ακόμη να τιμήσουμε έναν από τους μεγάλους Ηπειρώτες ευεργέτες, το χωριανό μας, τον Ασημοχωρίτη Βασίλειο Χρήστου, που απεβίωσε ακριβώς προ εννέα ετών (9 Μαΐου 1994).

Για το έργο των ευεργετών, παρακαλέσαμε επιφανείς Ηπειρώτες να αναπτύξουν το θέμα, το διακεκριμένο ποινικολόγο

Από αριστερά: ο κ. Κώστας Νούτσης, ο κ. Αντώνης Φούσας και ο κ. Μιχάλης Μαρτσέκης ομιλών

δικηγόρο και πρώην υπουργό κύριο Αντώνη Φούσα και το διακεκριμένο δικηγόρο και πρόεδρο της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων Κόνιτσας κύριο Μιχάλη Μαρτσέκη, οι οποίοι και ανταποκρίθηκαν ευγενώς.

Σ' εμένα, ας μου επιτραπεί επιλεκτικά να διατυπώσω κάποια περιστατικά από τη ζωή των μεγάλων αυτών ευεργετών από την Ήπειρο.

Όπως γράφουν όλα τα ιστορικά βιβλία, επί 500 μεγάλων ευεργετών του έθνους, οι 475 είναι Ηπειρώτες. Πράγματι πάμπολλοι Ηπειρώτες επέδειξαν μέγιστη φιλοπατρία και άφησαν όλη την περιουσία τους, για να γίνουν φιλανθρωπικά έργα στην Ήπειρο και σε όλη την Ελλάδα και προ παντός στην Αθήνα. Εφάρμοσαν το υπέροχο αρχαίο ρητό «Πατρός τε και Μητρός και των προγόνων απάντων τιμιώτερον και αγιώτερον εστί η Πατρίς».

Για να αποδείξω πόσο έντιμοι είναι οι περισσότεροι Ηπειρώτες, θα αναφέρω ένα πραγματικό περιστατικό που συνέβη μεταξύ του μεγίστου εθνικού ευεργέτη Ζάππα και του συγχωριανού μου Ασημοχωρίτη Μονόκου.

Ο μεγάλος Ζάππας ανέθεσε την εργολαβία ανέγερσης του Ζαππείου Μεγάρου των Αθηνών στον Ασημοχωρίτη εργολάβο και άριστο τεχνίτη Μονόκο. Όταν τελείωσε η κατασκευή του μεγάρου ήλθε ο μεγάλος Ζάππας από τη Ρωσία στην Αθήνα, για να παραλάβει το κτίριο και να το δωρίσει στο Ελληνικό Δημόσιο. Στη συνάντηση που είχε ο ευεργέτης με το Μονόκο στην Αθήνα, ο Ζάππας τον ευχαρίστησε για την εξαιρετική δουλειά που είχε κάνει

και τον ρώτησε τι του οφείλει. Ο Μονόκος του είπε δειλά ότι θέλει μόνο τα ναύλα, για να πάει στο χωριό του Ασημοχώρι (τότε λεγόταν Λισκάτσι) πού είχε καιρό να επισκεφθεί, για να δει την οικογένειά του. Γύρισε τότε ο μέγας αυτός Ηπειρώτης ευεργέτης και του είπε την ιστορική φράση: «Αιώνια έντιμη Ηπειρώτη, εγώ σου έδωσα αυτή την εργολαβία και αυτό το έργο, για να γίνεις και εσύ ένας μικρός Ζάππας και συ μου ζητάς μόνο τα ναύλα να πας στο χωριό σου!». Τότε του ζήτησε να του πεί ποια ευεργεσία θέλει να του κάνει. Και ο Μονόκος του ζήτησε να στείλει χρήματα στο Ασημοχώρι, για να χτιστεί η κεντρική εκκλησία. Ο Ζάππας ανταποκρίθηκε άμεσα και έστειλε αρκετά χρήματα και χτίστηκε η κεντρική εκκλησία του Ασημοχωρίου.

Όσον αφορά το συγχωριανό μου Ασημοχωρίτη Βασίλειο Χρήστου, του οποίου τη μνήμη τιμάμε σήμερα για τα εννέα χρόνια από το θάνατό του, και αυτός υπήρξε μια εξέχουσα προσωπικότητα και για τον οποίο ο ποιητής σ' ένα τετράστιχο αναφέρει:

«Κί' αν τόσο υψηλά ανέβηκες, όπως ο αετός στην Όρλα,
κι έγινες ξακουστός γιατρός στο μέγα της Παλλάδος Άστο
καθόλου δεν εξέχασες το χωριουδάκι σου, πάνω απ' όλα,
και έδειξες αγάπη περισσή, αφήνοντας σ' αυτό όλα σου τη
πλούτη!».

Και όντως ο γιατρός Βασίλειος Χρήστου άφησε τη μεγάλη περιουσία του στο σύλλογο Ασημοχωριτών Αθηνών, για να πραγματοποιεί κοινωφελή έργα. Ο Βασίλειος Χρήστου υπήρξε μεγάλος γιατρός, μεγάλος άνθρωπος και μεγάλος ευεργέτης. Για το Βασίλειο Χρήστου θα σας μιλήσουν οι εκλεκτοί ομιλητές που θα ακολουθήσουν.

Εγώ ως γιατρός εξαίρω την προσωπικότητα του Βασίλειου Χρήστου για την αγάπη που έτρεφε για τους αρχαίους Έλληνες και προ παντός για τον Ιπποκράτη. Με δική του ποιητική μετάφραση, σε απλή ελληνική γλώσσα, έγραψε τις τριάντα τρεις παραγγελίες του Ιπποκράτη, και η μετάφραση αυτή είχε ίδια τερη απήχηση σ' όλον τον ιατρικό κόσμο και στους πνευματικούς ανθρώπους. Αμέσως απαγγέλλω την παραγγελία του Ιπποκράτη για τη «λογική», όπως τη μετέφρασε ο Βασίλειος Χρήστου:

«Λογική, λοιπόν, θα πει σε τάξη να τα στήσεις
όσα θυμάσαι κι έλαβες από όλες τις αισθήσεις
κι αυτά της φαντασίας σου καλά να απεικονίσεις
κι ύστερα τις εικόνες σου στην κρίση να οδηγήσεις
πώς τότε να κρίνεις, να συγκρίνεις και εγκρίνεις,
βαθύ να βγάλεις νόημα, παντοτινό να μείνει!».

Ευχαριστώ

Ο κ. Αντώνης Φούσας ομιλών

Το πανηγύρι του Άι - Λια

Παρά τις εκκλήσεις πολλών Ασημοχωρίτων για αναβίωση του παλιού παραδοσιακού πανηγυριού του Άι Λια, δυστυχώς και φέτος υπήρξαν αντίξεις συνθήκες και δεν πραγματοποιήθηκε η σφοδρή αυτή επιθυμία των χωριανών.

Δυστυχώς, μέσα στον Ιούλιο του 2003 χάσαμε τρεις Ασημοχωρίτισσες, μία από τις οποίες ήταν νέα, η Βάγια Στεργίου, σύζυγος του Γιώργου Η. Στεργίου και κόρη του εξαίρετου Ασημοχωρίτη Νικόλα Τάτση.

Επειδή η γιορτή του Άι - Λια συνέπεσε να είναι ημέρα Κυριακή, ήλθαν από την Παρασκευή αρκετοί Ασημοχωρίτες από τα Γιάννινα και μάλιστα αρκετά αγόρια και κορίτσια. Την ημέρα εκείνη ήμασταν στο χωριό περίπου 90 άτομα. Παρά το

Στον Προφήτη Ηλία μετά τη θεία λειτουργία

ηλιόλουστο της ημέρας, το πρωί έκανε τσουχτερό κρύο και έτσι αυτοί που ανηφόρισαν στο βουνό και εκκλησιάστηκαν ανήλθαν περίπου στα πενήντα άτομα. Η ημέρα κύλησε με τους Ασημοχωρίτες να γεμίζουν ασφυκτικά τα δύο καφενεία και οι παιδικές και νεανικές φωνές να δονούν την ατμόσφαιρα του χωριού όλη την ημέρα.

Η επόμενη ώρας ήταν Δευτέρα και η συντριπτική πλειοψηφία των Ασημοχωρίτων έφυγαν το απόγευμα, για να βρεθούν στις εργασίες τους. Έτσι μείνανε στο χωριό «τρεις κι ο κούκος» που λέει και η παροιμία. Στην απελπιστική αυτή ερημιά υπήρξε μια δαση.

Κατά τις 8 το βράδυ πέρασε από το χωριό μας η κομπανία των παιδιών του αείμνηστου Νικόλα Χαλκιά, η οποία προερχόταν από το πανηγύρι της Φούρκας. Σταμάτησαν στο μεσοχώρι όπου συνάντησαν τον αειθαλή παλαιό γνώριμό τους από τα περίφημα πανηγύρια που οργάνωνε στο χωριό, Στέφανο Νούτση, ο οποίος τους είπε ότι λόγω του μεγάλου πένθους δε θα γίνει πανηγύρι στο Ασημοχώρι, αλλά ωστόσο, χάριν της ημέρας και χάριν της παράδοσης, τους προέτρεψε να πάξουν μερικά λυπητέρα τραγούδια. Έτσι κι έγινε. Άρχισαν με το βαρύ, σιγανό μοιρολόι, «σήκω Μαριόλα μου απ' τη γη» και συνέχισαν με δεκατρία ωραιότατα ασημοχωρίτικα παλιά τραγούδια που τους υπενθύμισε ο Στέφανος και τα τραγούδησαν μαζί του με μεγάλη επιτυχία. Έτσι, την ημέρα του Άι - Λια αντήχησε πάλι το κλαρίνο στο χωριό μας. Και η ολιγόωρη αυτή πανηγυρική πανδαισία, καθ' υπόδειξη του παλαίμαχου Στέφανου Νούτση, τελείωσε με το τραγούδι:

«Πάψτε ανέμοι, πάψτε
να κατακάτσει ο κουρνιαχτός
για να διαβεί η νύφη κι ο γαμπρός».

Είθε ο συμβολισμός του τραγουδιού αυτού να γίνει πραγματικότητα και να «πάψουν οι άνεμοι, να κατακάτσει ο κουρνιαχτός» και όλοι οι Ασημοχωρίτες να ανταμώσουμε στο όμορφο χωριό μας, για να ξαναρχίσουν πάλι τα υπέροχα τραγούδια, οι χοροί και τα πανηγύρια μας. Γένοιτο.

Οι μουσικοχορευτικές εκδηλώσεις του Αυγούστου στο Ασημοχώρι

Και το καλοκαίρι πού μας πέρασε ο σύλλογος Ασημοχωρίτων Αθηνών, με την αρμονική συνεργασία του Τοπικού Συμβουλίου, οργάνωσε τις, καθιερωμένες πλέον, δύο μουσικοχορευτικές εκδηλώσεις στο Ασημοχώρι οι οποίες υπήρξαν άκρως επιτυχημένες.

Η πρώτη έγινε το Σάββατο 16/8/2003 και ήταν η λαϊκή βραδιά με το Γιαννιώτικο λαϊκό μουσικό συγκρότημα «Το Αγριολούλουδο». Το μουσικό αυτό συγκρότημα έπαιξε ποικίλη μουσική, δηλαδή λαϊκή μουσική, νησιώτικη και ηπειρωτική και η νεολαία του Ασημοχωρίου μαζί με τη νεολαία των γύρω χωριών ξεφάντωσε κυριολεκτικά και χόρεψαν μέχρι τις 5 το πρωί. Ήταν μια ανεπανάληπτη βραδιά.

Τη μεθεπόμενη μέρα, Δευτέρα της 18/8/2003, έγινε η πατροπαράδοτη δημοτική βραδιά με τα κλαρίνα του Βουρμπιανίτη Κώστα Χαλκιά.

Κατά την ομολογία όλων, Ασημοχωρίτων και ξένων, πιο ωραίο γλέντι δεν έγινε άλλη φορά στο Ασημοχώρι. Τα κλαρίνα και τα βιολιά του Κώστα Χαλκιά έπαιξαν τόσο γλυκά, πού το γλέντι και ο χορός μετά βίας τερμάτισαν στις 6 το πρωί. Είχαν έλθει αρχιγλεντζέδες από το Κεφαλοχώρι (Λυκόρραχη) και ακόμη και από τον μακρινό Πεντάλοφο.

Στιγμιότυπο από την εκδήλωση

Την έναρξη του περίφημου αυτού γλεντιού την έκανε ο Γενικός Γραμματέας του Συλλόγου Στέφανος Νούτσης, ο οποίος είπε τα εξής:

«Αγαπητοί Ασημοχωρίτες

Με την ευκαιρία της αποφινής μας δημοτικής βραδιάς, ως γραμματέας του Συλλόγου, σας απευθύνω τον πλέον εγκάρδιο χαιρετισμό και σας εύχομαι καλή διασκέδαση. Επιτρέψτε μου επιγραμματικά να σας πώ τα εξής: Η σημερινή νέα διοίκηση του Συλλόγου Αθηνών έχει ζωή μόλις 1 χρόνο και 4 μήνες. Σε αυτό το ελάχιστο χρονικό διάστημα κατόρθωσε και έκανε ένα γιγάντιο έργο. Αναπροσάρμοσε τα ενοίκια των ακινήτων στα κανονικά μισθώματα με αποτέλεσμα τα έσοδα του κληροδοτήματος από 7-8 εκατομμύρια που ήταν ετησίως να φθάσουν το 2003 στα 15,5 εκατομμύρια. Δηλαδή επιτύχαμε αύξηση των ετησίων εσόδων πάνω από το 100%.

- Αναμόρφωσε την κεντρική πλατεία του χωριού μας και γνωρίζετε τη σημερινή όμορφη μορφή που πήρε.
- Έφτιαξε τα δύο αποχωρητήρια του Σχολείου.
- Έκανε δύο ωραιότατα καθίσματα στην Αγία Παρασκευή, για να κάθεται η νεολαία του χωριού μας.

• Αναμόρφωσε το πάρκο και έκαμε το περίφημο κιόσκι, το οποίο φιλοδοξούμε να το κάνουμε ένα ωραιότατο μπαρ, καφετέρια και ψησταριά, για να εξυπηρετούνται οι Ασημοχωρίτες το χειμώνα με (σελφ-σέρβις) αυτοεξυπηρέτηση, όταν και τα δύο καφενεία του χωριού μας θα είναι κλειστά.

- Αναβαθμίσαμε το φωτισμό της κεντρικής πλατείας.
- Βάλαμε ρολόι της ΔΕΗ στο πάρκο, ώστε να υπάρχει συνέχεια εκεί ρεύμα.

• Κάναμε δύο άκρως επιτυχημένα μνημόσυνα για τον ευεργέτη μας Βασίλειο Χρήστου. Το ένα εκκλησιαστικό με φαγητό και ομιλίες στο Ασημοχώρι και ένα πνευματικό στην Αθήνα και στην παλαιά Βουλή των Ελλήνων, όπου παρέστησαν πολλοί επίσημοι, πνευματικοί άνθρωποι και πλήθος κόσμου, όπου ομίλησαν με ξεχωριστή επιτυχία ο δικηγόρος και πρώην Υπουργός Αντώνης Φούσας και ο διακεκριμένος δικηγόρος και πρόεδρος Ομοσπονδίας αδελφοτήτων Κόνιτσας Μ. Μαρτσέκης.

- Δώσαμε σημαντικό βοήθημα σε ηλικιωμένους του χωριού μας και σε βαρέως ασθενείς.

Έκανε και άλλα πολλά η νέα διοίκηση του συλλόγου το οποία δεν μπορούν να αναφερθούν τη στιγμή αυτή. Η διοίκηση αυτή έχει προγραμματίσει να πραγματοποιήσει τόσα έργα τα οποία τα επόμενα 3-5 χρόνια θα αναμορφώσουν το χωριό μας. Παράλληλα θα εφαρμόσει πλήρως τη διαθήκη για τους κοινωνικούς και αγαθοεργούς σκοπούς της.

Στη συνέχεια ο γενικός γραμματέας, λόγω των τριών θεούτων Ασημοχωρίτισσών, εκ των οποίων η μια ήταν η νιοτσική Βάγια Στεργίου, παράγγειλε στον Κώστα Χαλκιά να αρχίσει το γλέντι με το λυπητερό τραγούδι «σήκω Μαριόλα μο απ' τη γη» κι έτσι έγινε.

Αξίζει να αναφερθεί ότι οι εγκαταστάσεις της ψησταριάς και όλες οι κατασκευές που έφτιαξε ο σύλλογος λετούργησαν άφογα και αποδείχτηκε πόσο απαραίτητες είναι για τις περιπτώσεις αυτές. Ευχόμαστε του χρόνου να παρευρεθούν στις εκδηλώσεις μας άπαντες οι απανταχού Ασημοχωρίτες.

Στέφ. Νούτση

Έργα του Συλλόγου στο Ασημοχώρι

Με τη χρηματοδότηση του κληροδοτήματος Βασ. Χρήστου ο Σύλλογός μας πραγματοποίησε σειρά έργων στο Ασημοχώρι. Τα έργα αυτά είναι τα εξής:

1) πλακόστρωση του κιοσκιού στο πάρκο και κατασκευή τοιχοποιίας ενός μέτρου, με σκοπό το υπόλοιπο να κλείσει με τζάμι και αλουμινοκατασκευή για καλύτερη θέα.

Στόχος είναι, όταν τελειώσει το κιόσκι, να αποτελέσει ένα ωραίο στέκι για τη νεολαία, αλλά να λειτουργήσει και σαν καφενείο κατά τους χειμερινούς μήνες που τα άλλα καφενεία είναι κλειστά,

2) κατασκευή ψησταριάς μέσα στο κιόσκι,

3) ηλεκτρική εγκατάσταση με ξεχωριστό ρολόι και πλήρης ηλεκτρικός εξοπλισμός αυτού,

4) λιθόκτιστη τουαλέτα δίπλα στο κιόσκι με αποχέτευση,

5) καθαρισμός του πάρκου και περιποίηση των δέντρων,

6) καθαρισμός και στρώσιμο ψηφίδας στην παιδική χαρά,

7) πλακόστρωση των σκαλοπατιών της πλατείας (κάτω μέρος, ανάμεσα από το καφενείο του Τάκη Στεργίου και το σπίτι του Νίκου Γ. Γεωργίου) με πλάκα Καρύστου,

8) κατασκευή δύο αποχωρητηρίων στο πίσω μέρος του σχολείου,

9) ηλεκτροφωτισμός της πλατείας του χωριού με δύο προσθετούς προβολείς,

10) καθαρισμός δεξαμενής και φρεατίων ύδρευσης.

Άλλες ενέργειες

Διάθεση από 150 Ευρώ σε 9 χήρες και χήρους του Ασημοχωρίου άνω των 85 ετών και από 300 Ευρώ σε 9 βαρέως ασθενούντες (7 στο Ασημοχώρι και 2 στο Γοργοπόταμο).

Ανάθεση φύλαξης του χωριού

Ο σύλλογος μας, με ομόφωνη απόφαση του Διοικ. Συμβουλίου, ανέθεσε τη φύλαξη του χωριού κατά τους χειμερινούς μήνες Δεκέμβριο, Ιανουάριο, Φεβρουάριο και Μάρτιο στον Αλβανό κάτοικο του Ασημοχωρίου Νίκο Θάκα. Η απόφαση αυτή πάρθηκε μετά από την έντονη ανησυχία που εκδήλωσαν οι χωριανοί για την τύχη του χωριού με την παντελή ερήμωσή του, καθότι οι κίνδυνοι που το απειλούν είναι πολλοί και γνωστοί.

Ο φύλακας ανέλαβε ήδη καθήκοντα από την 1η Δεκεμβρίου και τα καθήκοντά του αυτά θα είναι να παρακολουθεί τα σπίτια και να επεμβαίνει σε περίπτωση ανάγκης, αν αυτό είναι δυνατόν, ή να ειδοποιεί την Αστυνομία και τους ενδιαφερόμενους. Η χρηματοδότηση κι εδώ θα γίνει από το κληροδότημα Βασιλείου Χρήστου.

Όι Ασημοχωρίτες πληροφορήθηκαν την εν λόγω ενέργεια του συλλόγου με ανακούφιση.

Η παραίτηση του Βασίλη Π. Γιαννούλη από το Δ.Σ. του συλλόγου

Το Μάιο του 2003 ο Βασίλης Π. Γιαννούλης παραίτησε από το Δ.Σ. του συλλόγου, για λόγους που ο ίδιος κάνει γνωστούς και μέσω του περιοδικού, με επιστολή του:

Διαφωνώντας με την πλειονότητα των αποφάσεων, και γενικώς με τη λειτουργία του Δ.Σ. του συλλόγου που προέκυψε από τις επαναλαμβανόμενες εκλογές του Φεβρουαρίου 2002, παραίτησκα των ευθυνών μου.

Θέλω να πιστεύω ότι από το 1982 έως το 2002, είχα δοθεί ολοκληρωτικά στην ιδέα του χωριού μου.

Βασίλης Π. Γιαννούλης

Σπιγμότυπο από τη γιορτή της Αγίας Παρασκευής στις 26 Ιουλίου

Η εκκλησιαστική αίθουσα

Τελικά ο π. Διονύσιος, με την επιμονή του και με το δίκιο πού είχε με το μέρος του, κατάφερε να ξεπεράσει τα εμπόδια και τις τρικλοποδιές του Δήμου και να ολοκληρώσει την αίθουσα της εκκλησίας η οποία, όπως είναι γνωστό, προορίζεται για μνημόσυνα και για διάφορες άλλες κοινωνικές εκδηλώσεις. Απομένουν βέβαια η πλακόστρωση του εξωτερικού χώρου και της σκάλας που κατεβαίνει από την εκκλησία και το δρόμο, καθώς και μερικές εσωτερικές ελλείψεις, αλλά οι εργασίες αυτές ανεστάλησαν λόγω του ότι το ταμείο της εκκλησίας είναι ήδη χρεωμένο με 7.000 Ευρώ.

Τα εγκαίνια της αίθουσας, που έγιναν στις 10 Αυγούστου, ετέλεσε ο Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσης κ. Ανδρέας.

Η αίθουσα της εκκλησίας από το κάτω μέρος

Η αίθουσα από την πλευρά του δρόμου, απ' όπου διακρίνεται και η είσοδος

Στιγμιότυπο από τα εγκαίνια της αίθουσας

Παραλειπόμενα

• Όπως γράψαμε και σε άλλη στήλη, ο π. Διονύσιος ξεπέρασε τα εμπόδια και συνέχισε την ανέγερση του κτιρίου της εκκλησιαστικής αίθουσας. Τώρα λοιπόν πού σχεδόν ολοκληρώθηκε το έργο, φάνηκε πόσο άδικο είχαν ο Δήμος και η 8η Εφορία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων όταν ισχυρίζονταν ότι θα έκρυβε το... «βυζαντινό μνημείο» της εκκλησίας. Όχι μόνο λοιπόν δεν κρύβει την εκκλησία, καθότι το χτίσμα αυτό είναι πιο χαμηλό και από το χαριάτι, αλλά ομορφαίνει το χώρο και το χωριό ολόκληρο, αφού είναι χτισμένο με μεράκι και πάνω στα μέτρα της μαστοροχωρίτικης αρχιτεκτονικής.

Δυστυχώς όμως όλη αυτή η καθυστέρηση δεν ήταν χωρίς συνέπειες. Με τα διάφορα υλικά που καταστράφηκαν και με τις άλλες ζημιές που έγιναν, η εκκλησία ζημιώθηκε κατά πολύ και το ταμείο της είναι ήδη χρεωμένο. Γ' αυτό ο π. Διονύσιος κάλεσε με επιστολή του τους απανταχού Ασημοχωρίτες να βοηθήσουν οικονομικά, προκειμένου να αποσβεσθεί το χρέος και να αποπερατωθεί το έργο.

Πρέπει λοιπόν να ανταποκριθούμε όλοι μας, γιατί είναι ένα έργο αναγκαίο για το χωριό και μας ενδιαφέρει όλους.

• Πολλά λόγια έχουν ακουστεί κατά καιρούς για το δρόμο του νεκροταφείου και συγκεκριμένα για το σημείο που έχει υποχωρήσει το έδαφος στη θέση «μουριά Ελένης Τσεπέλη». Και ο Δήμαρχος ήρθε πέρυσι και μελέτες ακούστηκαν, αλλά... μάλλον νεκρολογίες αποδείχτηκαν τα λόγια, καθότι για νεκροταφείο πρόκειται...

Δ.Γ.Γ.

• Το γκαλτερίμι δεν τελείωσε στο Ασημοχώρι. Έγιναν οι κεντρικοί δρόμοι κι' έμειναν οι δευτερεύοντες, που υπάρχουν κι εκεί σπίτια. Ο Δήμος Μαστοροχωρίων πρέπει να το προσέξει αυτό, διότι όλοι είναι κάτοικοι του χωριού. Το κληροδότημα του γιατρού Βασιλείου Χρήστου δεν μπορεί να κάνει το έργο αυτό, καθότι είναι υπόθεση του Δήμου. Βοηθάει βέβαια, προκειμένου να απαλλάξει το Δήμο από κάποιες υποχρεώσεις, αλλά εκεί που μπορεί και πρέπει.

• Όσοι διαχειρίζονται το κληροδότημα του μεγάλου ευεργέτου Βασιλείου Χρήστου έπρεπε από χρόνια να ενδιαφερθούν να συγκεντρώνουν παραδοσιακές στολές, γεωργικά εργαλεία, οικιακά σκεύη, φωτογραφίες και ό,τι μιλά για το παρελθόν. Το σήμερα εξαρτάται από το χτές και το αύριο από το σήμερα. Ο γιατρός μιλάει για λαογραφικό Μουσείο. Όμως με τί αντικείμενα θα πλαισιωθεί αυτό; Το κληροδότημα έχει χρήματα, για να αγοράσει εν ανάγκη τα αντικείμενα αυτά που χάνονται με το χρόνο. Κάνω γνωστό στους υπευθύνους πως διαθέτω ένα μικρό δωμάτιο για φύλαξη αντικειμένων και μελλοντικώς προτίθεμαι να κάμω δωρεά στο κληροδότημα την αγορασθείσα προσφάτως οικία μου για λαογραφικό μουσείο και βιβλιοθήκη.

Όσοι διαχειρίζονται το κληροδότημα πρέπει να έχουν στόχους υψηλούς, όπως οι Πυρσογιαννίτες και άλλοι.

Ιερεύς Τιμόθεος Χρήστου

ΓΕΙΤΟΝΙΚΑ

Ο Δημήτριος Στ. Γράβος

Δωρεά στο Γοργοπόταμο

Στο Γοργοπόταμο ο Δημήτριος Στ. Γράβος, δώρισε στην εκκλησία της Παναγίας του Γοργοποτάμου ένα Επιτάφιο (κουβούκλιο), μία κορνίζα Επιταφίου, ένα παγκάρι, ένα τρισκέλιο και την Προσκομιδή στο Ιερό. Όλα είναι ξυλόγλυπτα και το καθένα είναι και ένα έργο τέχνης, αντάξιο της Γοργοποταμίτικης παράδοσης, καθότι ο Δημήτρης Γράβος είναι κι αυτός ξυλόγλυπτης, απόγονος της μεγάλης οικογένειας ξυλόγλυπτών του Γοργοποτάμου.

Ο καλός αυτός συμπατριώτης ζει και εργάζεται στο Αγρίνιο, αλλά επισκέπτεται πολύ συχνά το αγαπημένο του χωριό.

Δ. Γ. Γ.

ΠΕΡΙσκόπιο

Το αντάμωμα των Γιαννιωτών

Την Κυριακή 14.12.2003 πραγματοποιήθηκε, με εξαίρετη επιτυχία, στη Μεγάλη Βρετανία της Πλατείας Συντάγματος, Αντάμωμα των Γιαννιωτών της Αθήνας, σ' ένα Plain Tea Party, με πρωτοβουλία του «Συλλόγου Ιωαννιτών ο Νεομάρτυς Άγιος Γεώργιος».

Στην πολυτελέστατη αρχοντική αίθουσα Golden room συγκεντρώθηκαν Γιαννιώτες και φίλοι τους από όλα τα μέρη της Αττικής. Ήταν εκεί ό,τι καλύτερο διαθέτει σε ανθρώπινο δυναμικό, σε καλοσύνη και σε αξιοσύνη η Ήπειρος!

Έντονη ήταν η παρουσία του πολιτικού κόσμου, ιδιαίτερα των ανθρώπων της Νέας Δημοκρατίας, γεγονός που σηματοδοτεί το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της για την πολύπαθη και εν πολλοίς ξεχασμένη αυτή περιοχή της Ελλάδος. Ξεχωριστή ήταν η παρουσία εκπροσώπων των Αποδημικών Οργανώσεων, Αδελφοτήτων και Συλλόγων.

Μεταξύ των παρευρεθέντων, ο εκπρόσωπος του Αρχιεπισκόπου κ. Ιγνάτιος, ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος της Ν. Δ. κ. Προκόπης Παυλόπουλος, οι βουλευτές κ. Απόστολος Ανδρεουλάκος, Πάνος Παναγιωτόπουλος, Άννα Ψαρούδα-Μπενάκη, οι πρώην βουλευτές και πολιτευτές της Ν. Δ. κ. Αντ. Φούσας, Αθαν. Τζιάλλας, Λ. Ζαγορίτης, Γ. Παρταλίδης, ο Δήμαρχος Ν. Ψυχικού κ. Πάρις Πασσάς, καθηγητές Πανεπιστη-

Στιγμιότυπο από την κατάμεστη αίθουσα του ξενοδοχείου Μεγάλη Βρετανία. Διακρίνονται από αριστερά: Ο πρόεδρος του Συλλόγου κ. Γ. Παρταλίδης, ο εκπρόσωπος της Ν. Δ. κ. Πρ. Παυλόπουλος, ο εκπρόσωπος του Αρχιεπισκόπου κ. Ιγνάτιος, ο κ. Θεοφ. Στεργίου κ. ά.

μίου και πολλοί άλλοι εκπρόσωποι του επιχειρηματικού και επιστημονικού κόσμου.

Τους εκλεκτούς προσκεκλημένους καλωσόρισε ο πρόεδρος του Συλλόγου και πολιτευτής της Νέας Δημοκρατίας στη Β' Αθηνών κ. Γεώργιος Παρταλίδης, ο οποίος στη σύντομη, αλλά μεστή ομιλία του, κάλυψε όλα τα προβλήματα της αγαπημένης μας πόλης, αλλά και της Ηπείρου γενικότερα και καταλήγοντας τόνισε: "Η Ήπειρος θέλει πραγματικά, επαναστατικά αναπτυξιακά κίνητρα, θέλει ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα, θέλει πρωτίστως και κυρίως την πραγματική στοργή της πολιτείας, αν θέλει να μιλάει για ισόρροπη ανάπτυξη παντού! Αν θέλει να κλείσει την ψαλίδα μεταξύ της πτωχότερης περιοχής, που είναι η πατρίδα μας, με τις άλλες περιοχές της χώρας!".

Ευχήθηκε "Καλά Χριστουγεννα και ευτυχισμένο το νέο έτος!" Έδωσε την υπόσχεση ότι θα κάνει ό,τι μπορεί, ώστε όλοι μαζί οι Γιαννιώτες, Ηπειρώτες και φίλοι, ενωμένοι να δώσουν τον αγώνα τους στο πλευρό του δημάρχου και του νομάρχη, για την ανάπτυξη της Ηπείρου, για να λυθούν τα προβλήματα της πόλης των Θρύλων, τα Γιάννενα!

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΡΤΑΛΙΔΗΣ-ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο Πρόεδρος του «Συλλόγου Ιωαννιτών ο Νεομάρτυς Άγιος Γεώργιος» κ. Γ. Παρταλίδης καλωσορίζει τους προσκεκλημένους

Γνωριμία με τις ρίζες

Το καλοκαίρι επισκέφθηκε το Ασημοχώρι για πρώτη φορά η Θεοδώρα Ποθητού με το σύζυγό της Δημήτριο και τα τέκνα της Θεανώ, Κωνσταντίνο και Νικόλαο. Η Θεοδώρα είναι κόρη της Γεωργίας Ιω. Στεργίου-Γκίνη και ανιψιά της Πανωραίας Ιω. Στεργίου-Μπότη, η οποία και τους συνόδευε στην επίσκεψή τους αυτή μαζί με το σύζυγό της Θεοφάνη και το γιο τους Αλέξανδρο.

Η Θεοδώρα, καθώς και οι γονείς της, ζουν οικογενειακώς στη Μελβούρνη της Αυστραλίας, όπου ο σύζυγός της διατηρεί μία από τις καλύτερες εκεί ελληνικές ταβέρνες. Η επίσκεψή της στο Ασημοχώρι ήταν παλιά, σφοδρή της επιθυμία να γνωρίσει τις ρίζες της.

Στη φωτογραφία οι θερμοί επισκέπτες στην πλατεία του χωριού ανάμεσα από χωριανούς, οι οποίοι τους περιέβαλαν με αγάπη.

Όλα κινητά...

Στιγμότυπα από τη ζωή του χωριού που τίποτε πλέον δεν είναι σταθερό και μόνιμο.

Όλα είναι κινητά, όπως η μαναβική, η γαλακτοτυρεμπορική (φωτογραφίες) και τόσα άλλα.

Αλλά πώς να μην είναι, αφού εμείς οι ίδιοι πάφαμε να είμαστε πλέον μόνιμοι στον τόπο μας...

«Το σπίτι στο λιβάδι»

Το σπίτι του Μενέλαου Γιαννούλη στο Ζουμπάνι είναι ένα από τα ωραιότερα σπίτια του Ασημοχωρίου. Όχι μόνο σαν κατασκευή, αλλά και σαν τοποθεσία. Χτισμένο στην άκρη του Ζουμπανιού με μια υπέροχη αρχιτεκτονική, πνιγμένο μέσα στο πράσινο και τη γαλήνη, απολαμβάνει τη θέα του Ασημοχωρίου, της Αγίας Παρασκευής, της Όρλας, του Γράμμου και όλης της γύρω περιοχής. Με τα πλούσια κηπευτικά του πάντα, με τα οπωροφόρα δέντρα του, τις κότες και τα σκυλιά του μοιάζει με «το σπίτι στο λιβάδι» της ομώνυμης τηλεοπτικής σειράς...

Εμείς βέβαια δεν το λέμε έτσι, το λέμε «το σπίτι στο Ζουμπάνι» και το χαιρόμαστε.

Επιτυχίες Ασημοχωριτισσών

Η Μαρία Κ. Γεωργίου πήρε το Master από το Πανεπιστήμιο του Nottingham της Αγγλίας στο Business Marketing. Τη συγχαίρουμε και της ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία.

Η Γεωργία Κ. Νούτση, με τις Πανελλήνιες Εξετάσεις του 2003, πέρασε αριστεύσασα στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, στο Τμήμα Οργάνωσης & Διοίκησης Επιχειρήσεων. Τη συγχαίρουμε και της ευχόμαστε “καλή φοίτηση”.

Ασημοχωρίτες της διασποράς που επισκέφθηκαν φέτος το χωριό:

Ο Γιώργος Δ. Γεωργάκης με τη σύζυγό του Ελένη (Αμερική), η Θεοδώρα Ποθητού με την οικογένειά της (όπως γράφαμε και πιο πάνω), η Αλεξάνδρα Νάσιου-Νούτση με το γιο της Σπύρο και αργότερα ο σύζυγός της Θεόφιλος (Αμερική) και η Ελευθερία Μπακοπούλου-Εξάρχου με το σύζυγό της Γιώργο (Αμερική).

Η διάλεξη του Στέφανου Νούτση στο «ΣΤΑΝΛΕΪ»

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε στις 17/9/2003 στο «ΣΤΑΝΛΕΪ» η διάλεξη του Γενικού Γραμματέα του Συλλόγου κ. Στέφανου Νούτση, συγγραφέως.

Η εφημερίδα των Ιωαννίνων «ΠΡΩΙΝΑ ΝΕΑ», η μεγαλύτερη σε κυκλοφορία στην Ήπειρο, δια του ανταποκριτή της Γ. Παρταλίδη έγραψε για τη διάλεξη τα εξής:

«Στις 17 Σεπτεμβρίου το βράδυ, στο ξενοδοχείο Στάνλεϋ του συμπατριώτη μας κ. Βασιλείου Ρόζου από τον Πύργο Κονίτσης, οργανώθηκε φιλοσοφική βραδιά από τον Όμιλο Φιλοσοφικού Προβληματισμού και την Ομοσπονδία Αδελφοτήτων Κονίτσας.

Η πρόσκληση απευθυνόταν σε πνευματικούς ανθρώπους και κυρίως προς τους Ηπειρώτες. Κεντρικός ομιλητής ήταν ο κ. Στέφανος Νούτσης, συγγραφέας, στοχαστής και Γεν. Γραμματέας του Συλλόγου Ασημοχωρίτων Αττικής.

Την εκδήλωση προλόγισε, περιγράφοντας και το πρόγραμμα πού θα ακολουθηθεί η κ. Νίκη Γκουντουβά, δικηγόρος, Γεν. Γραμματέας της Ομοσπονδίας και ακολούθησε σύντομη εισήγηση του προέδρου του Όμιλου κ. Μιχαήλ Μαρτσέκη. Αμέσως μετά πήρε το λόγο ο κ. Στεφ. Νούτσης και ανέπτυξε το θέμα: «Αρχές διακυβέρνησης των σύγχρονων κοινωνιών και αρχές αρχαιοελληνικού πολιτισμού».

Ο ομιλητής ήταν γλαφυρότατος και με τη βαθιά στοχαστική και φιλοσοφημένη ομιλία του προκάλεσε, λόγω της μεστότητας των νοημάτων του και των ιστορικών ντοκουμέντων που ανέφερε, παρεμβάσεις παρισταμένων πνευματικών ανθρώπων, οι οποίες έγιναν αφορμή για διαλογική συζήτηση έντονου ενδιαφέροντος. Εκ μέρους του ομιλητή δόθηκαν οι απαραίτητες απαντήσεις και ερμηνείες στα λεγόμενά του.

Φυσικό ήταν σε ένα τόσο φιλοσοφικό διάλογο όπως αυτός εξελίχθηκε να διατυπωθούν και αντίθετες απόψεις, αλλά μέσα σε κλίμα ήπιο και εποικοδομητικό. Σε ορισμένες θέσεις του κ. Στεφ. Νούτση δεν συμφώνησαν πολλοί και γι' αυτό έγινε ενδιαφέρουσα διαλογική συζήτηση, όπως προαναφέραμε και ένα είδος σύγκρουσης απόψεων και θέσεων.

Εξ άλλου, αυτό είναι το πρώτο αγαθό της Δημοκρατίας, ο διάλογος, πού διεκήρυξε ο μεγάλος φιλόσοφος Σωκράτης και τον αποτύπωσαν στα συγγράμματά τους ο Πλάτωνας και ο Αριστοτέλης.

Από πλευρά μας, πιστεύουμε ότι δημοκρατία είναι να εκφράζεις ελεύθερα τις απόψεις σου, οι οποίες πρέπει να προστατεύονται, άσχετα αν συμφωνούν ή όχι μαζί σου.

Το θετικό είναι ότι στην ενδιαφέρουσα εκδήλωση του Όμιλου Φιλοσοφικού Προβληματισμού άλλοι έλυσαν απορίες, άλλοι κράτησαν τις δικές τους θέσεις και άλλοι προβληματίστηκαν για το πού βρίσκεται η αλήθεια. Αν σας ενδιαφέρει η άποψή μου, θα σας έλεγα κάπου στη μέση και κυρίως στη σοφία των δικών μας μεγάλων αρχαίων σοφών».

Γιώργος Παρταλίδης

Ανοιχτή επιστολή προς τον κ. Δήμαρχο Μαστοροχωρίων

Αγαπητό περιοδικό «ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΑ»

Θα ήθελα μέσα από τις σελίδες σου να απευθύνω προς τον κ. Δήμαρχο Μαστοροχωρίων ένα ερώτημα, πού νομίζω απασχολεί και καίει όλους τους Ασημοχωρίτες.

Τον ερωτώ λοιπόν: Γιατί δεν ολοκληρώνεται ο ξενώνας του Ασημοχωρίου, ποιοι είναι οι λόγοι που σταμάτησαν εδώ και πολλά χρόνια οι εργασίες αποπεράτωσής του και πότε θα παραδοθεί σε χρήση;

Παρακαλώ πολύ τον κ. Δήμαρχο να απαντήσει μέσω του περιοδικού. Νομίζω ότι δικαιούμαστε, τουλάχιστον, μια απάντηση.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Ένας Ασημοχωρίτης

Άγαπητέ Δημάρχε

Σε σένα προσωπικά, στους συνεργάτες σου, στο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου, καθώς και σε όλους τους αγαπητούς Ασημοχωρίτες, για το νέο έτος 2004, εύχομαι ολόψυχα «Χρόνια Πολλά», κάθε προσωπική επιτυχία και οικογενειακή ευτυχία.

Χρήστος Γ. Φασούλης
Δημοτικός σύμβουλος

Άγαπητέ Διάτρε

Σας ευχαριστώ εσάς προσωπικά καθώς και όλα τα μέλη του συλλόγου σας για την οικονομική βοήθειά σας για την κατάκοιτη γυναίκα μου. Ο Θεός να σας χαρίζει υγεία σ' εσάς και τις οικογένειές σας. Το μακαρίτη Βασίλειο Χρήστου ο Θεός να τον αναπαύει το χώμα που τον σκεπάζει να είναι ελαφρύ.

Με εκτίμηση

Σωτήριος Θωμόπουλος
Γοργοπόταμος, 29-5-2003

Άγαπητέ Δόλιογε

Η θεία μου Ελπίδα Πολίτη μου έδωσε μερικά αντίτυπα από το περιοδικό σας και σάς γράφω, για να μπορέσω να μάθω πώς μπορώ να μπω στη λίστα σας για να πάρω το περιοδικό.

Μητέρα μου είναι η Γεωργία Χρήστου-Κατσούδα και είναι από τα Ασημοχώρι. Είδα τις φωτογραφίες από το περιοδικό και θέλω τώρα να μάθω περισσότερα για τον τόπο καταγωγής της. Ευχαριστώ πολύ. Ελπίζω να έχω απάντηση.

Η τελευταία φορά που επισκέφθηκα το χωριό ήταν το '84 και ελπίζω να το ξαναεπισκεφτώ το 2005.

Με τις καλύτερες ευχές

Ελένη Κατσούδα Charlotte N.C. U.S.A.

Έγραψαν για «ΤΑ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΑ»

ΤΑ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΑ έχουν την υποστήριξη του κληροδοτήματος του ευεργέτη Βασιλείου Χρήστου.

Ο σύλλογος Ασημοχωρίτων, έχοντας εξασφαλισμένη την οικονομική επιχορήγηση, εκδίδει ένα εξαίρετο περιοδικό, που δεν έχει τίποτα να ζηλέψει από το επαγγελματικό.

Εξαιρετική επιμέλεια εκτύπωσης, χαρτί ποιότητας και 64 σελίδες συγκροτούν το τελευταίο, υπ' αριθμ. 8, φύλλο τους.

Σημαντικοί και αξιόλογοι οι συνεργάτες, ποικίλοι και επιπέδου το περιεχόμενό του, υπηρετεί με απόλυτη επιτυχία τη βούληση του διαθέτη Βασίλειου Χρήστου.

Συγχαρητήρια.

Περιοδικό «ΗΠΕΙΡΟΣ-ΑΠΕΙΡΟΣ ΧΩΡΑ»

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΑΜΟΙ

Στις 6 Ιουλίου του 2002 ο Τάσος Κ. Στεργίου και η Δέσποινα Τσιούργιανη παντρεύτηκαν στον ιερό ναό του Αγ. Χαραλάμπους Ιλισίων των Αθηνών.

Στις 15 Ιουνίου 2003 ο Αναστάσιος Μπαλαντάνης και η Δήμητρα Γ. Ζαχαρία παντρεύτηκαν στα Γιάννενα.

Τους ευχόμαστε κάθε ευτυχία.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ - ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

Ο Βασίλης και η Κωνσταντίνα Ταμπάκη στις 6 Ιανουαρίου του 2003 απέκτησαν γιο, τον οποίο και εβάπτισαν στις 14 Σεπτεμβρίου και του έδωσαν το όνομα Πασχάλης. (Ο Βασίλης είναι γιος της Βασιλικής Πανταζή).

Στις 5 Απριλίου του 2003 ο Διονύσιος Ν. Γιώτης και η Αναστασία Χατζηρούμπη (κόρη Γεωργίας Ζήκου) απέκτησαν το τρίτο παιδί τους, ένα χαριτωμένο αγοράκι.

Ο Δημήτρης και η Αφροδίτη Μύταρη στις 24 Απριλίου του 2003 απέκτησαν γιο, τον οποίο και εβάπτισαν στις 5 Οκτωβρίου και του έδωσαν το όνομα Νικόλαος. (Ο Δημήτρης είναι γιος της Βασιλικής Πανταζή)

Ο ιεροδιάκονος Θεοφάνης και η Πολυξένη Τάτση τον Ιούνιο του 2003 απέκτησαν κόρη, την οποία και εβάπτισαν τον Οκτώβριο και της έδωσαν το όνομα Άννα.

Στις 16 Ιουλίου 2003 ο Δημήτρης και η Ανδρονίκη Δήμου (κόρη Αριστέας Ζ. Στεργίου) απέκτησαν το δεύτερο παιδί τους, μια χαριτωμένη κορούλα, την οποία και εβάπτισαν στις 17 Αυγούστου και της έδωσαν το όνομα Μαρία.

Στις 7 Σεπτεμβρίου του 2003 ο Σπύρος και η Χριστίνα Θεολόγου βάφτισαν το γιό τους και του έδωσαν το όνομα Δημήτριος.

Στις 9 Σεπτεμβρίου ο Γιώργος και η Ειρήνη Στεργίου απέκτησαν γιο.

Στις 21 Σεπτεμβρίου του 2003 ο Σπύρος και η Αφροδίτη Σιατούφη βάφτισαν το γιό τους και του έδωσαν το όνομα Κωνσταντίνος. (Ο Σπύρος είναι γιος της Σοφίας Νούτση).

Ο Γιάννης και η Βάγια Σιατούφη στις 23 Οκτωβρίου του 2003 απέκτησαν κόρη. (Ο Γιάννης είναι γιος της Σοφίας Νούτση)

Ευχόμαστε να τους ζήσουν.

ΘΑΝΑΤΟΙ

Στις 9 Οκτωβρίου του 2002 πέθανε στα Γιάννενα σε ηλικία 72 ετών ο Μάνθος Νάσιου. Η κηδεία του έγινε στο Ασημοχώρι.

Στις 29 Οκτωβρίου του 2002 πέθανε στην Αθήνα, όπου και ετάφη, η Βαρβάρα Οικονόμου σε ηλικία 82 ετών.

Στις 15 Δεκεμβρίου του 2002 πέθανε στο Σιάρλοτ της Β. Καρολίνας των Η.Π.Α. σε ηλικία 85 ετών ο Ιωάννης Τάτσης.

Στις 15 Δεκεμβρίου του 2002 πέθανε στην Αθήνα, όπου και ετάφη, ο Νικόλαος Σωτ. Νικολάου. Ο εκλιπών ήταν ηλικίας 34 ετών.

Στις 4 Ιουλίου του 2003 πέθανε σε ηλικία 91 ετών η Μερόπη Τσεπέλη. Η κηδεία της έγινε στο Ασημοχώρι.

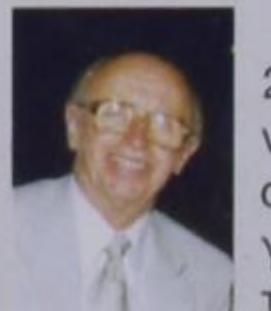
Στις 7 Ιουλίου του 2003 πέθανε στο Σιάρλοτ της Β. Καρολίνας από την επάρατη νόσο η Βάγια Τάτση-Στεργίου. Η Βάγια ήταν μόλις 38 ετών.

Στις 12 Οκτωβρίου του 2003 πέθανε στο Ασημοχώρι σε ηλικία 91 ετών η Λαμπρινή Οικονόμου.

Στις 19 Οκτωβρίου του 2003 πέθανε στο Ασημοχώρι σε ηλικία 94 ετών η πρεσβυτέρα Γεωργούλα Δ. Τάτση.

Στις 9 Νοεμβρίου του 2003 πέθανε στα Γιάννενα σε ηλικία 73 ετών από ανακοπή καρδιάς ο Γιώργος Δ. Ζαχαρίας. Η κηδεία του έγινε στα Γιάννενα.

Στις 27 Δεκεμβρίου πέθανε στην Αθήνα η Ελένη Χολέβα σε ηλικία 83 ετών. Η κηδεία της έγινε στο Ασημοχώρι.

Ο Θεός να τους αναπαύσει.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΕΣ

Βάγια Στεργίου

Άσπλαχνος, αχάριστος κι αδυσώπητος όπως είναι πάντα ο Χάρος, στις 7 Ιουλίου μας πήρε μια πέρδικα, τη Βάγια Γεωργίου Στεργίου.

Η Βάγια, κόρη του Νίκου και της Ανθούλας Τάτση, γεννήθηκε στο Ασημοχώρι Κόνιτσας. Το 1969 μαζί με τους γονείς της αναχώρησε για την Αμερική. Σπούδασε στην Αμερική, τελείωσε το Πανεπιστήμιο και στη συνέχεια εργάστηκε στο τμήμα Αλλοδαπών. Επέστρεψε στην Ελλάδα, γνώρισε το συγχωριανό της Γεώργιο Ηλία Στεργίου, αγαπήθηκαν και παντρεύτηκαν. Ερχόμενοι στην Αμερική είχαν μία ονειρεμένη ζωή, που συμπληρώθηκε όταν απέκτησαν ένα γιο, τον Ηλία τους. Άλλα, άλλες είναι οι βουλές του ανθρώπου και άλλα προστάζει ο Θεός.

Εγώ, η γυναίκα μου και ο υιός μου απευθύνουμε θερμά συλλυπητήρια στο σύζυγό της Γεώργιο και στο γιο της Ηλία, στους προσωπικούς μου φίλους Νίκο και Ανθούλα Τάτση και στον αδελφό της Μιχάλη.

Οικογένεια Γεωργίου και Ελευθερίας Εξάρχου και υιός Θωμάς

Αφιερωμένο στο πολυαγαπημένο μου, γλυκό και πονεμένο κορίτσι, Βάγια.

Σ' ένα τριαντάφυλλο, πού έφυγε τόσο νωρίς από κοντά μας!!!

Σε σένα, Βαγιούλα μου, στην πρώτη μου παιδική και παντοτινή μου φίλη!!! Φίλη μου αδερφική! Θυμάμαι παίζαμε ξένοιαστα μαζί, με τις πάνινες κούκλες πού μας έφτιαχνε τόσο χαριτωμένα η γιαγιά Ασημούλα δίπλα στο αυλάκι, μπροστά στην αυλόπορτα του παππού σου!!!

Έφυγες όμως με τους γονείς μετά για την Αμερική, πονέσαμε πολύ πού χωρίστηκαμε, μα δεν χαθήκαμε... Τα χρόνια περνούσαν, αλλά κρατήσαμε την επικοινωνία μας και τα καλοκαίρια, όποτε μπορούσες, ερχόσουν και ανταμώναμε στο καμπαρωμένο μας χωριό, πού τόσο λάτρευες ήταν για μας παράδεισος! Ο αποχωρισμός μας όμως εκεί στη μικρή πλατείτσα του χωριού μας πονούσε πολύ!!! Δίναμε όμως υπόσχεση για το επόμενο καλοκαίρι, πού δε θα αργούσε να έρθει, και παρηγοριόμασταν!

Το λατρευμένο σου χωριό θρηνεί σήμερα για το χαμό σου. Έχασε το

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

στολίδι του, έχασε το λουλούδι του, ορφάνεψε!!!

«Βαγιούλα μου, θα υπάρχεις για «ΠΑΝΤΑ» στο απέραντο του ουρανού, το γαλάζιο χρώμα.

Όπου ο ήλιος θα προβάλλει, θα είσαι εκεί και θα μας ζεσταίνεις.

Όπου αστέρι πού θα λάμπει στον ουρανό, θα είσαι εσύ, γιατί ήσουν ένα αστέρι.

Όπου της γης λουλούδι, θα υπάρχεις εκεί, γιατί ήσουν ένα λουλούδι, ένα τριαντάφυλλο πού θα μοσχοβιλά για «ΠΑΝΤΑ» στις καρδιές μας!!!

Έφυγες και πέταξες για τη γειτονιά των αγγέλων, γιατί ήσουν... ένας άγγελος. Εκεί θα υπάρχεις για «ΠΑΝΤΑ».

Καλό σου ταξίδι, γλυκιά μου, πολυαγαπημένη μου και πονεμένη μου «Βαγιούλα». Σ' αγαπώ πολύ!!

Ας είναι ελαφρύ το χώμα πού σε σκέπασε!!!»

Έφη Στεργίου - Χριστάκη

Μερόπη Ν. Τσεπέλη

Νεκρολογία του Στέφανου Νούτση που εκφωνήθηκε στην κηδεία της Μερόπης Τσεπέλη

Θεία Μερόπη, αιωνία σου η μνήμη.

Υπήρξες, θεία Μερόπη, μια εξαιρετική, μια μοναδική παραδοσιακή ασημοχωρίτικη γυναικεία φυσιογνωμία. Έζησες με αρετή, με δικαιοσύνη, με ανθρωπιά και με αγάπη.

Αγάπησες τους ανθρώπους με τον ξεχωριστό δικό σου τρόπο. Αγάπησες τον άνδρα σου, τα παιδιά σου, τα εγγόνια σου και έδωκες σ' αυτούς ό,τι μπορούσες. Και τα οικεία σου αυτά πρόσωπα σ' αγάπησαν πολύ. Είχες έναν ανθρώπινο φιλοσοφικό τρόπο στις εξαιρετικές σχέσεις πού είχες με τους ανθρώπους και σίγουρα έμοιασες του παππού σου και προπάππου μου, διακεκριμένου δάσκαλου και ξακουστού Ασημοχωρίτη, σοφού, Χριστόδουλου Πανταζή.

Αγαπητή εξαδέλφη Ιφιγένεια, αγαπητά μου παιδιά Νίκο, Σπύρο και Μαρία, μη στενοχωριέστε για το θάνατο της θείας Μερόπης. Αυτή έκλεισε τον κύκλο της ζωής της υπέροχα και, επει-

δή έζησε τόσο ανθρώπινα, όπως γράφουν οι μέγιστοι φιλόσοφοι της αρχαιότητας Πλάτωνας και Αριστοτέλης, η ψυχή τέτοιων ανθρώπων μεταπηδά σε μια νέα ζωή, πού θα είναι χαρούμενη και ευτυχισμένη.

Ο σύλλογος Ασημοχωριτών Αττικής η «ΠΡΟΟΔΟΣ» αντί στεφάνου θα δώσει 50 ΕΥΡΩ στην εκκλησία του χωριού μας για τη μνήμη σου.

Αιωνία σου η μνήμη, θεία Μερόπη

Λαμπρινή Οικονόμου

Νεκρολογία του Στέφανου Νούτση που εκφωνήθηκε εκ μέρους του από τη σύζυγό του Μαργαρίτα στην κηδεία της Λαμπρινής

Πολυαγαπημένη μας θεία Λαμπρινή, αιωνία σου η μνήμη

Θεία Λαμπρινή ήσουν μια εξαιρετική γυναίκα. Ήσουν μια ξεχωριστή ασημοχωρίτικη γυναικεία φυσιογνωμία, διότι αγαπούσες τους πάντες και το ίδιο όλοι οι Ασημοχωρίτες σε αγαπούσαν πολύ.

Ήσουν ακούραστη στην επίγεια ζωή σου και βοήθησες πολύ τα αδέλφια σου, όλα σου τα ανήψια και τα εγγόνια σου σε τέτοιο βαθμό, όσο καμιά άλλη Ασημοχωρίτισσα.

Θεία Λαμπρινή, έζησες με αρετή, με δικαιοσύνη, με ανθρωπιά και με αγάπη, γι' αυτό δε σε χολιάζομε πού θα πάει η ψυχή σου. Θα πάει σίγουρα σε τόπο χλοερό και θα είναι ευχαριστημένη και ευτυχισμένη, γιατί στη γήινη ζωή σου έκαμες με το παραπάνω το ανθρώπινο καθήκον σου.

Ο σύλλογος Ασημοχωριτών Αθηνών αντί για στεφάνι θα δώσει στην εκκλησία του χωριού μας 50 ΕΥΡΩ στη μνήμη σου.

Αιωνία σου η μνήμη

Στον αγαπημένο μου ξάδερφο Γιώργο Ζαχαρία

Ολόξαφνα κι απρόσμενα διάλεξες να διαβείς το μονοπάτι π' οδηγεί στ' αγύριστο ταξίδι...

Ανάμεσα από τα χέρια της γυναικού-

λας σου ξεγλίστρησες εκείνο το φοβερό πρωινό της Κυριακής, αφού πρώτα αρματώθηκες, για να πας στην εκκλησιά. Είχες φροντίσει να λείπουν μακριά οι κορούλες σου, για να μη γευτούν το πικρό ποτήρι την ώρα τ' αποχωρισμού...

Ξάδερφε... αδερφέ μου. Μη λησμονήσεις φεύγοντας να σταθείς στην πιο ψηλή κορφή της Όρλας και ξαποσταίνοντας ν' αγναντέψεις το λατρευτό χωριό σου... Αυτό που χαριτολογώντας έλεγες συχνά πως ήθελες να το γκρεμίσεις κι απ' την αρχή να το ξαναχτίσεις, όπως εσύ τ' ονειρευόσουν...

Κατηφορίζοντας στο μεσοχώρι να σταθείς εκεί, όπου θα παίζουν τα βιολιά και σύρε λεβέντικα τον τελευταίο σου χορό, αυτόν που μόνο εσύ με τρόπο τόσο μοναδικό χόρευες και που για πάντα θα μείνει χαραγμένος στις μνήμες όλων μας...

Και καθώς θα ξεμακραίνεις, μην αστοχήσεις να σταθείς στο Πηγαδούλι κι αχόρταγα να πιεις από το μοσχοστάλαχτο νερό, για να ξαλαφρώσεις τη δίψα σου. Η αστείρευτη δροσιά του θα σε συντροφεύει πιστά στον πηγαϊό σου στην αιωνιότητα...

Οι πόρτες του Παραδείσου θα 'ναι διάπλατα ανοιχτές και στρωμένα τα σκαλιά μ' αμάραντους ανθούς, καθώς θα πλησιάζεις, για να μπεις, μπροστά στο κεφαλόσκαλο, ντυμένες στα ολόλευκα, θα σε προσμένουν η τρισαγάπητη μανούλα σου και η αδερφούλα σου με μια χεριά μανούσια και με μια κούπα κρασί...

Καλό κατευόδιο στους λειμώνες του ουρανού, αγαπημένε μας.

Κωνσταντίνος Γεωργίου

ΣΥΛΛΥΠΗΤΗΡΙΑ

Για το θάνατο της αγαπημένης μας νονάς πρεσβυτέρας Γεωργούλας Τάτση, της Μερόπης Τσεπέλη, της Λαμπρινής Οικονόμου, του Γιώργου Ζαχαρία και της Ελένης Χολέβα ευχόμαστε ο Θεός να αναπαύσει τις ψυχές τους και να χαρίζει ζωή στις οικογένειές τους.

Αθανάσιος και Δημήτριος Νάτσης, Κλίβελαντ Η.Π.Α.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Γεωργάκη-Μάνου Ελ., Ιωάννινα: ... € 60
Μουρτόγια Ευ., Βόλος: ..... € 20
Τσέλιος Κων., Αθήνα: ..... € 20
Ελευθερίου Ασ., Αθήνα: ..... € 20
Νάτσης Αθ., Αμερική: ..... € 50
Νάτσης Δημ., Αμερική: ..... € 50

Παπαγεωργίου Γ., Γοργ /μος: ..... € 20
Στεργίου- Μπότη Πανωραία,
Ιωάννινα: ..... € 20
Γκίνης Δημ., Αυστραλία: ..... € 50
Σκούρτης Κων., Αθήνα: ..... € 3
Κετσετσιάδη Ερμ., Αθήνα: ..... € 3

Ανώνυμος Ασημοχωρίτης πρόσφερε στη μνήμη του Βασίλη Ι. Νάτση το ποσό των € 100, για τις ανάγκες του περιοδικού.

Ευχαριστούμε

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ «Η ΠΡΟΟΔΟΣ»

Βουλγαροκόπειο 40 – 114 72 Αθήνα. Τηλ. - Fax: 64.50.884
 «Κεφάλαιο Αυτοτελούς Διαχείρισης Βασιλείου Χρήστου» προς εξυπηρέτηση κοινωφελών σκοπών

Απολογισμός Χρήσης από 1 Ιανουαρίου εως 31 Δεκεμβρίου 2002

Κατά τη διάρκεια του έτους 2002 η όλη διαχείριση κινήθηκε μέσα στα πλαίσια του εγκριθέντος προϋπολογισμού (έγγραφο Υπ. Οικον. 1050961/3390/A0011/23.9.2002 που αφορά έγκριση προϋπολογισμού) οι δε εισπράξεις και πληρωμές έχουν ως εξής:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ – ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ

1. Υπόλοιπο, 31/12/2001	€ 43.566,00
2. Μισθώματα από τις πολυκατοικίες Βουλγαροκόπειο 40 και από τα Μελίσσια:	
a) Μισθώματα	€ 29.547,80
β) Χαρτόσημο 3,6%	€ 1.052,38
3. Προκαταβολές μισθωμάτων	€ 1.171,26
4. Έσοδα προηγουμένων χρήσεων	€ 457,79
5. Τόκοι Τραπεζών	€ 317,85
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	€ 76.113,08

ΠΛΗΡΩΜΕΣ (ΕΞΟΔΑ)

1. Ενισχύσεις εκκλησιών	
a) Διά Παναγία Ασημοχωρίου	€ 4.402,00
β) Διά Παναγιωπούλα Χιονιάδων	€ 1.500,00
.....	€ 5.902,00
2. Εκδηλώσεις Ασημοχωριτών (Δύο εκδηλώσεις εις Ασημοχώρι, πάνδημο μνημόσυνο μετά φαγητού Β. Χρήστου, εκδηλώσεις Πρωτοχρονιάς.)	
.....	€ 5.862,32
3. Φόροι Δημοσίου	€ 4.479,74
4. Αμοιβή Μ. Μαρτσέκη, Νομικού Συμβούλου Συλλόγου διά υπηρεσίες 1999, 2000, 2001....	€ 4.500,00
5. Έξοδα εκτυπώσεως περιοδικού «ΤΑ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΑ» έγχρωμο.	€ 5.604,26
6. Επιχορηγήσεις κληροδοτήματος προς Σύλλογον, σύμφωνα με τον προϋπολογισμό και λοιπές δαπάνες.	€ 3.160,00
7. Δαπάνες εκμεταλλεύσεως ακινήτων (ελαιοχρωματισμοί 4 διαμερισμάτων, επισκευές, έξοδα εισπράξεως ενοικίων κλπ.).	€ 10.535,63
8. Αγορά επίπλων	€ 230,61

Προϋπολογισμός χρήσης 1/1-31/12/2003. Οικονομικού έτους 2004

ΕΣΟΔΑ

Υπόλοιπο ταμείου, 31.12.2002	€ 23.061,36
A. Πολυκατοικία Βουλγαροκόπειο 40	
a. Έσοδα εξ ενοικίων	€ 21.177,72
β. Χαρτόσημο 3,6%	€ 762,40
γ. Προκαταβολές ενοικίων	€ 250,00
ΣΥΝΟΛΟΝ	€ 22.190,12

Β. Πολυκατοικία Μελισσίων (Π. Λατομείου 24)

a. Έσοδα εξ ενοικίων	€ 19.143,72
β. Χαρτόσημο 3,6%	€ 689,17
γ. Προκαταβολές ενοικίων	€ 580,00
ΣΥΝΟΛΟΝ	€ 20.412,89

Γ. Τόκοι Τραπεζών .....

€ 350,00

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ

€ 66.014,37

ΕΞΟΔΑ

1. Αμοιβή νομικού Συμβούλου Μιχάλη Μαρτσέκη, για υπηρεσίες έτους 2002	€ 1.600,00
2. Ενίσχυση Κεντρικής Εκκλησίας Ασημοχωρίου, δια κεντρική θέρμανση, κλπ.	€ 2.000,00
3. Εκδοση βιβλίου Ιερέως Τιμοθέου Χρήστου, που είναι υποχρεωτική βάσει της διαθήκης και το οποίο δεν εκδόθηκε το 2002 λόγω αμελείας	€ 5.000,00
4. Ενίσχυση βαρέως ασθενούντων χήρων και	

9. Δια την έκδοση λευκώματος εγχρώμου ξυλογλυπτών (ξακουστών) Γοργοποτάμου.... € 1.500,00

10. Έργα στο χωριό (εξωραϊσμός της Πλατείας Γιώργη Κων/ντη Χρήστου, πάππου του ευεργέτη) κλπ. .... € 6.287,84

11. Γενικά έξοδα πάσης φύσεως ..... € 4.989,32

ΣΥΝΟΛΟΝ ..... € 53.051,72

ΥΠΟΛΟΙΠΟΝ ..... € 23.061,36

Σε δραχμές

ΕΣΟΔΑ ..... δρχ. 25.935.532

ΕΞΟΔΑ ..... δρχ. 18.077.373

ΥΠΟΛΟΙΠΟΝ 31/12/2002 ..... δρχ. 7.858.159

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ

1. Τα έσοδα (ενοίκια κ.λ.π.) ανήλθαν σε Ευρώ 32.547,08 έναντι προβλεφθέντων εσόδων Ευρώ 43.111,58.

2. Τα έξοδα ανήλθαν σε Ευρώ 53.051,72 έναντι προβλεφθέντων στον προϋπολογισμό εξόδων Ευρώ 66.118,86.

Οι δαπάνες πού έγιναν προβλέπονται στον εγκριθέντα προϋπολογισμό και για όλες υπάρχουν τα νόμιμα δικαιολογητικά.

Τα έσοδα υπολείπονται εκείνων που προϋπολογίσθηκαν, διότι η νέα Διοίκηση του συλλόγου που προήλθε από τις αρχαιρεσίες της 14.4.2002 δεν μπόρεσε να αναπροσαρμόσει τα ήδη τότε χαμηλά ενοίκια, όπως και εσείς αναφέρεσθε σε έγγραφά σας, στα κανονικά και αντικειμενικά ενοίκια στο 100% αυτών. Ήδη με τις αγωγές εξώσεως πλησιάζουμε να επιτύχομε την κανονική αναπροσαρμογή των ενοικίων στο 100% αυτών.

Οι δαπάνες υπολείπονται εκείνων που προϋπολογίσθηκαν, διότι αφ' ενός δεν εισπράξαμε τα προϋπολογισθέντα έσοδα και αφ' ετέρου δεν συντελέσθηκαν όλες οι εργασίες όπως α) Σύνταξη πράξης ιδιοκτησιών β) Αγορά οικοπέδων για τη δημιουργία ξενώνα στο Ασημοχώρι

γ) Μη έκδοση βιβλίου Πρωτοπρεσβυτέρου Τιμοθέου Χρήστου και δ) Μη χορήγηση των δυο (2) υποτροφιών (Ευρώ 3.520), διότι δεν εγκρίνατε τη σχετική δαπάνη λόγω παρατυπιών ιδικών μας στην προκήρυξη χορήγησης υποτροφιών.

3. Η διαχείριση του κληροδοτήματος κινήθηκε μέσα στα πλαίσια της βούλησης του διαθέτη και του πλαισίου του εγκριθέντος Προϋπολογισμού. Επισημαίνομε ότι τα έργα εξωραϊσμού, ιδίως της Πλατείας Γιώργη Κωνσταντή Χρήστου, πάππου του διαθέτη, που πραγματοποιήθηκαν στο Ασημοχώρι, η ενίσχυση των εκκλησιών Ασημοχωρίου και Χιονιάδων, η δημιουργία λευκώματος για τους περίφημους ξυλογλύπτες του Γοργοποτάμου, η ενίσχυση του καταξιωμένου πλέον έγχρωμου περιοδικού «ΤΑ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΑ», το πάνδημο (Δήμος Μαστοροχωρίων) μνημόσυνο του διαθέτη πού έγινε στο Ασημοχώρι, όπου προφαγητού εκφωνήθηκαν λόγοι και απαγγέλθηκαν δύο εξαιρετικά ποιήματα, πού εξήραν την πρωσπικότητα του ευεργέτη Β. Χρήστου, οι λοιπές εορταστικές εκδηλώσεις πού έγιναν στο Ασημοχώρι, χαρακτηρίστηκαν και είναι ιδιαίτερα επιτυχημένες και αποδοτικές και έτσι δικαιώθηκε ο διαθέτης, πού μέσα από τη διαθήκη του προέβλεψε την ενίσχυση των δραστηριοτήτων αυτών από τα έσοδα του κληροδοτήματος.

Αθήνα 31/12/2002

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ.: Κων/νος Β. Νούτσης
Ο Γεν. Γραμματέας: Στέφανος Α. Νούτσης
Ο Ταμίας: Στέφανος Πανταζής
Μέλη Χριστόδουλος Χολέβας
 Μαργαρίτα Σ. Νούτση
 Στυλιανός Νούτσης

Οι εκτελεστές: Ευριπίδης Ζωγράφος
 Δημήτριος Μανώλης,
 Πασχάλης Μανώλης

χηρών (κατάκοιτοι, κλπ.) των χωριών Ασημοχωρίου, Γοργοποτάμου (9 x 300 Ευρώ) και υπερηλίκων (9 x 150 Ευρώ) .... € 4.050,00

ΕΚΘΕΣΗ

περιγραφής των κονδυλίων που περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό 1/1 έως 31/12/2003. Οι δαπάνες που περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό της διαχειριστικής περιόδου 1/1 – 31/12/2003 είναι αναγκαίες να γίνουν, αφού γίνονται, για να εκπληρωθούν άμεσες και ρητές επιθυμίες του διαθέτη ή αφορούν απαραίτητες δαπάνες διαχειρίσεως της κληρονομιαίας περιουσίας.

1. Έξοδα διαχείρισης της περιουσίας

α) Αμοιβή Νομικού Συμβούλου κ. Μιχαήλ Μαρτσέκη για τις υπηρεσίες που προσέφερε ο ανωτέρω δια την υλοποίηση των σκοπών του κληροδοτήματος και τον οποίο έχει προσλάβει ο Σύλλογος και οι εκτελεστές, προκειμένου να βοηθήσει, συνεργασθεί και συμπράξει στα έργα του Συλλόγου και των εκτελεστών.

Η αμοιβή αφορά στις υπηρεσίες που προσέφερε ο κ. Μαρτσέκης το έτος 2002.

Έχει υποβληθεί σχετικό υπόμνημα του κ. Μαρτσέκη.

β) Γενικά έξοδα διαχείρισης και αμοιβή δικηγόρου δια την οικονομική διαχείριση έτους 2003, δεδομένου ότι η φύση των διαχειριζομένων υποθέσεων απαιτεί συνεργασία και τη σύμπραξη δικηγόρου.

γ) Έξοδα εκμεταλλεύσεως ακινήτων (επισκευές, ελαιοχωραματισμοί διαμερισμάτων που ξενοικιάζονται, κοινόχρηστα, Δ.Ε.Η., νερό, καθαρισμός και τηλέφωνα – ΦΑΞ γραφείων, έξοδα εισπράξεως ενοικίων κλπ.). Είναι τα συνήθη έξοδα εκμεταλλεύσεως των ακινήτων.

δ) Φόροι: Φόροι εισοδήματος, χαρτόσημο κλπ. Φόροι, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

2. Εκπλήρωση επιθυμιών του διαθέτη

α) Ενίσχυση κεντρικής εκκλησίας του Ασημοχωρίου, δια την κεντρική θέρμανση και άλλες πολ-

λές ανάγκες της εκκλησίας και των εξωκλησίων, για τις οποίες ανάγκες ο Ιερεύς του χωριού με επιστολή του, που έχομε στο αρχείο μας μας ζήτησε Ευρώ 12.000. Εμείς όμως δεν έχομε τη δυνατότητα να ικανοποιήσουμε μια τόσο μεγάλη απαίτηση του Ιερέως του Ασημοχωρίου εντός του 2003 και θα το ικανοποιήσουμε σιγά-σιγά στα επόμενα διαχειριστικά έτη.

β) Έκδοση βιβλίου αρχιπρεσβυτέρου Τιμοθέου Χρήστου. Πρόκειται για το δεύτερο τόμο λαογραφικού και ιστορικού βιβλίου της περιοχής μας. Ο εν λόγω ιερεύς, είναι ένας πολύ αξιόλογος συγγραφεύς, γνωστός από τα βιβλία του στο Πανελλήνιο και το εν λόγω βιβλίο θα έχει περίπου 500 σελίδες. Ο Τιμόθεος Χρήστου είναι ανηψιός του διαθέτη και στη διαθήκη αναφέρει ρητώς τα βιβλία του ιερέως Τιμοθέου Χρήστου να εκδίονται με δαπάνη του κληροδοτήματος.

γ) Ενίσχυση βαρέως ασθενούντων χήρων και χηρών, καταγομένων από τα χωριά Ασημοχώρι και Γοργοπόταμο. Επειδή δεν μπορούμε να ικανοποιήσουμε να ενισχύσουμε όλες τις χήρες από το Ασημοχώρι και το άλλο όμορο χωριό, ενισχύουμε μόνο τους βαρέως ασθενούντας και υπερήλικες άνω των 85 ετών, ως προβλέπεται από τη διαθήκη.

δ) Έξοδα εκδηλώσεων Ασημοχωριτών: Είναι οι εκδηλώσεις (εορταστικές) Ασημοχωριτών και κατοίκων των ομόρων χωριών που αναφέρονται στη διαθήκη, οι οποίες πρέπει να γίνονται στο Ασημοχώρι (Ιανουάριος-Ιούλιος-Αύγουστος) και στην Αθήνα.

Οι εκδηλώσεις αυτές προβλέπονται ρητά στην διαθήκη και κατά συνέπεια είναι δεσμευτική η τέλεσή τους, εξυπηρετούν συνάμα και το σκοπό του διαθέτη που ήθελε να γίνεται ένα αντάμωμα όχι μόνον των κατοίκων του Ασημοχωρίου, αλλά και των κατοίκων των ομόρων χωριών.

ε) Ενίσχυση οικονομική για την έκδοση του περιοδικού «ΤΑ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΑ», όπως ορίζεται στη διαθήκη. Πρόκειται για έγχρωμο περιοδικό το οποίο καταξιώθηκε, σαν σπουδαίο περιοδικό της επαρχίας Κονίτσης αλλά και σε όλο το νομό Ιωαννίνων. Είναι μια πολύ αξιόλογη προσπάθεια για τον πολιτισμό της περιοχής.

στ) Έργα στο χωριό Ασημοχώρι (εξωραϊσμός δημοσίων χώρων, βρυσών, πλατειών και λοιπών πάσης φύσεων).

Το χωριό μας βρίσκεται στα δυτικά της οροσεράς του Γράμμου, είναι στους πρόποδες ενός βουνού, καλυπτόμενου από έλατα και οξιές (απέραντο δάσος) και γενικά είναι ένα πανέμορφο χωριό. Η βούληση του διαθέτη είναι να εξαρισθεί το χωριό όσο το δυνατόν καλύτερα καίδιως η κεντρική πλατεία του χωριού πού φέρεται το όνομα του παππού του ευεργέτη «Γιώργος Κωνσταντή Χρήστου». Μέσα στα πλαίσια αυτού και τα αναφερόμενα στη διαθήκη, εκπονήσαμε ένα πενταετές πρόγραμμα εξωραϊσμού του χωριού μας, το οποίο θα καταστεί πανέμορφο καθαύτικα γίνει πόλος έλξης τουριστών.

ζ) Αγορά οικοπέδων δια μελλοντική ανέγερση Μελάθρου (ξενοδοχείου) Βασιλείου Χρήστου πού είναι ο διακαής πόθος του αειμνήστου ευεργέτη, πράγμα πού δεν επραγματοποιήθη με χριστιανική σήμερον, λόγω διαφόρων δυσκολιών.

η) Υποτροφίες: Δύο υποτροφίες Ευρώ 3.500 (Από 1.750 Ευρώ εκάστη υποτροφία δια το σχολικό έτος 2003/2004).

θ) Οικονομική συνδρομή των εξ (6) συλλόγων πού είναι υποχρεωτική ανά διετία βάσει της διαθήκης.

Δια το Δ.Σ.

Ο Πρόεδρος: Κώστας Β. Νούτσης

Ο Γεν. Γραμματέας: Στέφανος Α. Νούτσης

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Προς

Τις Ασημοχωρίτισσες και τους Ασημοχωρίτες Αττικής και προς τους φίλους των Ασημοχωριτών. Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου σάς εύχεται για την καινούρια χρονιά του 2004 χρόνια πολλά και ευτυχισμένα.

Σας γνωρίζομε ότι το Δ.Σ. αποφάσισε η κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας να γίνει στις 25 Ιανουαρίου ημέρα Κυριακή και ώρα 11 π.μ. στο ξενοδοχείο «ΣΤΑΝΛΕΪ» - πλατεία Καραϊσκάκη. Παρακαλούνται οι Ασημοχωρίτισσες, νύφες και κόρες να φτιάξουν τις πατροπαράδοτες πίτες, για να τις προσφέρουμε στους συνδαιτυμόνες.

Επίσης το Δ.Σ. αποφάσισε ο ετήσιος χορός των Ασημοχωριτών να γίνει στις 6 Μαρτίου 2004, ημέρα Σάββατο και ώρα 9.00 μ.μ. στο ξενοδοχείο «ΣΤΑΝΛΕΪ» (πλατεία Καραϊσκάκη), τηλ. 210.52.41.61. Θα υπάρχει καλό φαγητό, όπως πάντα, (αρτύσιμο και νηστίσιμο), κέφι, άνετη και όμορφη αίθουσα, ενώ το παραδοσιακό γλέντι θα πλαισιώνεται από το παραδοσιακό μουσικό συγκρότημα του περίφημου συμπατριώτη μας Νίκου Φιλιππίδη, καθώς και από άλλους καλλιτέχνες.

Ώρα έναρξης προγράμματος 9.30 μ.μ.

Τιμή πρόσκλησης: 22 Ευρώ

Κρασί χύμα: το κιλό 7,5 Ευρώ

Για το Δ. Σ.

Ο Πρόεδρος
Κώνστ. Νούτσης

Ο Γενικός Γραμματέας
Στέφ. Νούτσης

Καλή χρονιά

με χρόνια
**ΔΩΡΕΑΝ
SERVICE**

Όλα τα
ετοιμοπαράδοτα
OPEL
με 3 χρόνια
Δωρεάν Service

το
μεγαλύτερο
φιλικό
σας δίκτυο

www.opelkaltsounis.gr
e-mail: kaltsoun@hol.gr

Χ. Καλτσούνης **A.E.B.**

Επίσημος Διανομέας Opel

1. Κεντρικές Εγκαταστάσεις: Έκθεση - Ανταλ/κά - Service - Φανοποιείο: Δεκελείας 7, Ν. Χαλκηδόνα, Τηλ.: 210 2510891-2 2. Έκθεση - Ανταλ/κά - Service: Τσαλδάρη 30, Πολύγωνο, Τηλ.: 210 6426807, 6439908 3. Έκθεση - Μακροχρόνια Μίσθωση AutoKal Lease: Αχαρνών 450, Αθήνα, Τηλ.: 210 2586601-3 4. Έκθεση - Λ. Αλεξάνδρας 28, Αθήνα, Τηλ.: 210 8232896 5. Έκθεση: Μιχαλακοπούλου 131, Αθήνα, Τηλ.: 210 7706803, 7706800 6. Master Fit - Γρήγορο Service: Λ. Μεσογείου 159 & Κατεχάκη, Τηλ.: 210 6921727 7. Κάθετη Μονάδα - Κέντρο Διανομής Αυτ/των: Λ. Καραμανλή 92, Αχαρνές, Τηλ.: 210 2445565-7 8. Έκθεση - Ανταλ/κά - Service: Στύρων 2, Χαλκίδα, Τηλ.: 22210 28201, 28421 9. Έκθεση - Ανταλ/κά - Service: 2° χλμ Εθνικής Οδού Λιβαδειάς - Αράχοβας, Τηλ.: 22610 81934-6

ΠΑΝΡΟΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ

PORT PAYE

Athinas K.A.
Ag. A.E. 2514

ΕΛΛΑΣ-HELLAS

B